

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
ĢEOGRĀFIJAS UN ZEMES ZINĀTŅU FAKULTĀTE
VIDES ZINĀTNES NODAĻA

Ij06011

Laura Jonuša

CĒSU PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS ILGTSPĒJĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Maģistra darbs

Darba vadītājs
Asoc.prof. Magnuss Vircavs

Rīga
2008

Anotācija

Ar Bruntlandes komisijas ziņojumu 1987. gadā tiek definēts ilgtspējīgas attīstības jēdziens, kas starptautiski plaši tiek lietots kopš 1992. gada ANO konferences Riodežaneiro “Vide un attīstība”. Arī Latvijai, pieņemot lēmumus nacionālā un pašvaldību līmenī, svarīgi ir ievērot ilgtspējīgas attīstības principus.

Ilgspējīga attīstība veicina sabiedrības kopējo labklājību un sniedz cilvēkam iespēju dzīvot veselīgā vidē, īstenojot savu potenciālu un spējas.

Darba mērķis ir novērtēt Cēsu pilsētas attīstības ilgtspējības iespējas. Lai to sasniegtu, tiek analizēta pilsētas attīstības dokumentu mērķu un rīcību atbilstība 2004. gadā izstrādātajām Olborgas saistībām, kas atspoguļo nozīmīgus vides un attīstības jautājumus, kā arī skatīts iedzīvotāju viedoklis par pilsētas attīstības jautājumiem no domes 2007. gadā veiktās aptaujas materiāliem.

Novērtējot pilsētas attīstības dokumentu atbilstību Olborgas saistībām, tiek norādīts uz nepieciešamajiem uzlabojumiem jaunajā Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projektā.

Atslēgvārdi: Ilgtspējīga attīstība, Olborgas saistības, pilsētas ilgtspēja, attīstības plāns.

Summary

The Report of the Brundtland Commission in 1987 defined the Sustainable development concept which became used internationally ever since United Nations Conference on Environment and Development (UNCED) held in Rio de Janeiro in 1992.

It is also important for Latvia to take follow the Sustainable development concept when making decision of national and local scale.

Sustainable development promotes social common welfare and gives the humanity a chance to live in a sound environment implementing its potentiality.

The aim of the paper is to evaluate the potential of a Sustainable development of Cēsis. In order to achieve the aim, the municipal development planning documents are analyzed in respect to the compliance with obligations of the Aalborg Commitments which reflect important environmental and development issues. Along with it, the results of public opinion survey conducted by local government in 2007 were analysed.

Upon evaluation of the development planning documents' conformity with the Aalborg Commitments, the necessary enhancements are pointed out in the new 2008-2014 Cēsis development plan.

Keywords: Sustainable development, Aalborg Commitments, Urban sustainability, Development plan.

Satura rādītājs

Anotācija.....	2
Summary.....	3
Ievads.....	6
1. Ilgtspējīgas attīstības nozīmība pilsētvidē.....	7
2. Izstrādātie dokumenti ilgtspējīgas attīstības kontekstā.....	8
2.1. Starptautiskie ilgtspējīgas attīstības dokumenti.....	8
2.1.1 Brundtlandes atskaite (Mūsu kopējā nākotne), Pasaules Vides un Attīstības Komisijas ziņojums ANO	9
2.1.2. Apvienoto Nāciju Organizācijas 1992. gadu konference par vidi un attīstību	10
2.1.3. Johannesburgas samits (Rio+10).....	12
2.1.4. Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu harta (Olborgas harta).....	13
2.1.5. Olborgas saistības	15
2.2. Latvijas ilgtspējīgas attīstības īstenošana	16
2.2.1 Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu mērķi	17
3. Ilgtspējīgas attīstības ideju kopuma analīze	20
Pētnieciskā darba materiāli un metodes	22
4. Ilgtspējīgas attīstības iespēju novērtējuma nosacījumu izvēle Cēsu pilsētai.....	24
5. Cēsu pilsētas ilgtspējīgas attīstības dokumenti.....	25
6. Cēsu pilsētas domes sēdē (22.09.2005.)apstiprinātā Cēsu pilsētas vides politikas plāna 2005-2017 atbilstība Olborgas saistībām.....	27
6.1. Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu atbilstība Olborgas saistībām	27
6.2. Cēsu pilsētas vides politikas plāna rīcību atbilstība Olborgas saistībām	30
7. Cēsu pilsētas domes sēdē (22.09.2005.)apstiprinātās Cēsu pilsētas vides rīcības programmas 2005-2009 atbilstība Olborgas saistībām	34
7.1. Cēsu vides rīcības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām ..	35
7.2. Cēsu vides rīcības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām	36
8. Cēsu pilsētas 2003. gadā izstrādātās attīstības programmas atbilstība Olborgas saistībām	40
8.1. Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām	40
8.2. Cēsu pilsētas attīstības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām	42
9. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju (Local Agenda - 21) atbilstība Olborgas saistībām.....	47
9.1. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju mērķu atbilstība Olborgas saistībām.....	47
9.2. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju rīcības atbilstība Olborgas saistībām	48
10. Iedzīvotāju aptuja	53
11. Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta atbilstība Olborgas saistībām	57

11.1. Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta mērķu atbilstība Olborgas saistībām.....	58
12. Cēsu pilsētas attīstības dokumentu atbilstība Olborgas saistībām.....	59
13. Secinājumi	67
Izmantotā literatūra un avoti.....	70
Pielikumi.....	73
1. pielikums. Olborgas saistības	74
2. pielikums. Iedzīvotāju aptaujas rezultāti	78

Ievads

Pilsētas ilgtspējīga attīstība ir ļoti būtiska pilsētas turpmākajai izaugsmei. To ietekmē daudzi faktori, kas balstās uz saprātīgu resursu izmantošanu un cilvēku izglītošanu domāt ilgtermiņā. Tie ir gan iedzīvotāji, to labklājība, teritorijas fiziskā un ekonomiskā attīstība. Šādi attīstību plāni ir izstrādāti vai arī tiek veidoti ne tikai Eiropas valstu galvaspilsētām vai lielākajām pilsētām, tie ir nozīmīgi un nepieciešami katrai pilsētai, lai panāktu vienotu attīstību ar kopīgiem galvenajiem mērķiem un uzdevumiem tās īstenošanai.

Būtiski ir ne tikai valsts līmenī, bet arī katrā pašvaldībā nodrošināt vides, sociālās un ekonomiskās attīstības ilgtspējīgu politiku. Cēsīm 2003. gadā ir izstrādāta pilsētas attīstības programma ar rīcības stratēģiju un teritorijas plānojumu, kas ir publiski pieejams Cēsu pilsētas mājas lapā. Pilsētas attīstības programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, īstenojams līdz 2010. gadam. Šogad, 2008. gadā, izstrādāts Cēsu pilsētas attīstības programmas projekts 2008.-2014. gadam.

Pilsētai ir arī izstrādāta vides aizsardzības programma laika posmam no 2005. līdz 2009. gadam, kurā noteikti konkrēti mērķi ar to sasniegšanai paredzēto rīcību sarakstu.

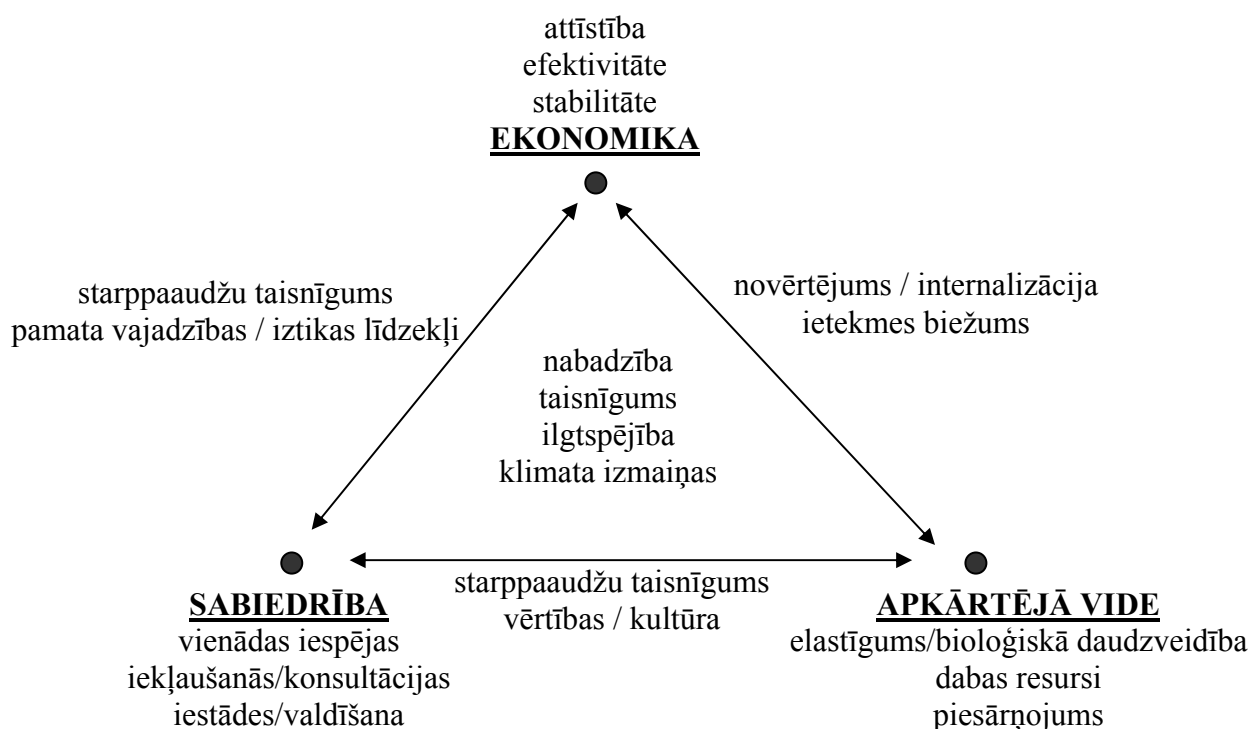
Maģistra **darba mērķis** ir novērtēt Cēsu pilsētas attīstības ilgtspējības iespējas. Lai tās novērtētu, izvirzīti šādi **darba uzdevumi** :

- Iepazīties ar starptautiskajiem ilgtspējīgas attīstības dokumentiem;
- Iepazīties ar Cēsu pilsētas attīstības dokumentiem
- Nosacījumu ilgtspējīgai attīstībai izvēle
- Cēsu pilsētas attīstības ilgtspējības analīze.
- Ierosinājumu sniegšana Cēsu pilsētas attīstības programmai 2008. - 2014.gadam.

Lai izpildītu uzstādītos uzdevumus, darbā tiek analizēti Cēsu pilsētas attīstības dokumenti, skatot to mērķu un rīcību atbilstību Olborgas saistībām.

1. Ilgtspējīgas attīstības nozīmība pilsētvidē

Ilgtspējīga attīstība ir attīstība, kas nodrošina mūsdienu paaudzes vajadzības, neradot grūtības nākamām paaudzēm nodrošināt savas vajadzības (Brundtland Commission, 1987). Pilsētas līdzsvarota attīstība nozīmē veidot tās darbību pēc iespējas pašuzturošāku, samazinot resursu patēriņu un veidoto piesārņojumu, kā arī veicinot vides, ekonomiskās un sociālās sfēras savstarpējo pozitīvo un minimizējot negatīvo mijiedarbību. (Agenda 21, 2008)

1.1. attēls. Ilgtspējīgas attīstības trīsstūris (Cutler J. Cleveland, 2007)

Viens no ilgtspējīgas attīstības stratēģiju uzdevumiem ir nodrošināt vides, sociālo un ekonomisko jautājumu savstarpējo saistību. Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņēs ir izmantota nu jau klasiskā Brundtlandes antropocentriskā ilgtspējīgas attīstības definīcija, kuras „centrā” ir cilvēks ar tā šodienas un ilgākas nākotnes vajadzības, ietverot un akcentējot cilvēku sabiedrības dzīves kvalitāti.

Tā visam par pamatu stāda cilvēku ar tā vajadzībām šodien un ilgākā nākotnē, kā arī dzīves kvalitāti. Ir trīs ilgtspējīgas attīstības jomas: ekonomiskā, sociālā un dabas, kurām ir jānodrošina izaugsme:

ekonomiskais kapitāls. Nepieciešams ilgtspējīgs kapitāls, kas būtu ilgtspējīgs. Ne tikai mantiskais kapitāls (piem., ēkas, ceļi), bet arī cilvēku zināšanas, ja tās tiek izmantotas un nodotas tālāk, tad kā ekonomiskais resurss tas ir patiesi ilgtspējīgs (Andersons, 2001)

sociālais kapitāls. Saistīts ar cilvēku labklājību, gan sociālā, gan individuālā plāksnē. Tas sastāv no sociālajām normām, kā arī no formālām un neformālām struktūrām, kas nodrošina pieeju resursiem, palīdz risināt kopējās problēmas un veicina sociālo kohēziju, bet individuālajā pakāpē balstās uz cilvēku garīgo un fizisko veselību, izglītību, motivāciju, talantu, prasmēm un iemaņām.

dabas kapitāls. Visas ekosistēmas un dabas resursi (atjaunojamie un neatjaunojamie). Papildus tradicionālajiem dabas resursiem (koksne, ūdens, enerģija, minerāli u.c.) dabas kapitāls sevī iekļauj arī dabas vērtības, ko ir grūti izteikt monetārās vienībās, tādas kā: bioloģiskā daudzveidība, apdraudētās sugas un ekosistēmas, kas nodrošina ekoloģiskos pakalpojumus (piem., gaisa un ūdens attīrīšanu). (Brizga, 2007)

Ilgspējīga attīstība uz zemeslodes nevar tikt sasniegta bez ilgtspējīgas attīstības vietējo pašvaldību līmenī. Pašvaldības vienas no pirmajām var pamanīt vides problēmas, tās visciešāk saistītas ar pilsoņiem, un kopā ar visu līmeņu valdībām ir atbildīgas par dabas un cilvēces labklājību globālā mērogā. Tādēļ pilsētām ir viena no galvenajām lomām dzīvesveida, ražošanas, patēriņa un apdzīvojamās telpas izmaiņu procesā.

2. Izstrādātie dokumenti ilgtspējīgas attīstības kontekstā

2.1. Starptautiskie ilgtspējīgas attīstības dokumenti

Ilgspējīgā attīstība (Sustainable development – angļu val.) ir cilvēces ilglaicīgas darbības politikas koncepcija, un pirmo reizi tā tika oficiāli definēta Bruntlandes vadītajā ANO Vides un attīstības komisijas (1987. gads) darba beigu dokumentā «Mūsu kopīgā nākotne» (Government's Sustainable Development Unit, 2008). Latviešu valodā šis jēdziens vēl nav līdz galam izstrādāts. Tiek lietoti divi varianti: līdzsvarotā attīstība vai ilgtspējīgā attīstība.

«Cilvēcei ir iespējas realizēt Ilgtspējīgu attīstību, tas ir, garantēt, ka tā apmierina šodienas vajadzības, neradot risku nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai.» Tā ir koncepcija, kas paredz dzīvi saskaņā ar dabas likumiem un vienlīdzīgu resursu sadali starp sabiedrības pārstāvjiem. Līdzsvarotā attīstība kļuva par pamatu ANO konferencei par vidi un attīstību, kas notika 1992. gadā Riodežaneiro.

Ilgspējīgās attīstības galvenie mērķi ir:

- ekonomisko, ekoloģisko un sociālo sistēmu harmonija,
- dabas resursu saglabāšana un saprātīga izmantošana,
- cilvēkiem garantēta drošība un veselība. (The Earth Summit, 1997)

2.1.1 Brundtlandes atskaite (Mūsu kopējā nākotne), Pasaules Vides un Attīstības Komisijas ziņojums ANO

1987. gadā ANO Pasaules vides un attīstības komisijas ziņojums „Mūsu kopējā nākotne” jeb Brundtlandes ziņojums (*The Brundtland Report*) brīdināja pasauli par nepieciešamību panākt progresu tādā ekonomiskajā attīstībā, kas ir ilgtspējīga un var tikt uzturēta, nenoplicinot dabas resursus vai nodarot postu dabai. Ziņojums, kura autori bija prominenti starptautiskie politiķi, ierēdņi un dabas aizsardzības un attīstības eksperti, bija pirmais būtiskais dokuments par ilgtspējīgo attīstību. (Encyclopedia of Sustainable Development, 2001)

Brundtlandes Komisijas sniegtā ilgtspējīgās attīstības definīcija ir kā izlīgums starp divām iepriekš notikušām diskusijām. Viena diskusija noritēja ziemeļos un bija par dabas aizsardzību, otra dienvidos — par attīstību. Starp abām debatēm nereti bija konflikts, bet Brundtlandes Komisija uzskatīja, ka tās var savienot. (Raduša, 2008)

Tieši Brundtlandes ziņojumā pirmo reizi tiek atzīts, ka pasaules vides problēmas ir uzdevums, kurš jārisina visām valstīm kopā. Atskaitē tika norādītas 6 galvenās globālās vides problēmas:

1. Cilvēku populācijas straujais pieaugums;
2. Cilvēku nodrošinājums ar pārtiku;
3. Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās;
4. Enerģētika un tās radītās problēmas (resursu noplicināšana un piesārņojums);
5. Rūpniecība (resursu noplicināšanu un piesārņojums);
6. Pilsētu vide (cilvēku labklājība, labvēlīga dzīves vide - Vides politikas mērķu galvenais uzdevums, kas paredz cilvēku veselībai labvēlīgi dzīves vides apstākļu nodrošināšanu, iedzīvotāju labklājības paaugstināšanu un mūža ilguma palielināšanu).

Brundtlandes atskaites rekomendācijas uzsvēra nepieciešamību valstīm kopīgi strādāt pie šādām problēmām:

1. ekonomiskās attīstības atdzīvināšana;
2. attīstības kvalitātes uzlabošana, vides un sociālo vajadzību, darba, pārtikas, enerģijas, ūdens un sanitāri higiēnisko prasību nodrošināšana;

3. dabas resursu saglabāšana un uzlabošana;
4. populācijas pieauguma stabilizēšana;
5. tehnoloģijas attīstības virzienu maiņa (piemēram, bezatkritumu tehnoloģiju ieviešana) un vides risku novērtēšanas uzlabošana;
6. vides aizsardzības un ekonomiskās attīstības prasību integrācija valsts politikas un pārvaldes līmenī;
7. globālās ekonomiskās sadarbības stiprināšana;
8. starptautisko saišu stiprināšana. (Brūmelis, 2002)

Ne visi šie izstrādātie pasaules glābšanas uzdevumi ir saistīti ar vides aizsardzību un tās ilgtspējīgu izmantošanu, bet globālā līmenī katras rīcības neievērošana var izvērsties kā traucēklis, lai risinātu vides problēmas.

2.1.2. Apvienoto Nāciju Organizācijas 1992. gadu konference par vidi un attīstību

1992. gadā, 179 valstu vadītāji tikās Riodežaneiro, Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par vidi un attīstību, lai pārrunātu galvenās Brundtlandes atskaitē atspoguļotās vides un attīstības problēmas. Šajā konferencē tika akceptēts „Rīcības plāns 21. gadsimtam” (Agenda 21), kuras 28.sadaļā „Pasākumi vietējām pašvaldībām” tiek uzsvērtā nozīmīgā pašvaldību loma ilgtspējīgas attīstības veicināšanā, parakstītas ANO Vispārējās konvencijas „Par bioloģisko daudzveidību” un „Par klimata pārmaiņām”, akceptēti ANO „Mežu izmantošanas principi” un parakstīta Rio Deklarācija „Par vidi un attīstību”. Eiropas Savienība pēc Riodežaneiro konferences uzsāka ilgtermiņa koordinētu procesu ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai. Tā vadmotīvs ir vides jautājumu integrācija citu nozaru politiku formulēšanā un ieviešanā, tiesību aktos un finansējuma noteikumos. Tika parakstīti pieci svarīgi dokumenti, kuri radīja pamatu turpmākam darbam samilzušo globālo vides problēmu novēršanā:

2.1. tabula

ANO Vides un attīstības konferences 5 pamata dokumenti (sastādījis autors, izmantojot (Brūmelis, 2002))

<i>N.p.k.</i>	<i>Dokuments</i>	<i>Rezumējums</i>
1.	Riodežaneiro Deklarācija par Vidi un Attīstību (<i>Rio Declaration On Environment and Development</i> , http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/) – definēti 27 globālie ilgtspējīgas attīstības politikas principi	Katram cilvēkam ir tiesības dzīvot veselīgu un produktīvu dzīvi harmonijā ar dabu. Jānodrošina viss, kas esošām un turpmākām

		paaudzēm nepieciešams ekonomiskai attīstībai un videi ņemtas vērā un papildinātas Bruntlandes atskaites rekomendācijas Galvenais: - rūpes par cilvēku; - starptautiskās sadarbības nozīme - piesārņojuma novēršanas principi
2.	Visa veida mežu apsaimniekošana, aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principi (<i>Non-Legally Binding Authoritative Statement of Principles for a Global Consensus on the Management, Conservation and Sustainable Development of All Types of Forests</i>)	iesaka saprātīgas mežsaimniecības priekšnosacījumus, piemēram, ekoloģiski svarīgo mežu aizsardzību, mežu atjaunošanu pēc nociršanas, aizsardzības noteikumu integrāciju tautsaimniecības attīstības plānos, utt.
3.	Konvencija par klimatiskām izmaiņām (<i>United Nations Framework Convention on Climate Change</i>),	sasniegt siltumnīcefekta gāzu (SEG) koncentrācijas stabilizāciju atmosfērā tādā līmenī, kas novērstu bīstamu antropogēnu iekļaušanos klimata sistēmā.
4.	Konvencija par bioloģisko daudzveidību (<i>Convention on Biological Diversity</i>)	saglabāt bioloģisko daudzveidību, nodrošināt sugu ilgtspējīgu izmantošanu tautsaimniecībā, un visām valstīm nodrošināt vienlīdzīgas iespējas pasaules ģenētisko resursu izmantošanā
5.	Ricības plāns „Agenda 21” (<i>Local Agenda 21</i>)	Visās valstīs ir nepieciešams radīt apstākļus ilgtspējīgai attīstībai. Jāatrod veidi, kā samazināt dzīves līmeņa atšķirības bagātās un nabadzīgās valstīs. Tas nenozīme tikai dzīves standartu celšanu nabadzīgās valstīs; jāmeklē arī mehānismi, kā samazināt resursu izmantošanu bagātās valstīs, kur tie tiek patērēti

		vairāk nekā nepieciešams. Jārada ilgtspējīga pilsētvide.

Jau pieminētā Rīcības plāna 21. gadsimtam 1.3. punktā uzmanība tiek pievērsta aktuālām problēmām ar mērķi sagatavot pasauli nākamā gadsimta uzdevumiem. Tas atspoguļo globālo konsensu un augstākā līmeņa politisko atbalstu sadarbībai attīstības un vides jautājumos. Par veiksmīgu tā ieviešanu ir atbildīgas galvenokārt valdības. Tāpēc nepieciešamas nacionālas stratēģijas, plāni, politikas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesi. Starptautiskai sadarbībai ir jābūt vērstai uz nacionālo centienu atbalstīšanu un papildināšanu. Šādā kontekstā Apvienotajām Nācijām ir noteicoša loma. Savs ieguldījums būtu jādod arī citām starptautiskām, reģionālām un subreģionālām organizācijām. Būtu jāveicina arī sabiedrības līdzdalība, nevalstisko organizāciju un citu grupu iesaistīšana visplašākajā veidā. (Rīcības plāns 21.gadsimtam, 1992).

Daudzlīmeņu, daudzsektoru un daudz ieinteresēto pušu vadīšanas modelis Agenda 21 ir svarīgs, jo tas ir vienīgas vadīšanas modelis, kas pārskata darbības nozares ar tik ļoti augstu komplicētības līmeni. Tika uzsākta strauja komplicēta attīstība vides pārvaldes jomā. (George, 2007).

2.1.3. Johannesburgas samits (Rio+10)

1997. gadā ANO Ģenerālās Asamblejas speciālajā sesijā Rio+5 izvērtēja Rio deklarācijas īstenošanu un uzdeva valstīm līdz 2002. gadam izstrādāt ilgtspējīgas attīstības nacionālās stratēģijas. 2002.gada septembrī notika otrā ANO Vispasaules konference Par vidi un attīstību. Tā tiek saukta arī par Rio+10 vai Johannesburgas samitu. Tā bija pasaules valstu pārstāvju tikšanās, lai pārrunātu to darbības novērtējumu - kas sasniegts, kādas ir problēmas, un ko darīt turpmāk. Šīs tikšanās mērķis nebija izstrādāt un pieņemt jaunas konvencijas. Tikšanās galvenais vadmotīvs bija “no programmām uz reālu darbību”. Konferences laikā tika pieņemta politiskā deklarācija par ilgtspējīgu attīstību un tika noteikti uzdevumi nākamajam laika posmam, koncentrējoties uz piecām jomām: ūdensapgāde un kanalizācija, enerģētika, veselība, lauksaimniecība un bioloģiskā daudzveidība. (Earth Summit, 2002).

Lai pildītu starptautiskās prasības, Latvija līdz 2002. gada ANO ilgtspējīgas attīstības augstlīmeņa apspriedei “10 gadi pēc Rio” Johannesburgā (Earth Summit, 2002) izstrādāja ziņojumu par ilgtspējīgu attīstību Latvijā laikā no 1992. gada līdz 2002. gadam (Latvijas Nacionālais ziņojums “Rio+10” ANO Ilgtspējīgas attīstības konferencei Johannesburgā) kā arī sagatavoja un LR Ministru kabinetā 2002. gada 13. augustā apstiprināja “Latvijas

ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes”. Līdz 2012. gadam ir paredzēts izstrādāt Latvijas Nacionālo ilgtspējīgas attīstības stratēģiju. Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes izriet no Rio deklarācijā definētajiem politiskajiem principiem, un tās kā valdības uzdevums nosaka arī to, ka Latvijas Vides aģentūrai katru gadu ir jāsagatavo pārskats par ilgtspējīgu attīstību Latvijā. “Latvijas ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats 2003” ir pirmais šāda veida pārskats (Latvijas Vides aģentūra 2003).

2.1.4. Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu harta (Olborgas harta)

Olborgas hartu apstiprināja Eiropas konferences par ilgtspējīgas attīstības pilsētām dalībnieki. Tā notika Dānijā, Olborgā, no 1994.gada 24. – 27.maijam, un to atbalstīja Eiropas komisija un Olborgas pilsēta, bet organizēja Vietējo vides iniciatīvu starptautiskā padome (VVISP). Pienākumu sagatavot Hartas projektu uzņēmās VVISP, kā arī Vācijas Ziemeļvestfāles federālās zemes Pilsētu attīstības un transporta ministrija. Hartā atspoguļotas daudzu atbalstītāju idejas un galvenās domas, kuras ietvertas dokumentā.

Olborgas hartu sākotnēji parakstīja 80 Eiropas vietējās pašvaldības un 253 pārstāvji no starptautiskajām organizācijām, nacionālajām valdībām, zinātniskajiem institūtiem, konsultanti un indivīdi. Latvijā Olborgas hartai ir pievienojušās Rīga, Jūrmala, Jēkabpils, Bārtavas pašvaldību savienība un Tukums. Parakstot hartu, Eiropas pilsētas, mazpilsētas un apgabali uzņēmās saistības pievienoties Vietējās Agenda 21 procesiem un attīstīt ilgtermiņa rīcības plānus par ilgtspēju, kā arī uzsāka Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu. (Olborgas harta, 2008)

Olborgas harta definēja pamatnostādnes, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību Eiropas pilsētās:

- **Ilgtspējīga attīstība ir radošs, vietējs uz līdzsvaru virzīts process**, kas ir nozīmīgs visās pašvaldības lēmumu pieņemšanas sfērās, nevis vīzija un nemainīgs stāvoklis.
- **Pašvaldībai attīstības problēmas jārisina dialoga ceļā** – pašvaldība nedrīkst “eksportēt” problēmas vai atlikt uz nākotni, bet tās jārisina pašiem vai sadarbībā ar reģionālo vai nacionālo pārvaldes līmeni.
- **Jāveicina pilsētu ekonomikas ilgtspēju**, investējot dabas bagātību saglabāšanā un pieaugumā (piemēram, retu sugu dzīves vides saglabāšana, neatjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas samazināšana, parku izveide pilsētas centrā) un palielinot eko-

efektivitāti (ceļot ēkas, kurās efektīvi tiek izmantota enerģija un lietojot videi draudzīgus pilsētas transporta līdzekļus).

- **Sociālā taisnīguma ievērošana pilsētu attīstībā.** Svarīgi ievērot līdztiesības principu attiecībā uz kvalitatīvas vides un sociālo pakalpojumu pieejamību dažādām iedzīvotāju un sociālām grupām. Tieši šo līdztiesību un vienādas tiesības visiem paaudžu starpā, vienas paaudzes ietvaros, dzimumu starpā, vienlīdzība starp Ziemeļiem un Dienvidiem, Austrumiem un Rietumiem.
- **Ilgspējīga telpiskā plānošana** – jāveicina kompakta pilsētas izveide ar blīvāku, daudzfuncionālu apbūvi cilvēcīgā mērogā, lielāku enerģijas efektivitāti un efektīvu sabiedrisko transportu.

(*Plānošana* – politikas nozare, kas ietver dažādas metodes un regulē efektīvu zemes lietošanas politiku, vēršot rīcību uz prasmīgu, estētisku un sakārtotu zemes, apkārtējās vides, pilsētu un lauku teritoriju labklājības veicināšanu.

Telpiskā plānošana – valsts sektora ietekmes metodes, pilnvērtīgi izmantojot esošos cilvēku un ekonomiskos resursus, balstoties uz lauku un pilsētu vides un kultūras vērtībām, uz esošo apdzīvojuma struktūru un satiksmes infrastruktūru.

(Telpiskā plānošana, 2008)

- **Ilgspējīgas transporta kustības plānošana** – jāuzlabo pieejamību un jāveicina sociālo labklājību un pilsētniecisku dzīvesveidu, samazinot nepieciešamību pēc transporta. Neatbalstīt nevajadzīgu automašīnu lietošanu, bet prioritāti dot videi draudzīgiem transporta veidiem, tai skaitā gājējiem, velotransportam un sabiedriskam transportam.
- **Atbildība par globālā klimata izmaiņām** – nepieciešams pēc iespējas ātrāk samazināt siltumnīcas efekta gāzu emisijas, ko galvenokārt izraisa fosilo kurināmo dedzināšana, un veicināt atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu.
- **Ekosistēmu piesārņojuma novēršana** – pārtraukt un novērst gaisa, ūdens, augsnes un pārtikas piesārņojumu ar toksiskām un kaitīgām vielām, kas apdraud cilvēku veselību un ekosistēmas.
- **Sabiedrības informēšana un iesaistīšana ilgtspējīgas attīstības veicināšanā un ieviešanā.** Pašvaldībai jāsadarbojas ar visām sabiedrības grupām, izstrādājot “vietējo rīcības plānu Agenda 21”. Gan sabiedrībai, gan pašvaldības lēmējvaras un izpildvaras pārstāvjiem ir nepieciešama izglītība un apmācības par ilgtspējīgu attīstību.

Pašvaldībai jāpielieto dažādus instrumentus un līdzekļus ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai – vides datu apkopošana, vides plānošana, ierobežojumu noteikšana, nodokļu politika, ekonomiskie instrumenti u.tml. (Olborgas harta, 2008)

Šis Olborgas hartas pamatnostādnes paredz dažādu valstu virzību uz ilgtspējīgu attīstību, savstarpēju palīdzību lokālās rīcības plānu izveidē, saistību ar Eiropas Savienības darbību pilsētu vides sfērā, kā arī veicināt sadarbību starp pašvaldībām. (Agenda 21, 2008)

Turpinājums Olborgā iesāktajam bija Eiropas Ilgtspējīgo pilsētu kustības konferences Lisabonā (1996) un Hanoverā (2000).

2.1.5. Olborgas saistības

Kā loģisks turpinājums 1994. gadā parakstītajai Olborgas hartai, 10 gadus vēlāk seko Olborgas saistības - nosacījumi, kurus pilsētas brīvi uzņemas, lai veicinātu vietējās pašvaldības ilgtspējīgu attīstību.

Olborgas saistības sastāv no 10 saistību grupām, kas atspoguļo nozīmīgākos vides un attīstības jautājumus. Katrā no šīm pamata saistību grupām sevī ietver 5 saistības, tādējādi kopā veidojot 50 saistības, kuras kalpo kā nosacījumi ilgtspējīgas attīstības veicināšanai un ieviešanai.:

1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība.
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību.
3. Kopējie dabas resursi.
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle.
5. Pilsētas plānošana un dizains.
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme.
7. Rīcības veselības jomā.
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika.
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums.
10. No vietējā līmeņa uz globālo. . (The Aalborg Commitments, 2004)

Olborgas saistības paredz virkni pasākumu pilsētvides uzlabošanai dažādās jomās, piemēram, samazināt tiešo enerģijas patēriņu, uzlabot ūdens kvalitāti, efektīvāk izmantot ūdens resursus, veicināt un palielināt bioloģisko daudzveidību, rūpēties par zaļo teritoriju, uzlabot augšnes un gaisa kvalitāti, samazināt atkritumu apjomus, nodrošināt atkritumu otrreizēju pārstrādi.

Olborgas saistības paredz arī atkārtoti izmantot un atjaunot pamestu vai «neizdevīgu» pilsētas teritoriju, izvairīties no pilsētu izplešanās, veicināt iedzīvotāju pārvietošanos ar sabiedrisko transportu, kā arī īstenot virkni pasākumu veselības, sociālajā, vides aizsardzības, transporta un citās jomās.

2.2. Latvijas ilgtspējīgas attīstības īstenošana

Politikas, likumdošanas un institucionālā sistēma Latvijā veidota atbilstoši starptautiskajai praksei. Latvijas tautsaimniecības nozaru attīstības programmas un stratēģijas izstrādātas, ņemot vērā 1992. gada ANO konferences atziņas un integrējot vides aizsardzības prasības. Par atskaites punktu Latvijas mērķtiecīgam iesaistīšanās procesam ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā jāuzskata 1995. gads, kad tika apstiprināts “Vides aizsardzības politikas plāns Latvijai”, Saeima ratificēja konvenciju “Par bioloģisko daudzveidību” un “ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām” un tika noslēgts līgums par asociācijas izveidošanu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, un Latvijas Republiku. Noslēdzot Asociācijas līgumu, Latvija aktīvi uzsāka likumdošanas saskaņošanu ar Eiropas Savienības direktīvām, nostiprinot likumdošanā vides aizsardzības prasības. Līdz ar citām Baltijas jūras valstīm Latvija 1996. gadā aktīvi iesaistījās “Baltijas Rīcības programmas 21. gadsimtam” izstrādē.

(Latvijas Nacionālais ziņojums „Rio +10” ANO Vides un attīstības konferencei
Johannesburgā, 2002)

Saskaņā ar atjaunotās Eiropas Savienības Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas (Eiropas Savienības Padome, Brisele, 10917/3/06 REV 3 (lv); 6.10.2006.) 40.punktu Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij līdz 2007. gada jūnijam bija jāiesniedz Eiropas Komisijai Nacionālais pārskats par ilgtspējīgas attīstības īstenošanu. (Nacionālais pārskats par ilgtspējīgas attīstības īstenošanu, 2008).

Arī Eiropas Komisijas atzinumā par Latvijas pieteikumu iestāties Eiropas Savienībā teikts, ka “no Eiropas Savienības līguma (Amsterdamas līgums un atkārtots apstiprinājums Vīnes sanāsmē 1998.gada decembrī) izrietošā vides politika ir vērsta uz ilgtspējību, kas balstīta uz vides aizsardzības ietveršanu ES nozaru politikās,” un ka “Eiropas līgums prasa, lai Latvija veidotu un īstenotu tādu attīstības politiku, kurā valda ilgtspējīgas attīstības principi un kurā visā pilnībā iestrādāti vides apsvērumi”. (MK 15.08.2002. rīk. Nr.436)

Ilgtspējība (sustainability) ir vides, kurā mēs dzīvojam nodošana nākamajām paaudzēm nekompromitējot nākamo paaudžu dzīves līmeni un iespējas. Pēc šīs definīcijas ilgtspējībai var interpretēt ļoti dažādi, tādēļ to attiecina uz trīs pamatvirzieniem: vides ilgtspējība (atbildīga rīcība attiecībā pret vidi un tās daudzveidību, vērsta galvenokārt uz saglabāšanu.), sociālā ilgtspējība (atbildīga rīcība pret cilvēkiem visdažādākajos kontekstos, bet galvenokārt tā attiecināma ir visu sabiedrības daļu ietveršanu), ekonomiskā ilgtspējība (rīkojas atbildīgi no finansiālā aspekta. Ekonomiska neveiksme nevar būt ilgtspējīga). (Vikipēdija, 2008)

Ilgospējīga attīstība - attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. (Ilgospējīga attīstība, 2008)

Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes apstiprināja Ministru kabinets 2002. gadā, tās sākas ar situācijas raksturojumu, īsu problēmu, principu un mērķu formulējumu un tad pievēršas politikas rezultātiem, to sasniegšanas rādītājiem un rīcības virzieniem politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai 16 tematiskajās tēmās. Par katru no šīm tēmām ir sniegts situācijas raksturojums, politikas mērķi (bet ne skaitliskā izteiksmē), politikas mērķu sasniegšanas rādītāji, kā arī nosauktas rīcības mērķu sasniegšanai. Bet nobeigumā tiek aprakstīta IAP ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, turpmākās rīcības plānojumu un nosacījumi progresa izvērtēšanai. Lai gan IAP nav pārlietu garš dokuments taču sīkais sadalījums pa dažādām tēmām un nozarēm ierobežotu tā pārskatāmību un plašākai sabiedrībai var būt nesaprotams. (Brizga, 2007)

Iesaistītām ministrijām, kā arī īpašu uzdevumu ministru sekretariātiem atbilstoši savai kompetencei Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes ir jāņem vērā, izstrādājot nozaru politikas dokumentus un jāiesniedz Vides ministrijā informatīvos ziņojumus par Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu īstenošanu.

Informatīvie ziņojumi par Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu īstenošanu tika sagatavoti 2004. un 2006. gadā. Pirmais Latvijas ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats tika publicēts 2003. gadā, bet otrais Latvijas ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats izstrādāts 2006. gadā un publicēts 2007. gadā. (Zaļoksnis, 2007)

2004. gadā Latvija izstrādāja Nacionālo rīcības plānu nabadzības un sociālās atstumtības ierobežošanai, lai samazinātu nabadzīgo un trūcīgo iedzīvotāju skaitu un, līdz ar to, arī sabiedrības noslāņošanās, kā arī panāktu augstākas pakāpes sociālo iekļaušanos. Liela nozīme šo problēmu risināšanā ir Latvijas Nacionālajai Lisabonas programmai 2005.-2008. gadam un Nacionālajam vides politikas plānam.

Līdz 2012. gadam ir paredzēts izstrādāt Latvijas Nacionālo ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

2.2.1. Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu mērķi

Globālie ilgtspējīgas attīstības politiskie principi ir definēti Riodežaneiro Deklarācijā. Gatavojoties Rio+10 konferencei, Latvijā tika sagatavots Latvijas Nacionālais ziņojums Rio+10 un izstrādātas Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādes (MK 15.08.2002. rīk.

Nr.436). Latvijas Ilgtspējīgas attīstības mērķi izriet no šiem principiem, tās ģeopolitiskās vietas pasaulē, dabas īpatnībām, sociālās un ekonomiskās attīstības pieredzes un pašreizējā stāvokļa. Tie ir:

- Latvijai jāveido labklājības sabiedrība, kura augstu vērtē un attīsta demokrātiju, līdztiesību, godīgumu un savu kultūras mantojumu.
- Latvijai jāveido stabila tautsaimniecība, kas nodrošina sabiedrības vajadzības, vienlaicīgi panākot, lai ekonomiskās izaugsmes tempi pārsniegtu vides piesārņojuma un resursu patēriņa tempus.
- Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm.
- Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai.
- Latvijai sabiedrībā jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un nepārtraukti jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte.
- Latvijai no starptautiskas palīdzības saņēmējas valsts pakāpeniski jāklūst par valsti, kas spēj pati nodrošināt savas vajadzības un nepieciešamības gadījumā pat sniegt palīdzību citām valstīm.
- Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plašs vides politikas līdzekļu pielietojums visās citās nozaru politikās.
- Latvijai jānodrošina, lai tirgus ekonomikas mehānismi kalpotu ilgtspējīgai attīstībai.
- Latvijai jānodrošina sabiedrības līdzdalība ilgtspējīgas attīstības procesos.
- Latvijai nepārtraukti jānovērtē tās progress noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. (Zaļoksnis, 2008)

Ja šīs politikas prasmīgi īstenotu dažādos līmeņos, tās būtu stingrs ietvars attīstības lēmumu pieņemšanā. Diemžēl šajā dokumentā nav minēts realizācijas mehānisms. Pamatnostādņu dokumentā mērķiem un rīcībām nav noteikti termiņi vai robežvērtības, un līdz ar to šis dokuments praktiski ir nesaistošs. Pozitīva iezīme pamatnostādņu dokumentā ir rādītāju izvēle mērķu sasniegšanas analīzei.

Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale (Likums "Latvijas Republikas Satversme", 1922). Plānošanas reģioni ir Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions (Likums "Reģionālās

attīstības likums", 2002). Šādi plānošanas reģioni tika izveidoti Latvijas reģionālās attīstības plānošanai, koordinācijai un pašvaldību sadarbības nodrošināšanai.

2.1.attēls. *Plānošanas reģionu teritorijas saskaņā ar 2003.gada 23.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.133 "Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām".*(Attīstības plānošana reģionos, 2008)

Attīstības plānošana Latvijā notiek četros līmeņos. Nacionālajā līmenī, reģionālajā līmenī - piecos plānošanas reģionos, kas izveidoti, savstarpēji vienojoties administratīvajiem rajoniem un lielajām pilsētām. Rajonu līmenī attīstības plānošanu īsteno administratīvie rajoni. Savukārt vietējā līmenī to veic vietējās pašvaldības – pagasti, reģioni un pilsētas, kas izstrādā savus attīstības plānus, iesaistot vietējo sabiedrību lēmumu pieņemšanā. (Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes, 2008)

Vidzemē, tāpat kā citos plānošanas reģionos, pašvaldībās ir izstrādāti teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kas tiek veidoti ievērojot starptautiskos un reģionālos attīstības principus un tie ir vērsti uz konkrētās teritorijas attīstību.

Izstrādātā attīstības programma pašvaldībās ir ilgtermiņa (divpadsmit gadi) reģionālās politikas plānošanas dokuments, kurā noteiktas attiecīgās rajona pašvaldības attīstības prioritātes un iekļauts konkrētu pasākumu kopums.

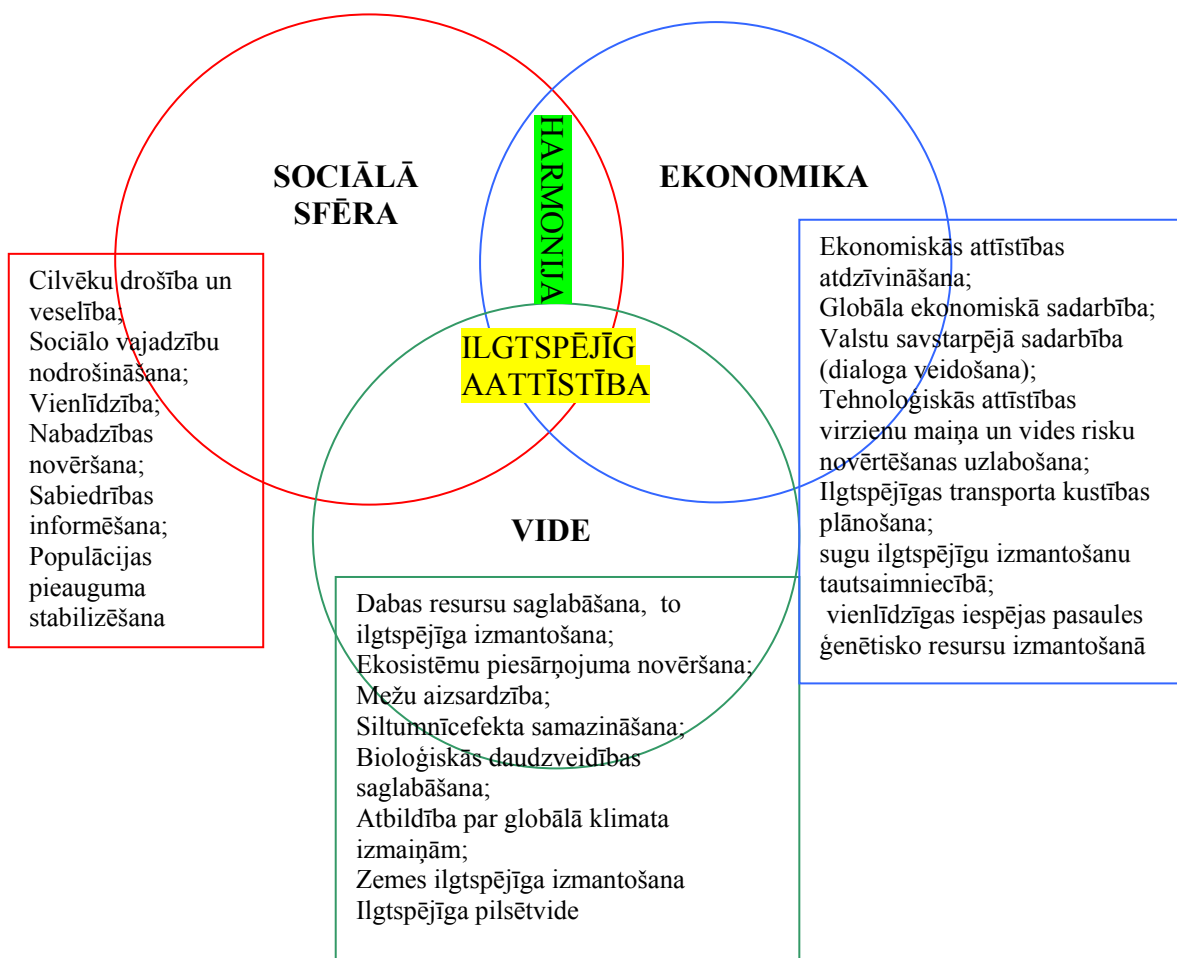
Rajona pašvaldības attīstības programmu izstrādā un īsteno saskaņā ar attiecīgās rajona pašvaldības teritorijas plānojumu un tā plānošanas reģiona attīstības programmu un teritorijas plānojumu, kurā ietilpst attiecīgā rajona pašvaldība, ievērojot rajona teritorijā ietilpstošo pašvaldību attīstības programmas un plānojumus (Likums "Reģionālās attīstības likums", 2002).

2000. gadā izveidojas Vidzemes attīstības aģentūra. Aģentūras darbības mērķis ir plānot, veicināt un realizēt visa Vidzemes reģiona līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību.

3. Ilgtspējīgas attīstības ideju kopuma analīze

Lai panāktu ilgtspējīgu attīstību ir izstrādāti daudzi starptautiski dokumenti, kas paredz globālo vides problēmu novēršanu un nodrošinājumu arī nākotnē. Visi šie starptautiskie dokumenti ir vienoti savās idejās, mērķos un uzdevumos, lai šos mērķus sasniegtu. Redzams, ka ilgtspējīgas attīstības veicinošie globālie mērķi ir vieni un tie paši, vairums tiek mainīts tikai mērķa formulējums vai arī tie ir konkretizēti, papildināti ar tiešākiem uzdevumiem. Lai veicinātu šo globālo ilgtspējīgo attīstību, ir ļoti pareizi, ka galvenās idejas pasaules līmenī ir vienotas, lai atsevišķie valsts izstrādātās ilgtspējīgas attīstības programmas būtu tieši pakļautas vispasaules pieņemtajiem standartiem.

Trīs savstarpēji saistītās ilgtspējīgas attīstības sfēras ir viena otru ietekmējošas un ir svarīgi, lai tām vienām uz otru nerastos nelabvēlīga ietekme. Ideālajā variantā būtu jānodrošina iedzīvotāju labklājība un ekonomiskā augšupeja, neradot apdraudējumus videi.

3.1. attēls. Globālais ilgtspējīgas attīstības ideju kopums (sastādījis autors)

Analizējot ilgtspējīgas attīstības kopumu telpas un laika dimensijās kā galvenie vadmotīvi ir spēcīga ekonomiskā attīstība, bioloģiskā daudzveidība, kultūras daudzveidība, vienādas iespējas visiem un demokrātiskas attiecības starp valsti un sabiedrību. Šie globālie mērķi ir ietverti augstāk redzamajā ilgtspējīgas attīstības ideju kopuma attēlā, sadalīti pa atbilstošām sfērām: sociālā sfēra, ekonomika un vide.

Pētnieciskā darba materiāli un metodes

Lai sasniegtu darbā izvirzīto mērķi, tika izmantota dokumentu analīzes metode. Dokumentu analīze ir empīriska sociālo pētījumu metode, ar ko sociālo informāciju iegūst no dokumenta. Dokumentālajā informācijā atspoguļojas gan reālā īstenība, gan dokumenta radītāja attieksme pret to. Tāpēc vispirms jānovērtē, cik objektīvi dokumentā fiksētā informācija atspoguļo reālo īstenību. Pētījumam nepieciešamā informācija šajā darbā tika iegūta no visa veida ilgtspējīgas attīstības plānošanas dokumentiem: starptautiskajiem, Latvijā izstrādātajiem, Vidzemes plānošanas reģiona un pašas Cēsu pilsētas.

Dokumentu analīzes metodes:

1. Tradicionālā dokumentu analīze - dokumentu analīze, kurā vajadzīgās ziņas no redzamā vai dzirdamā teksta iegūst ar vispārīgām loģiskās analīzes operācijām – sintēzi, salīdzināšanu, novērtēšanu, apcerēšanu.
2. Novērošana - empīrisks sociālais pētījums, kurā pamatinformāciju iegūst tieši uztverot un reģistrējot visu, kas attiecas uz pētījuma tematu un ir nozīmīgs sakarā ar pētījuma mērķiem.
3. Kontentanalīze jeb satura analīze – masu teksta kopuma satura analīze, izmantojot formalizēto novērošanu un statistikas procedūras socioloģijas vajadzībām. Kontentanalīzes objekts ir teksti un raksti.

Darbā tiek analizēti starptautiski ilgtspējīgas attīstības dokumenti:

1987. gada ANO Pasaules vides un attīstības komisijas ziņojums „Mūsu kopējā nākotne” jeb Bruntlandes ziņojums,

Rīcības programma 21. gs (Agenda21),

ANO deklarācija „Par vidi un attīstību”,

Rio+10 Johannesburgas deklarācija par ilgtspējīgu attīstību,

Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu harta (Olborgas harta),

Olborgas saistības,

Latvijas mērogā izstrādātie ilgtspējīgas attīstības dokumenti,

Cēsu pilsētas attīstības dokumenti:

Cēsu pilsētas attīstības programma 2003. – 2010.,

Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005. – 2017.,

Cēsu pilsētas vides rīcības programma 2005. – 2009.,

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas (Local Agenda - 21),

Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts.

Netiek skatīts Cēsu pilsētas Teritorijas plānojums. Pašlaik notiek Teritorijas plānošanas likuma grozījumi, kur rajona pašvaldību teritoriju plānojumi tiek plānoti aizstāt ar novada teritoriju plānojumiem.

Darbā analizēts kā šo izstrādāto starptautisko ilgtspējīgas attīstības politikas dokumentu idejas atspoguļojas Cēsu pilsētas attīstības dokumentos. Lai novērtētu pilsētas ilgtspējīgu attīstību, par pamatu tiek ņemtas 50 Olborgas saistības. Tiek skatīta katra Cēsu pilsētas attīstības dokumenta mērķu un rīcību atbilstība šīm saistībām, parādot rezultātu uzskatāmā tabulā. Rezultātu atspoguļošanai izmantotas Rīgas Domes Vides centra Agenda 21 publikācijas „Rīgas pilsētas vides un attīstības politikas vērtējums attiecībā pret Olborgas saistībām” un A.Zīlāna un K. Āboliņas zinātniskais raksts par izstrādāto metodiku (Zīlāns, 2007), kas uzskatāmi parāda analizēto dokumentu mērķu un rīcību atbilstības attiecības.

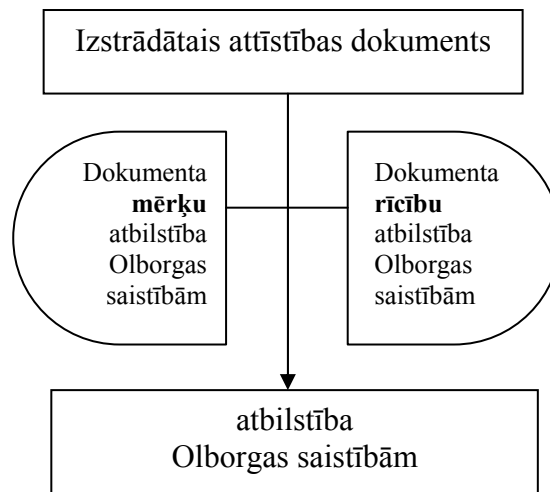
Pētījumā tiek izmantota arī Cēsu domes 2007. gada novembrī veiktā iedzīvotāju aptauja, kura aptver 1219 respondentu atbildes. Ar aptaujas palīdzību tiek noskaidrots Cēsu pilsētas, kā arī rajona iedzīvotāju viedoklis par būtiskiem jautājumiem Cēsu pilsētā. Lai arī aptaujas metode paredz tādu trūkumu kā ierobežotu sabiedrības iesaistīšanās līmeni, tomēr jāņem vērā, ka aptaujā ir piedalījies liels skaits respondentu. Anketēšanas rezultāti tiek izmantoti, lai analizētu iedzīvotāju viedokļa atšķirības ar Cēsu pilsētas ilgtspējīgas attīstības dokumentiem.

4. Ilgtspējīgas attīstības iespēju novērtējuma nosacījumu izvēle Cēsu pilsētai

Iepazīstoties ar pilsētas izstrādātajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem un stratēģijām, nosakāma cik daudz ir panākta šī kopīgā sapratne. Tā kā daudzus pasākumus un procesus ir grūti izmērīt un izsvērt, atspoguļot grafiski, grūti arī tiem piemērot indikatorus. Līdzšinējā starptautiskā pieredze liecina, ka tos piemēro tikai daļai stratēģisko mērķu. Jāņem arī vērā, ka indikatoru kopa ataino nelielu sabiedrības attīstības daļu un pastāv risks izlaist no redzesloka svarīgus attīstības procesus citās jomās. Tāpēc jo būtiski apzināties jaunu indikatoru nepieciešamību specifiskās jomās, kas, savukārt, nosaka prasības jauniem datiem un informācijai turpmākajos novērtējumos. Tomēr svarīgi ir uzturēt pārvaldāmu indikatoru skaitu, kas atbilst nepieciešamajām zināšanām.

Valsts un pašvaldību pārvaldei nepieciešama precīza, nepārprotami skaidra un laikus sniegta informācija politikas prioritāšu noteikšanai, politikas veidošanai un ieviešanas lietderības un efektivitātes novērtēšanai. Savukārt, uzņēmumu vadība ieinteresēta saņemt informāciju par veikto pasākumu ietekmi ne tikai uz uzņēmumu attīstību, bet arī tautsaimniecības izaugsmi kopumā, vides kvalitātes saglabāšanu un dabas resursu izmantošanu, kā arī sabiedrības labklājību, ieplānojot jaunus pasākumus. Iedzīvotāji un sabiedriskās organizācijas vēlas būt informēti par sabiedrības attīstības tendencēm.

2004. gadā, rodoties jaunai iniciatīvai Olborgas saistībām, kuras mērķis ir integrēt ilgtspējīgu attīstības jautājumus pilsētas attīstības politikā, tiek izceltas 10 galvenās saistību grupas, kas atspoguļo nozīmīgus vides un attīstības jautājumus. Ņemot par pamatu šīs Olborgas saistības, tiks veikts Cēsu pilsētas ilgtspējīgas attīstības iespēju novērtējums, atspoguļojot Cēsu pilsētas izstrādāto attīstības plāna, vides rīcības programmas, vides politikas plāna un Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju (Local Agenda - 21) saskaņu starp Olborgas saistībās noteiktajiem nosacījumiem ilgtspējīgas attīstības veicināšanai un ieviešanai. (4.1.att.)

4.1. attēls. Ilgtspējīgas attīstības novērtējuma shēma (sastādījis autors)

5. Cēsu pilsētas Ilgtspējīgas attīstības dokumenti

Cēsu pilsētas integrētās attīstības programmas vieta Latvijas plānošanas dokumentu sistēmā ir noteikta saskaņā ar Latvijas Republikas Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas izstrādāto attīstības plānošanas dokumentu hierarhiju.

5.1. attēls. Latvijas plānošanas dokumentu sistēma (Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts, 2008)

Cēsis ir pilsēta, kur dabas un kultūrvēsturisko vērtību izmantošana notiek respektējot šodienas un nākošo paaudžu intereses.

Cēsis ir pilsēta ar lielu potenciālu tūrisma attīstībai kā sakārtotas vides, sakārtotu pakalpojumu sniegšanas, ar augsti kvalitatīvu dzīvesvides telpu.

Atpūtai un tūrismam pievilcīgas vietas, kas veidotas izkopjot esošās tradīcijas un saglabājot dabas un kultūrvides mantojumu.

Pašvaldībā tika veidota vietējo rīcības programma „vietējā Agenda 21” (ANO Rīcības programmas 21. gadsimtam 28. sadaļā „Pasākumi vietējām pašvaldībām”), veicinot ilgtspējīgu attīstību sadarbībā ar visām interešu grupām. Vadošo lomu ilgtspējīgas attīstības veicināšanā pašvaldībās Eiropā uzņēmas Vietējo vides iniciatīvu starptautiskā padome (International Council for Local Environmental Initiatives - ICLEI).

1998. gadā Cēsis iesaistījās pilotprojektā „piecām Latvijas pašvaldībām” Local Agenda 21 un vietējā vides pārvalde Latvijā”, kuru koordinēja Latvijas Pašvaldību savienība un finansēja Zviedrijas Starptautiskā attīstības aģentūra (SIDA). Kā pamatprincipi veiksmīgai projekta realizēšanai tika izvirzīti pieci galvenie virzieni:

1. Formulēta visaptveroša situācijas analīze un projekta mērķi;
2. Ievērota globālā attīstība;
3. Ietverts īstenojams pasākumu plāns;
4. Iedzīvotāju piesaiste plānošanas procesam, nākotnes vīzijas un problēmu dokumentēšana;
5. Līdzdalības un sadarbības iespēju paredzēšana.

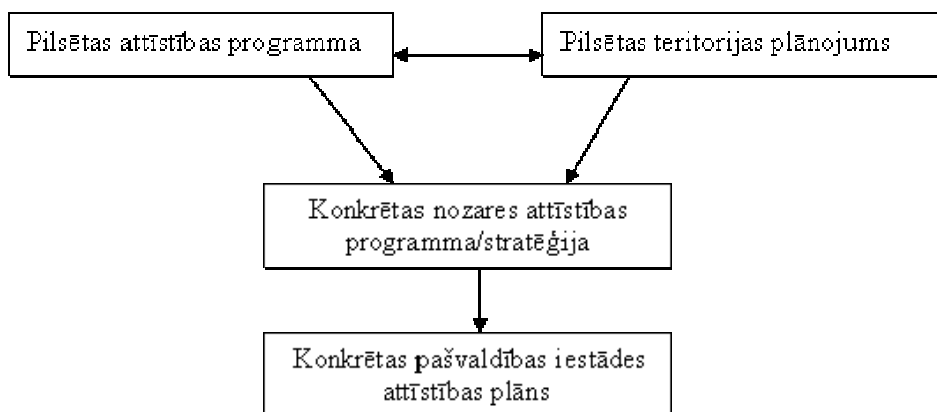
Projekta ietvaros tika veikta šo pašvaldību administrācijas darbinieku, nevalstisko organizāciju un skolu jaunatnes pārstāvju apmācība un izdota rokasgrāmata Local Agenda 21 procesu uzsākšanai. Vadoties pēc izstrādātajām Local Agenda 21 idejām, Cēsu pilsēta deva nozīmīgu ieguldījumu šī projekta veicināšanai Latvijā. Projekts noslēdzās 2000. gada pavasarī, bet jau tajā pašā 2000. gadā Cēsu uzņēmēju izstādē tika eksponēts stends un bukleti par procesa nepieciešamību un darbības vīzijām. Pateicoties šim projektam tika veidots pirmais dialogs ar sabiedrību un pašvaldību, tika iegūta informācija par pilsētas ilgtspējīgas attīstības iespējām, bet galvenokārt tika panākta šī atbildības sajūta pret iespējamo risku uz vidi.

Projekta Local Agenda 21 ietvaros 2001.gada oktobrī izveidotas Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas. Tajās ir aprakstītas svarīgākās Cēsu pilsētas problēmnostādnes, definēta pilsētas nākotnes vīzija: ***vēsturiskām tradīcijām bagāta, sakopta tūrisma pilsēta, kurā ir kvalitatīva un aktīva dzīves vide vietējiem iedzīvotājiem un pilsētas viesiem.*** Šajā rīcības programmā iezīmēti svarīgākie sektoriālie mērķi infrastruktūras, uzņēmējdarbības, dabas vides un kultūrvides saglabāšanā un sociālajā sfērā. Lai šos mērķus

sasniegtu, izstrādāti indikatori katrai no sfērām, lai varētu nodrošināt nepārtrauktu monitoringu, virzoties pa ilgtspējīgas attīstības ceļu.

Rīcības programma, kuru izstrādā Vides centrs „Agenda 21”, iezīmē tādas pilsētas attīstības riskus kā sociālās un ekonomiskās attīstības kavējumi, nelabvēlīgu reģionu izveide pilsētvidē, etniskā, ekonomiskā, reliģiskā segregācija pilsētvidē, kā arī vides degradācija un nepieņemamas dzīves vides izveide.

Cēsu pilsētas attīstības plānošanas dokumentu savstarpēja sasaiste un līmeņi ir šādi:

5.2. attēls. Cēsu pilsētas attīstības plānošanas dokumentu savstarpēja sasaiste un līmeņi (Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts, 2008)

6. Cēsu pilsētas domes sēdē (22.09.2005.) apstiprinātā Cēsu pilsētas vides politikas plāna 2005-2017 atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas vides politikas plāns ir visaptverošs, stratēģisks un ar citiem atbilstoša līmeņa plāniem integrēts dokuments. To paredzēts īstenot līdz 2017. gadam, dažus mērķus varēs sasniegt vēl ilgākā laika posmā. Rīcības programma ir sagatavota īstenošanai no 2005. gada līdz 2009. gadam. Vides politikas plānā ir formulēti Cēsu pilsētas vides aizsardzības principi, galvenie politikas mērķi un rīcības to sasniegšanai. Izstrādājot šo dokumentu, ir ņemti vērā ilgtspējīgas attīstības un Agenda 21 ieteikumi vides pārvaldības plānošanai pašvaldībās.

6.1. Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķi atspoguļo 19 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 8, bet nav ietverti 23 saistību jautājumi. Vismazāk Vides politikas plāna mērķi

atspoguļo 2.,4.,7.,9. un 10. saistību grupu. Lielāka saderība ar Olborgas saistībām ir 1., 3., 5. un 8. saistību grupai.

6.1.tabula

Cēsu pilsētas vides politikas plāna 2005-2017 mērķu atbilstība Olborgas saistībām (sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005-2017, 2005))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām mērķi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	4	0	1
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	0	5
3. Kopējie dabas resursi	4	1	0
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	1	1	3
5. Pilsētas plānošana un dizains	3	2	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	2	2	1
7. Rīcības veselības jomā	1	0	4
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	3	1	1
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	1	1	3
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	19	8	23
Atbilstošās Olborgas saistības	1;2;3;4;11;13; 14;15;16;21;24; 25;29;30;31;37; 38;40;45;	12;17;22;23; 26;27;39;44;	5;6;7;8;9;10; 18;19;20;28; 32;33;34;35; 36;41;42; 43; 46;47;48; 49; 50

Pietiekami lielā Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu neatbilstība Olborgas saistībām skaidrojama ar pārāk plašiem izstrādātajiem mērķiem, kuri sava vispārīguma dēļ grūti attiecināmi, analizējot to atbilstību Olborgas saistībām.

Vismazāk Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķos atspoguļotās saistības ir:

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību – nav uzstādīti tādi mērķi kā vietējās Agenda 21 stiprināšana, sasaiste ar Olborgas saistībām un tā monitoringa veikšana, kā arī trūkst starptautiskās sadarbības plānošana.

Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle – uzstādīts tāds mērķis kā Ilgtspējīga atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana, taču nav noteikti mērķi par enerģijas patēriņa izmantošanas samazināšanu un Latvijā vēl tik nepopulāro Ilgtspējīgu iepirkšanos un atbalstu bioloģiskās lauksaimniecības, ekomarķēto preču ražošanai.

Rīcības veselības jomā – Cēsu pilsētas vides politikas plānā ir atbilstība tikai pirmajam šo saistību grupas punktam, kas attiecināms uz sabiedrības informēšanu un apziņas līmeņa paaugstināšanu. Pārējie punkti, tādi kā nevienlīdzības samazināšana veselības jomā, pievēršanās

nabadzības problēmai, ietekmes uz veselības novērtējuma kā līdzekļa visu sektoru darbības koncentrēšanai atbalstu un veselības aizsardzības apsvērumu iekļaušana plānošanas stratēģijās un iniciatīvās mērķos ir maz atspoguļoti. Tieši šī saistību grupa uzskatāmi parāda, ka ar to saistītie mērķi ir ļoti vispārīgi un grūti pielāgojami Olborgas saistībām.

Sociālā līdztiesība un taisnīgums – mērķos nav minēts izstrādāt programmas, lai cīnītos pret nabadzības novēršanu un samazināšanu un līdztiesīgas pieejas nodrošināšanu sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, kvalifikācijas paaugstināšanai. Vides politikas mērķos saskaņā ar Olborgas saistību grupu Sociālā līdztiesība un taisnīgums ir saistībā Nr. 45 par labas kvalitātes un sociāli integrētu mājokļu un dzīves apstākļu nodrošināšanu, kur plānā pie mērķiem, kas attiecināmi uz pilsētvidi mērķis ir kvalitatīva, droša dzīvojamā vide, ar vispusīgām rekreācijas iespējām, kā arī pievilcīgas ainavas izveide.

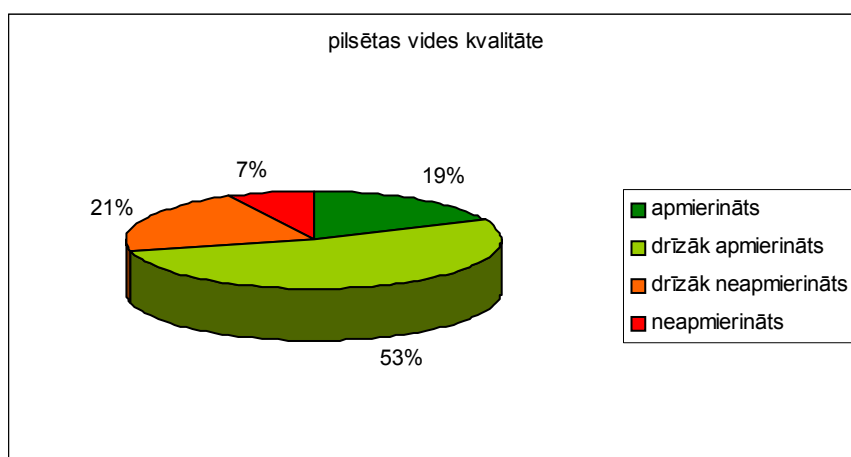
No vietējā līmeņa uz globālo - šīs saistības pilnīga neatbilstība skaidrojama ar to, ka vēl nav izstrādāts galvenais valsts mēroga ilgtspējīgas attīstības dokuments – Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija. Tāpēc arī pilsēta nav plānojusi savu attīstību ar ietekmi uz globālo līmeni.

Olborgas saistībām atbilstoši mērķi uzstādīti sekojošās saistībās:

Sabiedrību iesaistoša pārvaldība – pozitīvi vērtējams mērķis informēt pilsētas iedzīvotājus par vides aizsardzības jautājumiem, atbalstīt to izglītošanos rūpēs par vides un savu veselību un iesaistīt ilgtspējīgas attīstības veicināšanā, kā arī pašvaldības lēmumu atklāta pieejamība. Nav mērķu, kuri norādītu uz sadarbības uzlabošanu ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.

Kopējie dabas resursi – tikai loģiski, ka pilsētas vides politikas plāns vislielāko uzsvāru mērķos liek uz kopējo dabas resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu. Izstrādājot vides politikas plānu, tā mērķi ir vienoti ar Olborgas saistībām: ūdens kvalitātes uzlabošana (kaut arī par mērķi nav noteikta ūdens taupīšana), atjaunojamās elektroenerģijas īpatsvara palielināšana, bioloģiskās daudzveidības, zaļo teritoriju un augsnes kvalitātes paaugstināšana. (Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005-2017, 2005).

Arī iedzīvotāju viedoklis parāda, ka pilsētas vides kvalitāte ir apmierinoša (6.2. att.), kur ar vides kvalitāti apmierinātību izteikuši 72% no respondentiem. Tikai 28% ir neapmierināti vai mazāk apmierināti.

6.2. attēls. Iedzīvotāju apmierinātība ar pilsētas vides kvalitāti (Cēsu dome, 2007)

Pilsētas plānošana un dizains - kvalitatīva un droša dzīvojamā vide, ar vispusīgām rekreācijas iespējām, bioloģisku daudzveidību, resursu ilgtspējīgu izmantošanu un pievilcīgu ainavu, kas nozīmē degradēto teritoriju reģenerēšanu, domāts arī par kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu. Mazāka uzmanība vides politikas plāna mērķos vērsta uz dzīvojamās funkcijas pilsētas centrā priekšrokas došanu un izvairīšanās no pilsētas izplešanās, piemērota iedzīvotāju blīvuma nodrošināšana un priekšroka attīstībai urbanizētajās, nevis zaļajās teritorijās.

Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika – mērķis par attīstītām uzņēmējdarbībām ar augstiem vides kvalitātes standartiem saskaņā ar Olborgas saistībām, taču vajadzētu vēl par mērķi izvirzīt vietējās nodarbinātības un biznesa uzsākšanas atbalstu.

6.2. Cēsu pilsētas vides politikas plāna rīcību atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas Vides politikas plāna plānotās rīcības atspoguļo 12 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 10, bet nav ietverti 28 saistību jautājumi. Vismazāk Vides politikas plāna rīcības atspoguļo 2., 4., 7., 9. un 10. saistību grupu, savukārt, vislielākā saskaņotība ir ar 1., 3., 5. un 6. Olborgas saistību grupu.

6.2.tabula

Cēsu pilsētas vides politikas plāna 2005-2017 rīcību atbilstība Olborgas saistībām (sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005-2017, 2005))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām rīcības		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	3	1	1
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	0	5
3. Kopējie dabas resursi	3	2	0

4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	0	2	3
5. Pilsētas plānošana un dizains	2	2	1
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	2	2	1
7. Rīcības veselības jomā	0	0	5
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	2	1	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	0	0	5
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	12	10	28
Atbilstošās Olborgas saistības	1;2; 4;11;14;15; 21;24; 29;30;37;40;	3; 12;13;16;17; 22;23;26;27; 38;	5;6;7;8; 9;10;18;19;20; 25;28;31;32;33; 34;35;36;39; 41;42;43;44;45; 46;47;48;49;50

Kā redzams 6.2. tabulā, Cēsu pilsētas vides politikas plānā izvirzīto mērķu sasniegšanai paredzētās rīcības ir jau krietni mazāk saskaņā ar Olborgas saistībām. Tādejādi atspoguļojas fakts, ka mērķi ir bijuši pārāk plaši un vispārīgi, lai varētu piemērot tiem arī attiecīgas darbības, lai tos sasniegtu. Tomēr iznākumā tas pierāda to, ka nav nekāda labuma no skaistiem mērķiem, ja tiem pretī nestāv attiecīgi nepieciešamās rīcības.

Vismazāk Olborgas saistībām atbilstošās plānotās rīcības;

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību – tā kā nav uzstādīti mērķi šo saistību īstenošanai, nav arī rīcības, lai mērķus sasniegtu.

Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle – paredzētās rīcības vides politikas mērķu sasniegšanai šajā saistību grupā atsaucas tikai ar mērķos pieminēto atkritumu apsaimniekošanu, t.i. iedzīvotāju motivēšana ilgtspējīgai atkritumu apsaimniekošanai, dalīto atkritumu sistēmas ieviešana un citi ar šo saimniecību saistīti pozitīvi uzlabojumi.

Nav plānotas rīcības ilgtspējīgas iepirkšanās, nevajadzīga enerģijas patēriņa un bioloģiskās lauksaimniecības, ekomarķēto preču ražošanai nepieciešamā atbalsta mērķu sasniegšanai.

Rīcības veselības jomā – lai arī plāna mērķos ir uzsvērta sabiedrības informēšanas un apziņas līmeņa paaugstināšana veselības jomā, taču konkrētas rīcības nav minētas. Pārējie šīs Olborgas saistību grupas punkti kā mērķos tā arī paredzētajās rīcībās nav apskatīti.

Sociālā līdztiesība un taisnīgums – arī šajā Olborgas saistību daļā lai arī mērķi ir daļēji iezīmēti, taču līdz rīcībām, lai tos sasniegtu, nav nonākts. Nav ne rīcību, kas palīdzētu sasniegt izvirzīto mērķi par kopienas drošību ne arī vajadzīgās rīcības labas kvalitātes un sociāli integrētu mājokļu un dzīves apstākļu nodrošināšanai.

No vietējā līmeņa uz globālo – nav rīcības, kas skaidrojams ar jau minēto faktu par vēl neizstrādāto (tapšanas procesā esošo) Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

Mērķu un rīcību saskaņa ir saistību grupā *Sabiedrību iesaistoša pārvaldība*, paredzot iedzīvotāju līdzdalības iespējas, piedaloties sabiedriskajās apspriešanās, kā arī Cēsu domei regulāri informējot pilsētas iedzīvotājus, ieliekot jaunāko aktuālo informāciju mājas lapā. Mazāka saistību izpilde ir jautājumos, kas skar sadarbību ar kaimiņu pašvaldībam, citām pilsētām vai pārvaldes līmeņiem.

Iepriekš aprakstītā Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu un rīcību atbilstību Olborgas saistībām vizualizētā veidā apskatāma 6.3. tabulā.

6.3. tabula

Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu un rīcību atbilstība Olborgas saistībām (sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005-2017, 2005))

Olborgas saistības	Vides politikas plāna atbilstība OS	
	MĒRĶI	RĪCĪBAS
SABIEDRĪBU IESAISTOŠA PĀRVALDĪBA <i>Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu</i>		
1. tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;		
2. vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;		
3. aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;		
4. padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;		
5. efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.		
PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU <i>Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.</i>		
6. stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;		
7. veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;		
8. mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;		
9. nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;		
10. sadarboties ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu un tās sadarbības tīkliem, lai monitorētu un novērtētu progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.		
KOPĒJIE DABAS RESURSI <i>Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu kopējos dabas resursus un nodrošinātu līdztiesību to pieejamībā.</i>		
11. samazināt kopējo enerģijas patēriņu, un palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru patērētās enerģijas daudzumā;		
12. uzlabot ūdens kvalitāti, taupīt ūdeni un izmantot to efektīvāk		
13. saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, paplašināt dabas un zaļās teritorijas un rūpēties par tām		
14. uzlabot augsnes kvalitāti, saglabāt zemes ekoloģisko produktivitāti un atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežkopību;		
15. uzlabot gaisa kvalitāti.		
ATBILDĪGA PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA IZVĒLE <i>Mēs apņemamies sekmēt dabas resursu saprātīgu un taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.</i>		

16. izvairīties no atkritumu radīšanas, samazināt atkritumu daudzumu, palielināt otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;		
17. atkritumu pārvaldē izmantot labākās pieredzes standartus;		
18. izvairīties no nevajadzīga enerģijas patēriņa, un uzlabot energoefektivitāti pie lietotāja;		
19. pielietot ilgtspējīgu iepirkšanos;		
20. aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, sevišķi ekomarķētas, bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī ētiskas un godīgas tirdzniecības preces.		
PILSĒTAS PLĀNOŠANA UN DIZAINS <i>Mēs apņemamies piešķirt stratēģisku lomu pilsētas plānošanai un dizainam, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.</i>		
21. izmantot un reģenerēt degradētās teritorijas		
22. izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dodot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās		
23. veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dodot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;		
24. garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otrrreizēju lietošanu;		
25. izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.		
LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME <i>Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.</i>		
26. samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;		
27. palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucienu īpatsvaru;		
28. veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;		
29. attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;		
30. samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.		
RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ <i>Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.</i>		
31. paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora		
32. atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības nodrošināšanai		
33. samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā		
34. atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti		
35. veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.		
DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA <i>Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.</i>		
36. izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;		
37. sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;		
38. izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;		
39. veicināt vietējo un reģionālo dārzenu un augļu ražošanu un tirdzniecību;		

40. veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.		
SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS <i>Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.</i>		
41. izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai		
42. nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem		
43. sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;		
44. uzlabot kopienas drošību;		
45. nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus		
NO VIETĒJĀ LĪMEŅA UZ GLOBĀLO <i>Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.</i>		
46. izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju pieļaujamu līmeni		
47. integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā		
48. paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā		
49. samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu		
50. stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.		

	- Olborgas saistībām atbilst
	- Olborgas saistībām daļēji atbilst
	- Olborgas saistībām neatbilst

Apskatot 6.3. tabulu „Cēsu pilsētas vides politikas plāna mērķu un rīcību atbilstība Olborgas saistībām”, redzams, ka vislielākā saskaņa ar Olborgas saistībām Cēsu pilsētas vides politikas plānā ir ar saistību grupu *Kopējie dabas resursi*, kur plānotās rīcības ir gandrīz pilnīgā saskaņā ar uzstādītajiem mērķiem. Mazāka, bet tāpat pozitīvi vērtējama saskaņa ir saistību grupās *Pilsētas plānošana un dizains*, *Labākas pārvietošanās iespējas*, *mazāka satiksme*, ar minimālāku saskaņu *Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika*, kur rīcību daudzums un kvalitāte ir tuvu atbilstoša noteiktajiem mērķiem.

7. Cēsu pilsētas domes sēdē (22.09.2005.) apstiprinātās Cēsu pilsētas vides rīcības programmas 2005-2009 atbilstība Olborgas saistībām

Rīcības programma ir sagatavota īstenošanai no 2005. gada līdz 2009. gadam. Rīcības programma konkretizē Vides politikas plāna noteiktos mērķus un uzdevumus, paredzot pasākumus, kuru izpilde nodrošina attiecīgā vides politikas mērķa izpildi.

7.1. Cēsu pilsētas vides rīcības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas vides rīcības programmā noteiktie mērķi atspoguļo 24 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 7, bet nav ietvertas 19 saistības. Vismazāk Vides politikas plāna rīcības atspoguļo 2.,7.,9. un 10. saistību grupu. Lielākā saskaņa ar Olborgas saistībām ir 3.,4. un 5. saistību grupā.

7.1.tabula

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas 2005-2009 mērķu atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides rīcības programma 2005-2009, 2005))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām mērķi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	3	1	1
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	1	4
3. Kopējie dabas resursi	4	1	0
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	4	0	1
5. Pilsētas plānošana un dizains	5	0	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	2	2	1
7. Rīcības veselības jomā	1	2	2
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	3	0	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	2	0	3
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	24	7	19
Atbilstošās Olborgas saistības	1;2; 3;11; 13;14;15; 16;17;18;20;21; 22;23;24;25;27; 30;31;37;38;40; 44;45;	4;9;12;28;29;32; 35	5;6;7;8;10; 19;26;33;34; 36;39;41; 42;43;46;47; 48;49;50

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas mērķi ir tie paši vides politikas plānā uzstādītie, taču tie ir jau sadalīti, lai novērstu to vispārīgumu un varētu konkrētāk piemērot plānotās rīcības.

Vismazāk vides rīcības programmas mērķos atspoguļotās Olborgas saistību grupas ir jau pie vides politikas plāna minētās *Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību*, *Rīcības veselības jomā*, *Sociālā līdztiesība un taisnīgums* un saistība, kas paredz attīstību *no vietējā līmeņa uz globālo*.

Taču vides politikas plāna mērķu neatbilstība Olborgas saistību grupai *Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle* kompensējas vides rīcības programmas mērķos, kur lielāka uzmanība pievērsta energoefektivitātes paaugstināšanai, iedzīvotāju informēšana un iesaiste ilgtspējīgas atkritumu apsaimniekošanas sistēmā.

Mērķu saderība ar Olborgas saistībām ir tādās saistību grupās kā *Kopējie dabas resursi, Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle* un visprecīzāk vienojošā saistību grupa *Pilsētas plānošana un dizains*, kas skaidrojams ar Cēsu pilsētas prioritāti – tūrisma attīstību.

7.2. Cēsu pilsētas vides rīcības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas plānotās rīcības atspoguļo 18 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 10, bet nav ietverti 22 saistību jautājumi. Vismazāk vides rīcības programmas paredzētās rīcības atspoguļo 2., 7., 9. un 10. saistību grupu, savukārt, vislielākā saskaņotība ir ar 1., 3., 5. un 6. Olborgas saistību grupu.

7.2.tabula

Cēsu pilsētas Vides politikas plāna 2005-2017 rīcību atbilstība Olborgas saistībām (sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides rīcības programma 2005-2009, 2005))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām rīcības		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	2	3	1
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	1	4
3. Kopējie dabas resursi	2	3	0
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	3	0	2
5. Pilsētas plānošana un dizains	4	1	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	2	1	2
7. Rīcības veselības jomā	1	2	2
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	3	0	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	1	0	4
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	18	10	22
Atbilstošās Olborgas saistības	1; 3;13; 15;16;17; 18;21;22;23;24; 27;30;31;37; 38;40;45	2;4;9;11;12;14; 25;29;32;35;	5;6;7;8;10; 19;20;26;28; 33; 34;36;39; 41;42;43;44; 46;47;48;49;50

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas rīcības vairs nav tik atbilstošas kā uzstādītie mērķi, līdzīgi kā izstrādātajā pilsētas vides politikas plānā.

Saistību grupā *Kopējie dabas resursi* izstrādātie mērķi ir pārāk vispārīgi, jo nav plānotas atbilstošas rīcības šo mērķu sasniegšanai. Arī *Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēles* mērķi ir atbilstošāki Olborgas saistībām nekā plānotās rīcības. Pārējās plānotās rīcības ir saskaņā ar uzstādītajiem mērķiem, atkarīgas no to atbilstības Olborgas saistībām.

Jāmin, ka īpaši atbilstoša Olborgas saistībām ir 5 saistību grupa - *Pilsētas plānošana un dizains*, kur vides rīcības programmas mērķu saskaņība ar Olborgas saistībām ir atspoguļota arī mērķiem piemērotajās rīcībās, kas tikai apliecina tūrisma kā prioritātes nodrošināšanu. (7.3. tab.)

7.3. tabula

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas mērķu un rīcību atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas vides rīcības programma 2005-2009, 2005))

Olborgas saistības	Vides rīcības programmas atbilstība OS	
	MĒRĶI	RĪCĪBAS
SABIEDRĪBU IESAISTOŠA PĀRVALDĪBA <i>Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu</i>		
1. tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;		
2. vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;		
3. aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;		
4. padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;		
5. efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.		
PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU <i>Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.</i>		
6. stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;		
7. veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;		
8. mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;		
9. nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;		
10. sadarboties ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampanju un tās sadarbības tīkliem, lai monitorētu un novērtētu progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.		
KOPĒJIE DABAS RESURSI <i>Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu kopējos dabas resursus un nodrošinātu līdztiesību to pieejamībā.</i>		
11. samazināt kopējo enerģijas patēriņu, un palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru patērētās enerģijas daudzumā;		
12. uzlabot ūdens kvalitāti, taupīt ūdeni un izmantot to efektīvāk		
13. saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, paplašināt dabas un zaļās teritorijas un rūpēties par tām		

14. uzlabot augsnes kvalitāti, saglabāt zemes ekoloģisko produktivitāti un atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežkopību;		
15. uzlabot gaisa kvalitāti.		
ATBILDĪGA PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA IZVĒLE <i>Mēs apņemamies sekmēt dabas resursu saprātīgu un taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.</i>		
16. izvairīties no atkritumu radīšanas, samazināt atkritumu daudzumu, palielināt otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;		
17. atkritumu pārvaldē izmantot labākās pieredzes standartus;		
18. izvairīties no nevajadzīga enerģijas patēriņa, un uzlabot energoefektivitāti pie lietotāja;		
19. pielietot ilgtspējīgu iepirkšanos;		
20. aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, sevišķi ekomarķētas, bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī ētiskas un godīgas tirdzniecības preces.		
PILSĒTAS PLĀNOŠANA UN DIZAINS <i>Mēs apņemamies piešķirt stratēģisku lomu pilsētas plānošanai un dizainam, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.</i>		
21. izmantot un reģenerēt degradētās teritorijas		
22. izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dodot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās		
23. veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dodot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;		
24. garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otreizēju lietošanu;		
25. izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.		
LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME <i>Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.</i>		
26. samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;		
27. palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucieni īpatsvaru;		
28. veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;		
29. attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;		
30. samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.		
RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ <i>Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.</i>		
31. paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora		
32. atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības nodrošināšanai		
33. samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā		
34. atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti		
35. veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.		
DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA <i>Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.</i>		
36. izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo		

nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;		
37. sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;		
38. izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;		
39. veicināt vietējo un reģionālo dārzu un augļu ražošanu un tirdzniecību;		
40. veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.		
SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS <i>Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.</i>		
41. izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai		
42. nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem		
43. sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;		
44. uzlabot kopienas drošību;		
45. nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus		
NO VIETĒJĀ LĪMENĀ UZ GLOBĀLO <i>Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.</i>		
46. izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju pieļaujamo līmeni		
47. integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā		
48. paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā		
49. samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu		
50. stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.		

	- Olborgas saistībām atbilst
	- Olborgas saistībām daļēji atbilst
	- Olborgas saistībām neatbilst

Pēc 7.3. tabulas redzams, ka vislielākā saskaņa Cēsu pilsētas vides rīcības programmas mērķiem ar paredzētajām rīcībām ir saistību grupās *Pilsētu plānošana un dizains, Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle*. Šajās saistību grupās ir pozitīvi vērtējama saskaņa ar Olborgas saistībām.

Saistību grupās *Sabiedrību iesaistoša pārvaldība, Rīcības veselības jomā, Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika* vides rīcības programmas mērķi ir vienādās attiecībās ar plānotajām rīcībām.

Cēsu pilsētas vides rīcības programmas mērķus, kas ir plašāki nekā tiem piemērotās rīcības, uzskatāmi var redzēt pie saistībām *Kopējie dabas resursi, Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme un Sociālā līdztiesība un taisnīgums*.

Saistību grupa, kura neatspoguļojas ne izstrādātā attīstības dokumenta mērķos ne arī rīcībās ir saistība, kas paredz attīstību *no vietējā līmeņa uz globālo*, kura izskaidrojama ar jau minēto valsts ilgtspējīgas attīstības stratēģijas trūkumu.

8. Cēsu pilsētas 2003. gadā izstrādātās attīstības programmas atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas attīstības programma ir politisks domes dokuments, ko tā apspriedusi un pieņēmusi atklātās debatēs. Programma ir izstrādāta 2003.gadā un ir vidēja termiņa plānošanas dokuments un īstenojams līdz 2010.gadam.

Attīstības programma veidota ar sabiedrības līdzdalību, respektējot Cēsu iedzīvotāju un zemes īpašnieku tiesības. Programmas izstrādē piedalījās 14 darba grupas, kas pārstāvēja dažādas nozares un kurās piedalījās dažāda līmeņa uzņēmēji, privāto uzņēmumu vadošie darbinieki, Cēsu pašvaldības deputāti un darbinieki, valsts iestāžu un uzņēmumu vadošie darbinieki, skolotāji, mediķi, kultūras un sporta darbinieki, sabiedrisko un reliģisko organizāciju pārstāvji no visas Cēsu pilsētas.

Balsoties uz Cēsu pilsētās attīstības programmu, ir izstrādāts Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts, kas ir uzskatāma par tās aktualizāciju.

8.1. Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķi atspoguļo 19 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 14, nav ietverti 17 saistību jautājumi. Vismazākā saskaņa ir ar 2.,3. un 10., savukārt, lielāka saskaņotība attīstības programmas mērķos ir ar 1.,5. un 6. Olborgas saistību grupu.

8.1.tabula

Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas attīstības programma 2003.-2010., 2003))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām mērķi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	3	2	0
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	1	4
3. Kopējie dabas resursi	1	2	2
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	2	2	1
5. Pilsētas plānošana un dizains	3	2	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka	3	1	1

satiksme			
7. Rīcības veselības jomā	2	2	1
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	3	0	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	2	2	1
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	19	14	17
Atbilstošās Olborgas saistības	2;3;4;13;16;17; 23;24;25;27;29; 30;31;33;36;37; 40; 44;45	1;5;7;11;12;18; 20;21;22;26;32; 34;42;43	6;8;9;10;14;15; 19;28; 35;38; 39;41;46;47;48; 49;50

Pēc 8.1. tabulas redzams, ka 2003. gadā izstrādātās Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķiem ir samērā maza saskaņotība, ja tos salīdzina ar Olborgas saistībām, jo mērķi definēti neskaidri, pretrunīgi starp programmas sektoriem un plāna daļām. Viszemākā attīstības programmas mērķu saskaņa ar Olborgas saistībām ir sekojošām saistību grupām:

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību - kā vienīgo mērķi, kas ir saskaņā ar Olborgas saistībām var minēt attīstības programmā minēto uzdevumu, ka šis dokuments jāveido, ievērojot demokrātijas, atklātuma, ilgtspējīgas un līdzsvarotas attīstības un pēctecības principus. Nav uzstādīti mērķi, lai stiprinātu vietējās Agenda 21 darbību, ievērotu atbilstību Olborgas saistībām, kā arī nav plānota starptautiska sadarbība, lai stiprinātu ilgtspējīgu attīstību. Tas skaidrojams ar nepietiekamajām zināšanām par ilgtspējīgas attīstības nozīmību šādu dokumentu izstrādē. Vārds „ilgtspējība” ir tikai kā nepieciešamība to pieminēt, neietverot tam atbilstošus mērķus un rīcības.

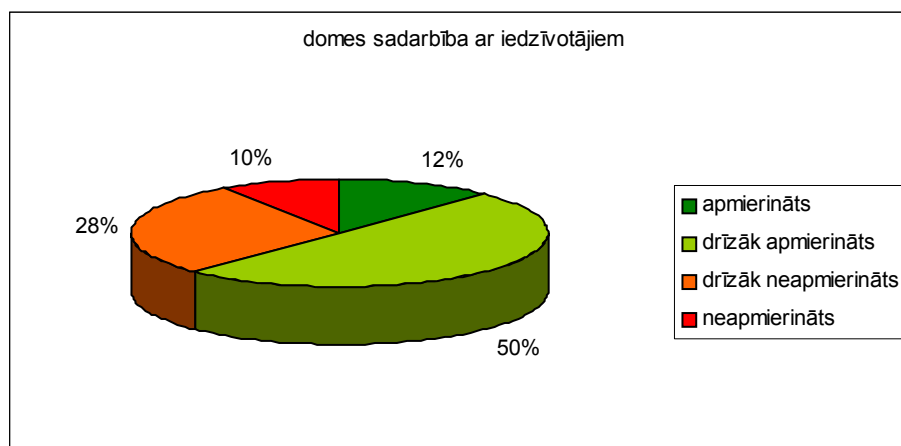
Kopējie dabas resursi – lielākais uzsvars pilsētas attīstības programmas mērķos ir likts uz pilsētas attīstību, kas būtu labvēlīga tādām nozarēm kā kultūra un tūrisms. Šī sadaļa parāda, ka uzstādīti mērķi lai attīstītu zaļās teritorijas pilsētā, veicinātu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, kā arī vecpilsētas attīstību. Šo nozaru attīstībai programmā ir uzstādīts liels daudzums mērķu, norādot uz to prioritāro stāvokli pilsētas attīstībā. Mazāk ir domāts par pārējiem šīs saistības grupas punktiem: kopējā enerģijas patēriņa samazināšanu, ūdens taupīšanas pasākumiem un gaisa kvalitātes uzlabošanu. Iepriekšminētajām saistībām ir būtiskāka loma, lai veicinātu globālo attīstību, savukārt programmā minētie mērķi ir vairāk tendēti tikai uz pašas pilsētas interesēm.

No vietējā līmeņa uz globālo – skaidrojams ar jau minēto faktu par vēl neizstrādāto (tapšanas procesā esošo) Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

Lielāka mērķu saskaņa ar Olborgas saistībām ir grupām:

Sabiedrību iesaistoša pārvaldība – programmas mērķos paredzēta sabiedrības informēšana un arī līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī lēmumu pieejamība, lai tie būtu sabiedrībai atklāti. Mazāka uzmanība programmas mērķos ir sadarbības veicināšanai ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem. Arī pēc iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, redzams, ka pilsētas domei

ir samērā laba sadarbība ar iedzīvotājiem, kaut arī iedzīvotāji izrādījuši savu vēlmi to uzlabot. (8.1. att.).

8.1. attēls. Respondentu apmierinātība ar domes sadarbību ar iedzīvotājiem (Cēsu dome, 2007)

Pilsētas plānošana un dizains – saistību grupa, kurai pilsētas attīstības programmas mērķi ir tuvu stāvoši, vieni no prioritārajiem tieši Cēsu pilsētai. Tie paredz gan pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu, gan attīstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas, gan arī uzsver pilsētas centra kā zaļās zonas attīstību un degradēto teritoriju sakārtošanu.

Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme - daudz mērķu, lai panāktu pilsētas centra atslogotību no lielās transporta plūsmas (plānojot transporta loku un apvadceļu izveidi), kā arī daudz domāts par velotransporta popularizēšanu pilsētā, projektējot un izveidojot veloceliņus, velostāvvietas, sabiedriskā transporta attīstību pilsētā, tādejādi radot integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu. Pozitīvi vērtējams mērķis ir plānotā pilsētas iekļaušanās Eiropas nozīmes transporta koridoros (VIA Hansetica, Rail Baltic). Taču nav mērķu lai veicinātu pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni.

8.2. Cēsu pilsētas attīstības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas attīstības programmas plānotās rīcības atspoguļo 17 Olborgas saistības, daļēji atspoguļo 12, bet nav ietverti 21 saistību jautājumi. Vismazāk programmā paredzētās rīcības atspoguļo 2.,6.,7. un 10. saistību grupu, savukārt, vislielākā saskaņotība ir ar 1.,8.,5. un 9. Olborgas saistību grupu.

8.2.tabula

Cēsu pilsētas attīstības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas attīstības programma 2003.-2010., 2003))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām rīcības		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	1	1	3

2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	3	0	2
3. Kopējie dabas resursi	1	2	2
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	2	1	2
5. Pilsētas plānošana un dizains	2	3	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	1	3	1
7. Rīcības veselības jomā	2	0	3
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	3	0	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	2	2	1
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	17	12	21
Atbilstošās Olborgas saistības	2; 3;4;13; 16;17;24; 25;27;31;33;36; 37;40;44;45	7;11;12;18; 21;22;23;26; 29;30;42;43	1; 5;6;8;9;10; 14;15;19;20; 28; 32; 34;35;38;39; 41;46;47;48; 49;50

Neskaidri definēto Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu dēļ, paredzēto rīcību atbilstība Olborgas saistībām ir nepilnīga. Mērķi ir pārāk plaši un vispārīgi, lai to sasniegšanai paredzētās rīcības būtu atbilstošas apskatītajām saistībām.

Liela plānoto rīcību nesaderība ar Olborgas saistību grupām ir:

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību – nav plānotas konkrētas rīcības, kas popularizētu un stiprinātu Cēsīs jau iesāktās programmas Agenda 21 darbību, plānošanu piemērot Olborgas saistībām. Nav rīcības, kas veicinātu sadarbību ar starptautiskām ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņām.

Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme – novērojams konkrētu plānoto rīcību trūkums, lai izpildītu uzstādītos mērķus. Ir mērķu un rīcību saskaņa saistībās, kas veicinātu sabiedriskā un velotransporta attīstību (projekti par veloceliņu un velostāvvietu izveidi, veloprojekts „Baltic Sea Cycle” (01.2005.-08.2007), kura ietvaros velotransports tika integrēts kopējā pilsētas transporta sistēmā) (veloprojekts „Baltic Sea Cycle”, Cēsis.lv). Tomēr trūkst rīcību, kuras veicinātu pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni, samazinātu nepieciešamību pēc personīgā motorizētā transporta, tā vietā vairāk popularizētu sabiedriskā un velo transporta izmantošanu, jo pēc Cēsu domes veiktās iedzīvotāju aptaujas par velotransporta izmantošanu pilsētā, redzams, ka šis transports iedzīvotāju vidū nav tik populārs, to vairāk izmanto atpūtas braucieniem nedēļas nogalēs, mazāk kā pārvietošanās līdzekli pilsētā.

Rīcības veselības jomā – nav mērķu, līdz ar to arī rīcības, kas veicinātu veselības aizsardzības apsvērumu iekļaušanu plānošanas stratēģijās un iniciatīvās. Attīstības programmā vairāk runāts par iedzīvotāju drošību, mazāk par veselības attīstības plānošanu.

No vietējā līmeņa uz globālo - nav rīcības, kas skaidrojams ar jau minēto faktu par vēl neizstrādāto (tapšanas procesā esošo) Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

8.3. tabulā uzskatāmi redzama Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu un rīcību saskaņotība un atbilstība Olborgas saistībām.

8.3. tabula

Cēsu pilsētas attīstības programmas mērķu un rīcību atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas attīstības programma 2003.-2010., 2003))

Olborgas saistības	Attīstības programmas atbilstība OS	
	MĒRĶI	RĪCĪBAS
SABIEDRĪBU IESAISTOŠA PĀRVALDĪBA <i>Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu</i>		
1. tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;		
2. vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;		
3. aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;		
4. padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;		
5. efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.		
PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU <i>Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.</i>		
6. stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;		
7. veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;		
8. mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;		
9. nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;		
10. sadarboties ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampanju un tās sadarbības tīkliem, lai monitorētu un novērtētu progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.		
KOPĒJIE DABAS RESURSI <i>Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu kopējos dabas resursus un nodrošinātu līdztiesību to pieejamībā.</i>		
11. samazināt kopējo enerģijas patēriņu, un palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru patērētās enerģijas daudzumā;		
12. uzlabot ūdens kvalitāti, taupīt ūdeni un izmantot to efektīvāk		
13. saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, paplašināt dabas un zaļās teritorijas un rūpēties par tām		
14. uzlabot augsnes kvalitāti, saglabāt zemes ekoloģisko produktivitāti un atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežkopību;		
15. uzlabot gaisa kvalitāti.		
ATBILDĪGA PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA IZVĒLE <i>Mēs apņemamies sekmēt dabas resursu saprātīgu un taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.</i>		
16. izvairīties no atkritumu radīšanas, samazināt atkritumu daudzumu, palielināt otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;		

17. atkritumu pārvaldē izmantot labākās pieredzes standartus;		
18. izvairīties no nevajadzīga enerģijas patēriņa, un uzlabot energoefektivitāti pie lietotāja;		
19. pielietot ilgtspējīgu iepirkšanos;		
20. aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, sevišķi ekomarķētas, bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī ētiskas un godīgas tirdzniecības preces.		
PILSĒTAS PLĀNOŠANA UN DIZAINS <i>Mēs apņemamies piešķirt stratēģisku lomu pilsētas plānošanai un dizainam, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.</i>		
21. izmantot un reģenerēt degradētās teritorijas		
22. izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dodot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās		
23. veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dodot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;		
24. garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otreizēju lietošanu;		
25. izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.		
LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME <i>Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.</i>		
26. samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;		
27. palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucienu īpatsvaru;		
28. veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;		
29. attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;		
30. samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.		
RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ <i>Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.</i>		
31. paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora		
32. atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības nodrošināšanai		
33. samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā		
34. atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti		
35. veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.		
DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA <i>Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.</i>		
36. izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;		
37. sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;		
38. izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;		
39. veicināt vietējo un reģionālo dārzenu un augļu ražošanu un tirdzniecību;		
40. veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.		
SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS		

<i>Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.</i>		
41. izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai		
42. nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem		
43. sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;		
44. uzlabot kopienas drošību;		
45. nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus		
NO VIETĒJĀ LĪMEŅA UZ GLOBĀLO <i>Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.</i>		
46. izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju pieļaujamo līmeni		
47. integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā		
48. paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā		
49. samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu		
50. stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.		

	- Olborgas saistībām atbilst
	- Olborgas saistībām daļēji atbilst
	- Olborgas saistībām neatbilst

Pēc tabulas redzams, ka vismazākā mērķu un rīcību atbilstība attiecībā pret Olborgas saistībām ir grupām *Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību* mērķu un rīcību saskaņā ir panākta, taču tai ir ļoti zema atbilstība Olborgas saistībām. Zema atbilstība ir arī tādām saistību grupām kā *Kopējie dabas resursi, Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle, Sociālā līdztiesība un taisnīgums*, kā arī *No vietējā līmeņa uz globālo*. Šo grupu saistības Cēsu pilsētas attīstības plānā ir nepilnīgi ietvertas vai arī vispār nav plānotas. Pozitīvākā atbilstība vērojama saistību grupās *Pilsētas plānošana un dizains* un *Labākas pārvietošanās iespējas*, mazāka satiksme, kur attīstības plāna mērķi un to izpildei paredzētās rīcības ir vislielākajā saskaņā ar Olborgas saistībām.

9. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju (Local Agenda - 21) atbilstība Olborgas saistībām

Projekta Local Agenda – 21 ietvaros, 2001. gada oktobrī Cēsīs tika izstrādātas pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas vadlīnijas, kuras sastāv no viena ilgtermiņa mērķa un vairākiem sektoriālajiem mērķiem infrastruktūras, uzņēmējdarbības attīstībā, dabas un kultūrvides saglabāšanā un sociālajā sfērā. Lai kontrolētu šo virzību uz ilgtspējīgu attīstību, izstrādāti vairāki indikatori, par pamatu ņemot Ilgtspējīgas attīstības trīs galvenās sfēras: sociālo, vides un ekonomisko. Līdzsvarotas attīstības rīcības programma ir ilgtspējīga programma laika posmam līdz 2010. gadam.

9.1. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju mērķu atbilstība Olborgas saistībām

Izstrādātās Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas mērķu saskaņotība ar Olborgas saistībām ir 34, daļēja saskaņotība – 4, neatbilstība 12 no 50 saistībām. Visvairāk atbilstošās saistību grupas ir 1.,3.,5.,6.,7. un 8. grupa, mazāka saskaņa ir ar 2.,9. un 10. Olborgas saistību grupu (9.1. tab.)

9.1.tabula

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas, 2001))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām mērķi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	5	0	0
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	2	1	2
3. Kopējie dabas resursi	4	0	1
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	3	1	1
5. Pilsētas plānošana un dizains	4	0	1
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	5	0	0
7. Rīcības veselības jomā	4	0	1
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	4	1	0
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	3	1	1
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	34	4	12
Atbilstošās Olborgas saistības	1;2;3;4;5;6;9; 11;12;13;15; 16;17;18;21;22; 23;24;26;27;	10;20;39;42	7;8;14;19; 25;34;45;46;47; 48;49;50

	28;29;30;31;32; 33;35;36;37;38; 40;41;43;44		

Izstrādātajai Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmai ir liela saskaņotība ar Olborgas saistībās atspoguļotajām saistībām. Tas skaidrojams ar to, ka šī programma ir izstrādāta “ Darba kārtības 21. gadsimtam” Agenda 21 ietvaros, kura mērķis bija šo programmu veidot kā vīziju, ieceru un mērķu dokumentu, kurā tiks izvirzītas vispārējas vadlīnijas ilgtspējīgai attīstībai pašvaldībā. Šajā programmā jūtama saskaņa ar globāliem ilgtspējīgas attīstības mērķiem un to īstenošanai izstrādātajām rīcībā, tāpēc tam ir tik liela saskaņa arī ar Olborgas saistībām.

Mērķi, kuri nav saskaņā ar Olborgas saistībām ir:

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību – uz ilgtspējību vērsta integrēta pārvaldība, saskaņota ar Eiropas Savienības tematisko pilsētvides stratēģiju, kā arī mērķu, izpildes termiņu un pārbaudes monitoringa atbilstība Olborgas saistībām. Taču uzskatāmi parādās vietējās Agenda stiprināšana attīstības dokumentu izstrādē.

Nav atspoguļotu mērķu sadaļā *No vietējā līmeņa uz globālo*.

Taču ir uzstādīts tāds mērķis kā iedzīvotāju un pilsētas viesu drošība, kaut arī pārējie šīs saistību grupas (*Sociālā līdztiesība un taisnīgums*) mērķi nav atspoguļoti.

Liela atbilstība mērķos Olborgas saistību grupai ir *Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme*, kur atspoguļotas visas 5 saistības no šīs grupas, kā arī grupā, kas atbild par atkritumu apsaimniekošanu, ūdensapgādi, dabas resursiem un uzņēmējdarbības attīstību.

9.2. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju rīcību uzdevumu atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas rīcību saskaņotība ar Olborgas saistībām ir 25, daļēja saskaņotība – 5, neatbilstība 20 saistībās. Visvairāk atbilstošās saistību grupas ir 1.,3.,4. un 6. grupa, mazāka saskaņa ir ar 2.,5.,7.,9. un 10 Olborgas saistību grupu (9.2. tab.)

9.2.tabula

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas rīcību atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas, 2001))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām rīcības uzdevumi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	3	1	1
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu	1	1	3

attīstību			
3. Kopējie dabas resursi	4	0	1
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	3	1	1
5. Pilsētas plānošana un dizains	2	1	2
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	5	0	0
7. Rīcības veselības jomā	3	0	2
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	2	1	2
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	2	0	3
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	25	5	20
Atbilstošās Olborgas saistības	2,3;4;6;11;12; 13;15;16; 17;18;23;24; 26;27;28;29;30; 31;32;35;37; 40;43;44	1;9;20;22;39	5; 7;8; 10;14; 19;21;25;33; 34;36;38;41;42; 45;46;47;48;49; 50

Analizējot Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas rīcību saskaņotību ar Olborgas saistībām, jāsecina, ka atbilstošas ir puse no izstrādātajām rīcībām:

Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību – nav ietverti atbilstoši pasākumi, kas būtu vienoti ar starptautiskām ilgtspējīgas attīstības rīcībām, tai skaitā arī Olborgas saistību ievērošana attīstības programmu izstrādē un sadarbība ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu.

Pilsētas plānošana un dizains – nav saistības ar tādiem Olborgas saistību punktiem kā degradēto teritoriju reģenerēšana, izvairīšanās no pilsētas izplešanās, kā arī ilgtspējīga dizaina un celtniecības metožu atbalstīšana. Tā kā šo saistību izpilde ir svarīga pilsētas attīstībai, pilsētas plānošanas mērķi un tā sasniegšanai paredzētās rīcības var uzskatīt par nepilnīgām.

Sociālā līdztiesība un taisnīgums- izstrādātās rīcības ir paredzējušas pasākumus kopienas drošības uzlabošanai, veselības aprūpes stratēģijas izstrādei, taču trūkst pasākumu nabadzības novēršanai un samazināšanai, sociālo mājokļu nodrošināšanai un līdztiesību ievērošanai.

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas mērķu lai attīstītos *no vietējā līmeņa uz globālo* trūkuma dēļ, protams, nav paredzētas arī rīcības šo uzdevumu veiksmīgai sasniegšanai. (9.3.tab.)

9.3. tabula

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas mērķu un rīcību atbilstība Olborgas saistībām (sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas, 2001))

Olborgas saistības	līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju atbilstība OS	
	MĒRĶI	RĪCĪBAS
SABIEDRĪBU IESAISTOŠĀ PĀRVALDĪBA <i>Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu.</i>		

1. tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;		
2. vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;		
3. aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;		
4. padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;		
5. efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.		
PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU <i>Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.</i>		
6. stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;		
7. veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;		
8. mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;		
9. nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;		
10. sadarboties ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu un tās sadarbības tīkliem, lai monitorētu un novērtētu progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.		
KOPĒJIE DABAS RESURSI <i>Mēs pilnībā uzņemamies atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu kopējos dabas resursus un nodrošinātu līdztiesību to pieejamībā.</i>		
11. samazināt kopējo enerģijas patēriņu, un palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru patērētās enerģijas daudzumā;		
12. uzlabot ūdens kvalitāti, taupīt ūdeni un izmantot to efektīvāk		
13. saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, paplašināt dabas un zaļās teritorijas un rūpēties par tām		
14. uzlabot augsnes kvalitāti, saglabāt zemes ekoloģisko produktivitāti un atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību un mežkopību;		
15. uzlabot gaisa kvalitāti.		
ATBILDĪGA PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA IZVĒLE <i>Mēs apņemamies sekmēt dabas resursu saprātīgu un taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.</i>		
16. izvairīties no atkritumu radīšanas, samazināt atkritumu daudzumu, palielināt otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;		
17. atkritumu pārvaldē izmantot labākās pieredzes standartus;		
18. izvairīties no nevajadzīga enerģijas patēriņa, un uzlabot energoefektivitāti pie lietotāja;		
19. pielietot ilgtspējīgu iepirkšanos;		
20. aktīvi atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, sevišķi ekomarķētas, bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī ētiskas un godīgas tirdzniecības preces.		
PILSĒTAS PLĀNOŠANA UN DIZAINS <i>Mēs apņemamies piešķirt stratēģisku lomu pilsētas plānošanai un dizainam, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.</i>		
21. izmantot un reģenerēt degradētās teritorijas		
22. izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dodot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās		
23. veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru		

nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dodot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;		
24. garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otreizēju lietošanu;		
25. izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.		
LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME <i>Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.</i>		
26. samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;		
27. palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucienu īpatsvaru;		
28. veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;		
29. attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;		
30. samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.		
RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ <i>Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.</i>		
31. paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora		
32. atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības nodrošināšanai		
33. samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā		
34. atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti		
35. veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.		
DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA <i>Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.</i>		
36. izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;		
37. sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;		
38. izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;		
39. veicināt vietējo un reģionālo dārzu un augļu ražošanu un tirdzniecību;		
40. veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.		
SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS <i>Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.</i>		
41. izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai		
42. nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem		
43. sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;		
44. uzlabot kopienas drošību;		
45. nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus		
NO VIETĒJĀ LĪMEŅA UZ GLOBĀLO <i>Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.</i>		
46. izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju pieļaujamu līmeni		

47. integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā		
48. paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā		
49. samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu		
50. stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.		

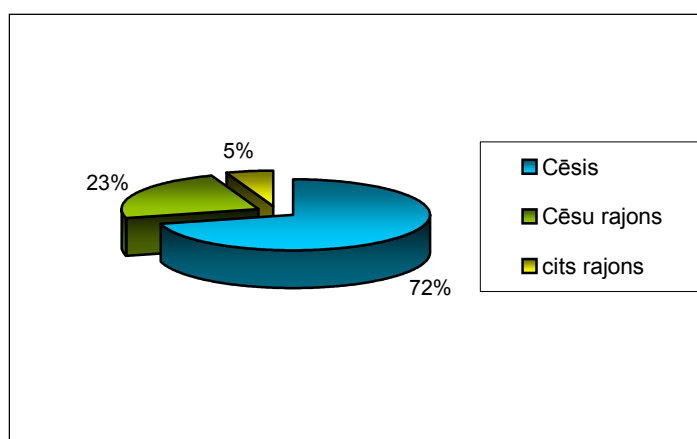
	- Olborgas saistībām atbilst
	- Olborgas saistībām daļēji atbilst
	- Olborgas saistībām neatbilst

Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības programmas mērķu un to izpildei paredzēto rīcību atbilstība Olborgas saistībām ir vērtējama pozitīvi, jo daudziem programmā izstrādātajiem mērķiem ir paredzētas attiecīgi saskaņotas rīcības, lai tos sasniegtu. Vērtējot pēc 50 izstrādātajām Olborgas saistībām, vislielākā atbilstība mērķiem ar rīcībām ir tādām saistību grupām kā *Sabiedrību iesaistoša pārvaldība*, kas paredz sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā, *Kopējie dabas resursi*, kur ir saskaņoti mērķi ar rīcībām enerģijas patēriņa, ūdenssaimniecības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, *Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle*, kur tādas rīcības, kā atkritumu apsaimniekošanas sakārtošana, vadoties pēc labākas pieredzes standartiem, energoefektivitātes paaugstināšana ir atbilstoša izstrādātajiem mērķiem un Olborgas saistībām. Pozitīvi vērtējami programmas mērķi un uzdevumi, lai pildītu tādas saistību grupas kā *Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme*, jo ir plānota videi un cilvēkiem draudzīgas transporta sistēmas izveide (droši krustojumi, veloseliņu izveide, zonas bez auto, sabiedriskā transporta pakalpojumu uzlabošana, emisijas un trokšņu samazināšana), *Rīcības veselības jomā* – apziņas līmeņa paaugstināšana iedzīvotājos saistībā ar veselību ietekmējošiem faktoriem, lai gan nav rīcības, lai īstenotu mērķi par nevienlīdzības veselības jomā un nabadzības problēmas mazināšanai. Saistību grupā *Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika* nav plānotas rīcības, lai atbalstītu vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu, kā arī ilgtspējības principu izveide un pielietošana uzņēmējdarbībā. Mērķiem, kuri ir zem saistību grupas *Pilsētas plānošana un dizains*, trūkst rīcības pasākumu, lai izvairītos no pilsētas izplešanās, iedzīvotāju blīvuma piemērota nodrošināšana un attīstības urbanizētajās nevis zaļajās teritorijās.

10. Iedzīvotāju aptauja

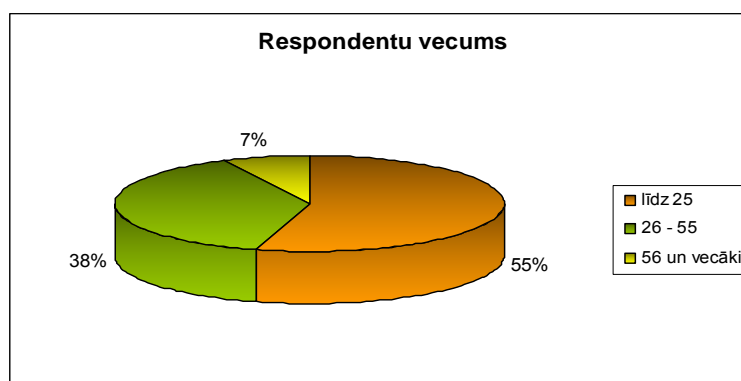
Cēsu pilsētas attīstības programmas aktualizācijas ietvaros Cēsu dome izstrādāja iedzīvotāju aptaujas anketu. Aptauja notika trīs nedēļas 2007.gada novembrī. Aptaujas mērķis bija uzzināt Cēsu iedzīvotāju un pilsētas apmeklētāju viedokli par aktualitātēm pilsētā un veidot aktīvāku iedzīvotāju un pašvaldības sadarbību. Pavisam kopā anketu aizpildījuši 1219 cilvēki.

Pavisam kopā anketu aizpildījuši 1219 cilvēki, no tiem 72% Cēsnieki, 23% dzīvojoši Cēsu rajonā un 5% no citiem Latvijas rajoniem.

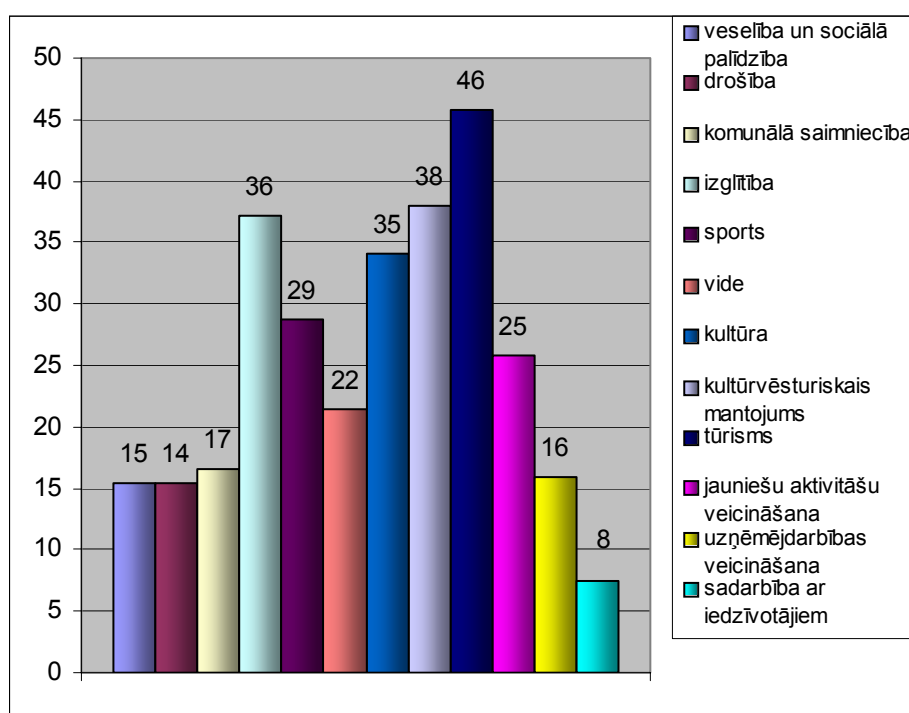
10.1. attēls. Respondentu sadalījums pēc dzīves vietas (Cēsu dome, 2008)

Dalījumā pa vecumiem 55% respondentu ir vecumā līdz 25 gadiem, 38% vecumā no 26 – 55 gadiem un 7% vecumā no 56 gadiem un vecāki (grafiks X). savukārt dalījumā pēc dzimuma 68% respondentu ir sievietes un 32% vīrieši.

10.2. attēls. Respondentu sadalījums pēc vecuma (Cēsu dome, 2008)

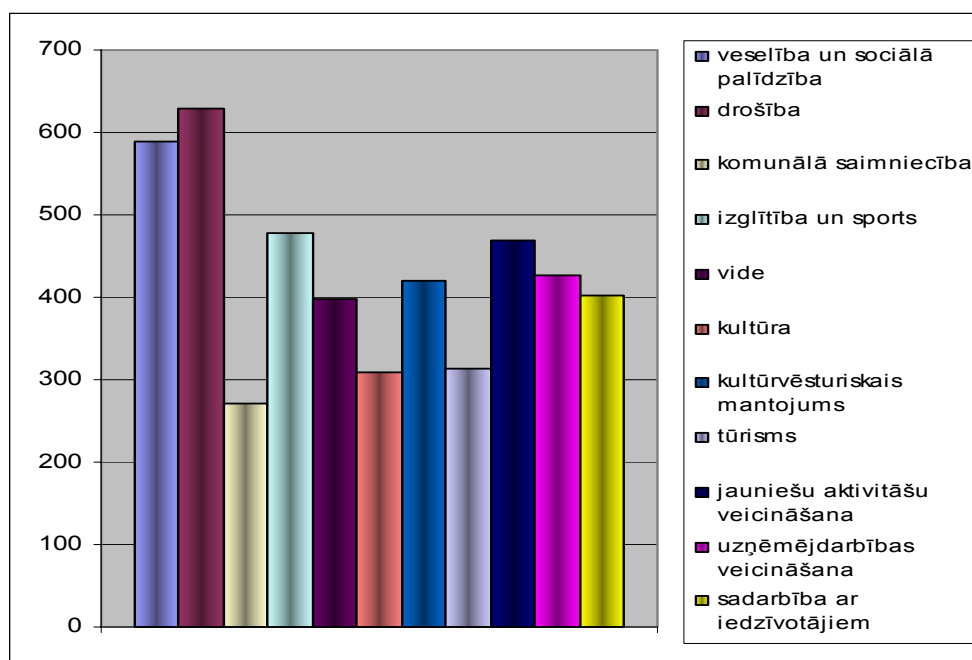
Apskatot iepriekš analizēto attīstības dokumentu atbilstību Olborgas saistībām, redzams, ka kopumā visvājākā atbilstība ir tādām saistību grupām kā *Sabiedrību iesaistoša pārvaldība, Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību, Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle, Rīcības veselības jomā, Sociālā līdztiesība un taisnīgums* un *No vietējā līmeņa uz globālo*. Arī iedzīvotāju viedoklis, kas tika izteikts Cēsu domes organizētajā aptaujā, pierāda, ka iepriekš minētajām jomām pilsētas domes uzmanība ir pievērsta mazāk nekā, piemēram, tūrismam, kultūrvēsturiskā mantojuma un izglītības jautājumiem. Par zemu pilsētas domes sadarbību ar iedzīvotājiem uzskatāmi parāda 10.3. att., kur iedzīvotāji, vērtējot domes prioritārās darbības jomas, sadarbību ar iedzīvotājiem novērtējuši viszemāk.

10.3. attēls. Jomas, kam Cēsu pašvaldība pievērš vairāk uzmanības (Cēsu dome, 2007)

Respondenti vecumā virs 56 gadiem uzskata, ka otra nozīmīgākā joma, kam pašvaldība pievērš uzmanību ir veselība un sociālā palīdzība, savukārt respondenti vecumā līdz 25 gadiem vairāk uzsver pašvaldības rīcības izglītības un jauniešu aktivitātes veicināšanas jomās.

Iedzīvotāju aptaujas anketā norādītās jomas, kurām, pēc respondentu domām, domei būtu jāpievērš vairāk uzmanības, kā vissvarīgākās ir atzīmētas drošība un veselība un sociālā palīdzība. Redzama arī iedzīvotāju vēlme palielināt sabiedrības sadarbības iespējas ar domi (10.4. att.)

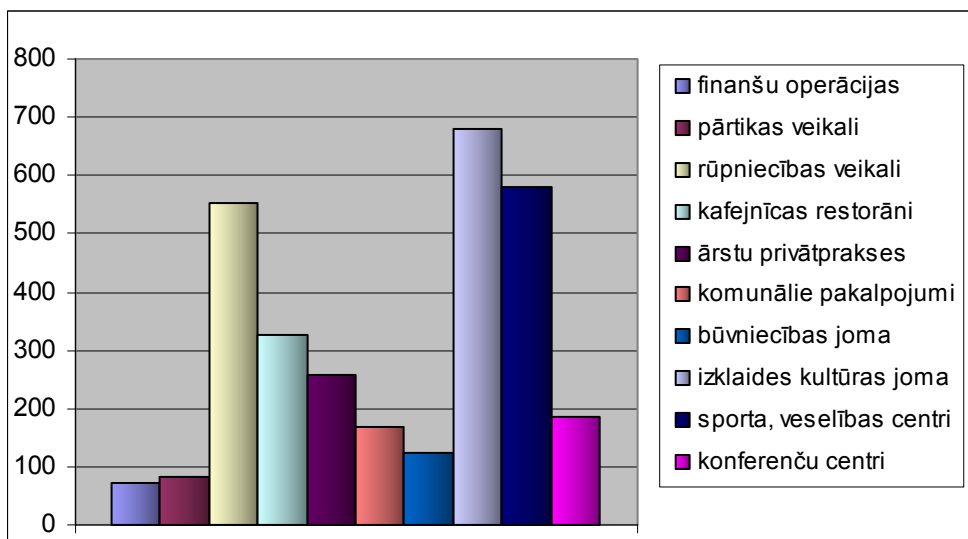
10.3. attēls. Jomas, kurām būtu jābūt pašvaldības prioritātēm (Cēsu dome, 2007)

Pēc 10.3.attēla redzams, ka iedzīvotāji vēlētos, lai Cēsu dome vairāk pievērstu uzmanību arī jautājumiem, kas skar izglītību, sportu, jauniešu aktivitātes veicināšanu, taču plašākās rīcības, kuras pilsētas iedzīvotāji gaida no domes ir rīcības, kas saistītas ar jau minētajiem veselības un sociālās palīdzības jautājumiem un drošību.

Pēc aptaujas datiem, redzams, ka iedzīvotāju augstākā apmierinātība ir ar jomām, kas skar visvairāk apmierināti ir ar mājas lapu un apkārtējo vidi, par kuru apmierināti vai drīzāk apmierināti ir gandrīz 90% aptaujāto. Augsts apmierinātības līmenis respondentiem ir arī par izglītības kvalitāti un iespējām pilsētā.

Savukārt zems respondentu apmierinātības līmenis ir saistībā ar autostāvvietām pilsētā, nodarbinātības, dzīves vietas izvēles iespējām un personisko drošību.

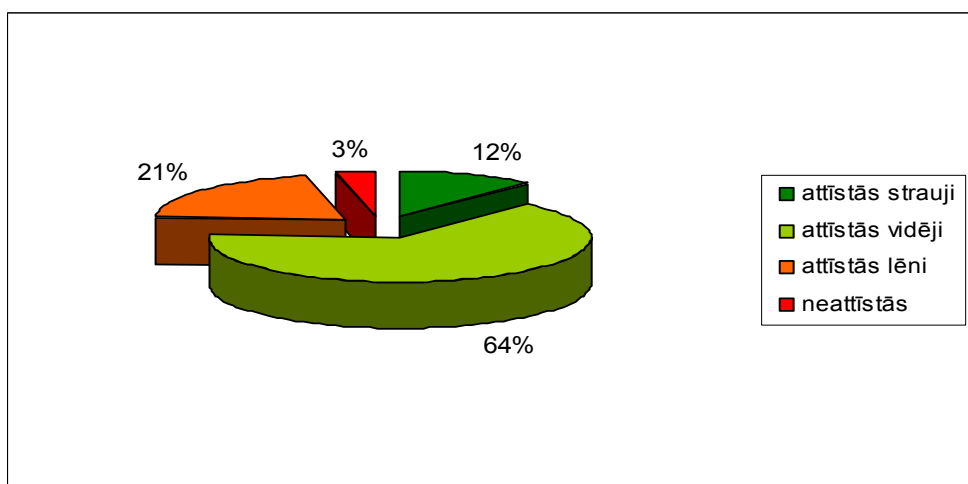
Lai arī jautājumā par apmierinātības līmeni, respondenti ar sporta, atpūtas un kultūras jomu ir diezgan apmierināti, tomēr jautājumā par pilsētā trūkstošiem pakalpojumiem visvairāk ir minētas tieši šīs jomas. Pakalpojumi izklaides un kultūras jomā ir nosaukti kā visvairāk trūkstošie. Pēc tam seko sporta un veselības centru pakalpojumi.

10.4. attēls. Pakalpojumu veidi, kas pietrūkst pilsētā (Cēsu dome, 2007)

Analizējot kādi pakalpojumi trūkst respondentiem konkrētā vecumā, var secināt, ka jaunāka vecuma aptaujātie vairāk izjūt izklaides pakalpojumi, savukārt gados vecāki vairāk jūt nepieciešamību pēc veselības centru un medicīnas pakalpojumiem.

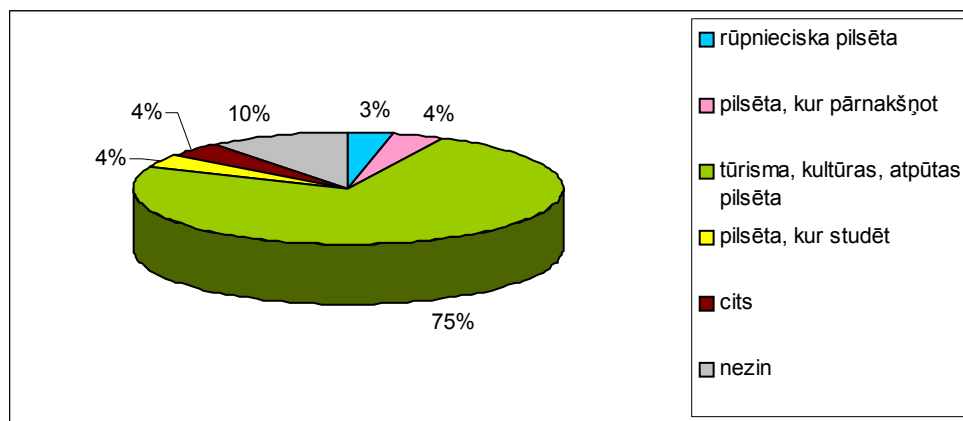
Par Cēsu pilsētas attīstību, aptaujas rezultāti liecina, ka iedzīvotāji ir vidēji apmierināti, uzskata, ka pilsēta attīstās vidēji (64%), taču ir liels aptaujāto skaits (21%), kuri uzskata, ka pilsēta attīstās lēni.

attēls. Vērtējums par Cēsu pilsētas attīstību (Cēsu dome, 2007)

Pilsētas iedzīvotāji kā savas pilsētas attīstības virzienu redz Cēsis kā tūrisma, kultūras, atpūtas pilsētu (10.5. att.). Šeit ir liela iedzīvotāju un pašvaldības viedokļu saskaņa, jo Cēsis tik tiešām ir uzstādījusi šo mērķi – kļūt par atpazīstamu kultūras centru. Visos apskatītajos attīstības dokumentos tieši vislielākā saskaņa ar Olborgas saistībām bija saistībās, kas attīstītu

pilsētu kā tūrisma un kultūras centru (saistības: *Pilsētas plānošana un dizains, Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme, Kopējie dabas resursi*).

10.5. attēls. Cēsu pilsētas attīstības virziens (Cēsu dome, 2007)

Pēc aptaujā iegūtajiem rezultātiem var secināt, ka ir vēl joprojām pilsētā ir nesakārtotas jomas, kas traucē Cēsu pilsētas attīstību. Tā kā šī apjomīgā aptauja tika veikta jaunās attīstības programmas aktualizācijas ietvaros, tad domes rīcība vērtējama pozitīvi, jo aptaujas laikā ir notikusi sadarbība ar pilsētas iedzīvotājiem, kā arī tie ir informēti par pilsētā notiekošo. Lielāka iedzīvotāju apmierinātība ar pilsētas domes darbu ir jautājumos par pilsētas vides kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu, kultūras un brīvā laika jautājumiem, sporta un atpūtas pasākumiem, izglītības iespējām, sabiedrisko transportu un domes izstrādātu mājas lapu. Mazāka apmierinātība ar domes darbu ir jautājumos par pilsētas ielu apgaismojumu, dzīvesvietas izvēles un nodarbinātības iespējām, kā arī par autostāvvietām pilsētā. Tieši šo problēmu jomas Cēsu pilsētai būtu jāmeklē uzlabot, strādājot pie jaunās pilsētas attīstības programmas.

11. Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta atbilstība Olborgas saistībām

Cēsu pilsētas attīstības programma 2008.- 2014. gadam ir izstrādes stadijā, tās apstiprināšana plānota 2008. gada otrajā ceturksnī. Plānošanas dokumenta īstenošanas termiņš – 7 gadi, un teritorija, kuru ietekmēs plānošanas dokumenta īstenošana ir Cēsu pilsēta. Tas ir vidēja termiņa politisks dokuments, kas nosaka pilsētas attīstības vīziju, izvirza attīstības stratēģiskos mērķus, virzienus un nosaka konkrētus uzdevumus mērķu sasniegšana.

Tā kā patlaban (2008. gada maija mēnesī) Cēsu pilsētas attīstības programmai 2008.-2014. gadam notiek sabiedriskās apspriešana, ir vērtīgi veikt salīdzinājumu starp šo Cēsu

pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projektu un jau darbā analizēto 2003. gadā izstrādāto Cēsu pilsētas attīstības programmu, jo jaunais attīstības dokuments ir izstrādāts balsoties uz esošo pilsētas attīstības programmu un ir uzskatāma par tās aktualizāciju. Salīdzināšanai tiek apskatīti jaunās attīstības programmas mērķu atbilstība Olborgas saistībām.

11.1. Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta mērķu atbilstība Olborgas saistībām

Jaunā Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta izvirzītie mērķi ir saskaņā ar 38 Olborgas saistībām, daļēji atspoguļo 9, bet nav atbilstības 13 saistībām.

11.1.tabula

Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta mērķu atbilstība Olborgas saistībām

(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts, 2008))

Olborgas saistību grupa	Olborgas saistību skaits, kurām mērķi		Olborgas saistību skaits, kuras nav atspoguļotas
	atbilst	daļēji atbilst	
1. Sabiedrību iesaistoša pārvaldība	4	1	0
2. Pilsētu pārvalde ceļā uz ilgtspējīgu attīstību	0	1	4
3. Kopējie dabas resursi	2	2	1
4. Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle	2	2	1
5. Pilsētas plānošana un dizains	4	1	0
6. Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme	4	0	1
7. Rīcības veselības jomā	4	0	1
8. Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika	4	1	0
9. Sociālā līdztiesība un taisnīgums	4	1	0
10. No vietējā līmeņa uz globālo	0	0	5
Kopā:	38	9	13
Atbilstošās Olborgas saistības	2; 3;4;5; 11;15;16; 17;22;23;24;25; 26;27;29;30;31; 32;33;35;36;37; 38;40;41;42;43; 44	1;7; 12;13;18; 20;21;39;45	6;8;9;10; 14;19;28;34; 46;47;48; 49;50

Vislielākā pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekta mērķu atbilstība Olborgas saistībām ir saistību grupās *Sabiedrību iesaistoša pārvaldība*, *Pilsētas plānošana un dizains*, *Labākas pārvietošanās iespējas*, *mazāka satiksme*, *Rīcības veselības jomā*,

Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika un Sociālā līdztiesība un taisnīgums. Salīdzinoši ar attīstības programmu 2003.-2010. gadam, jaunā attīstības programma ir uzlabota, ir izvirzīti jauni mērķi, lai veicinātu veselības attīstības plānošanu pilsētā, kā arī izvirzīti mērķi, lai sekmētu sociālo līdztiesību un mazinātu sociālo atstumtību. Šādu mērķu ieviešanai jaunajā attīstības programmā, liela nozīme ir bijusi iepriekš veiktajai iedzīvotāju aptaujai, kurā pilsētas iedzīvotāji pauda vēlēšanos pēc uzlabojumiem tieši veselības un sociālās līdztiesības jautājumos.

Kopumā jaunais attīstības programmas projekta mērķi ir uzlaboti un pilnīgāki, taču, kā iepriekš, netrūkst jomas, kurām sasaņa ar Olborgas 50 saistībām ir maza.

12. Cēsu pilsētas attīstības dokumentu atbilstība Olborgas saistībām

Lai uzskatāmi parādītu visu iepriekš darbā analizēto Cēsu pilsētas attīstības dokumentu atbilstību Olborgas saistībām, izveidota kopējā tabula, kurā redzams plānošanas dokumentu atbilstības novērtējums (12.1. tab.). Tabulā uzskatāmi redzams, kas ir tās jomas, kurām Cēsu pašvaldība, izstrādājot attīstības dokumentus, ir pievērsusi lielāku vai mazāku uzmanību, iekļāvusi vai nav minējusi pie to mērķiem. Apskatot 12.1. tabulu iespējams izdarīt secinājumus par pilsētas attīstības virzieniem un jautājumiem (attiecībā pret Olborgas 10 saistību grupām), kas vēl būtu jāuzlabo.

Salīdzinot abas Cēsu pilsētas attīstības programmas, redzams, ka jaunās programmas mērķi ir vairāk atbilstoši Olborgas saistībām. Joprojām ir nepietiekama atbilstība vairākās no 10 saistību grupām, kas nav atspoguļotas jaunās programmas mērķos.

Cēsu pilsētas attīstības dokumentu atbilstība Olborgas saistībām
(sastādījis autors, izmantojot (Cēsu pilsētas apskatītos attīstības dokumentus, 2008))

Olborgas saistības	Atbilstība Olborgas saistībām								
	Attīstības programma 2003.-2010.		Attīstības programmas projekts 2008.-2014.	Vides politikas plāns		Vides rīcības programma		Līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīniju (Local Agenda - 21)	
	MĒRĶI	RĪCĪBAS	MĒRĶI	MĒRĶI	RĪCĪBAS	MĒRĶI	RĪCĪBAS	MĒRĶI	RĪCĪBAS
SABIEDRĪBU IESAISTOŠA PĀRVALDĪBA <i>Mēs apņemamies, aktivizējot sabiedrības līdzdalību, padarīt efektīvāku mūsu lēmumu pieņemšanu</i>									
1. tālāk attīstīt sabiedrībā plaši atbalstītu ilgtspējīgas attīstības pilsētas ilgtermiņa vīziju;									
2. vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā attīstīt līdzdalību un iespējas ilgtspējīgai attīstībai;									
3. aicināt visus vietējās sabiedrības sektorus efektīvi līdzdarboties lēmumu pieņemšanā;									
4. padarīt pašvaldības lēmumus atklātus, atbildīgus un caurskatāmus;									
5. efektīvi sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.									
PILSĒTU PĀRVALDE CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU <i>Mēs apņemamies īstenot efektīvu pārvaldi, sākot ar mērķu noteikšanu līdz to īstenošanai un īstenošanas izvērtēšanai.</i>									
6. stiprināt vietējās Agenda 21 vai citu vietējās ilgtspējīgas attīstības procesu un integrēt to vietējās valdības darbības centrā;									
7. veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, kas balstīta uz piesardzības principu un saskaņota ar topošo ES tematisko pilsētvides stratēģiju;									
8. mērķus un to izpildes termiņus noteikt atbilstoši Olborgas saistībām, kā arī izveidot un veikt Olborgas saistību izpildes monitoringu;									
9. nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu pilsētas lēmumu pieņemšanā, un ka resursu piešķiršana tiek balstīta uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem;									

22. izvairīties no pilsētas izplešanās, nodrošinot piemērotu iedzīvotāju blīvumu pilsētā un dotot priekšroku attīstībai urbanizētās, nevis zaļajās teritorijās										
23. veidot jauktu zemes lietojumu, lai panāktu labu līdzsvaru nodrošinājumā ar darbavietām, mājokli un pakalpojumiem, dotot priekšroku dzīvojamai funkcijai pilsētas centrā;										
24. garantēt pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma piemērotu saglabāšanu, atjaunošanu un lietošanu/otrrreizēju lietošanu;										
25. izmantot ilgtspējīgu dizainu un celtniecības metodes, un atbalstīt kvalitatīvu arhitektūru un celtniecības tehnoloģijas.										
LABĀKAS PĀRVIETOŠANĀS IESPĒJAS, MAZĀKA SATIKSME <i>Mēs apzināmies saistību starp iedzīvotāju veselību, transportu un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.</i>										
26. samazināt nepieciešamību pēc personiskā motorizētā transporta un nodrošināt pievilcīgas alternatīvas, kuras pieejamas visiem;										
27. palielināt ar kājām, divriteni vai sabiedrisko transportu veikto braucienu īpatsvaru;										
28. veicināt pāreju uz automašīnām ar zemu emisijas līmeni;										
29. attīstīt integrētu un ilgtspējīgu pilsētas satiksmes plānu;										
30. samazināt transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.										
RĪCĪBAS VESELĪBAS JOMĀ <i>Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.</i>										
31. paaugstināt apziņas līmeni sabiedrībā un uzsākt rīcību attiecībā uz veselību ietekmējošiem faktoriem, kuri ir ārpus veselības aizsardzības sektora										
32. atbalstīt pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošina pilsētu ar līdzekļiem, lai izveidotu un uzturētu stratēģisko sadarbību veselības										

nodrošināšanai									
33. samazināt nevienlīdzību veselības jomā un pievērsties nabadzības problēmai, kam nepieciešama regulāra atskaitīšanās par progresu atšķirību samazināšanā									
34. atbalstīt ietekmes uz veselību novērtējumu kā līdzekli visu sektoru darbības koncentrēšanai uz veselību un dzīves kvalitāti									
35. veicināt pilsētplānotājus veselības aizsardzības apsvērumus iekļaut plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.									
DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA <i>Mēs apņemamies radīt un nodrošināt tādu dinamisku vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot kaitējumu videi.</i>									
36. izmantot līdzekļus, kas stimulē un atbalsta vietējo nodarbinātību un biznesa uzsākšanu;									
37. sadarboties ar biznesu, lai veicinātu un īstenotu labu uzņēmējdarbības praksi;									
38. izveidot un pielietot ilgtspējības principus uzņēmējdarbības izvietojumam;									
39. veicināt vietējo un reģionālo dārzeņu un augļu ražošanu un tirdzniecību;									
40. veicināt ilgtspējīgu vietējo tūrismu.									
SOCIĀLĀ LĪDZTIESĪBA UN TAISNĪGUMS <i>Mēs apņemamies īstenot kopienas integrējošu un atbalstošu politiku.</i>									
41. izveidot un īstenot programmas nabadzības novēršanai un samazināšanai									
42. nodrošināt līdztiesīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, informācijai, kvalifikācijas paaugstināšanai un kultūras pasākumiem									
43. sekmēt sociālās atstumtības mazināšanu un dzimumu līdztiesību;									
44. uzlabot kopienas drošību;									
45. nodrošināt labas kvalitātes un sociāli integrētus mājokļus un dzīves apstākļus									
NO VIETĒJĀ LĪMEŅA UZ GLOBĀLO <i>Mēs apzināmies mūsu atbildību par mieru, līdztiesību,</i>									

<i>ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē.</i>									
46. izveidot un īstenot stratēģisku un integrētu pieeju globālo klimata izmaiņu seku mazināšanai, un panākt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju pieļaujamo līmeni									
47. integrēt klimata aizsardzības politiku pašvaldības enerģijas, transporta, iepirkumu, atkritumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības politikā									
48. paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā									
49. samazināt pašvaldības ietekmi uz globālo vidi un atbalstīt vides taisnīguma principu									
50. stiprināt pilsētu starptautisko sadarbību un kopā ar vietējām valdībām, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām izveidot vietējos risinājumus globālajām problēmām.									

- - Olborgas saistībām atbilst
- - Olborgas saistībām daļēji atbilst
- - Olborgas saistībām neatbilst

Pēc 12.1. tabulas redzams, ka, salīdzinot Cēsu pilsētas attīstības dokumentus ar 50 Olborgas saistībām, vislielākā atbilstība ir saistību grupām par dabas resursu, pilsētas plānošanas, satiksmes plānošanas un ekonomikas attīstības jautājumiem. Vismazākā atbilstība ir grupās, kas nodrošinātu pilsētu pārvaldi ceļā uz ilgtspējīgu attīstību, izmantojot starptautiskus ilgtspējīgas attīstības veicināšanas procesus (Agenda 21, Olborgas saistības, Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņa u.c.), rīcības veselības jomā, sociālās līdztiesības un taisnīguma, kā arī globālo problēmu jautājumos.

Lai izstrādātu veiksmīgu jauno pilsētas attīstības programmu, būtu jāizveido mērķu apkopojums no esošajiem veiksmīgajiem attīstības dokumentiem, skatot visas 10 pilsētas attīstībai nozīmīgas jomas, kā Olborgas saistību pamatgrupas. Jaunais attīstības plāns ir uzlabots, lai veiksmīgāk risinātu ar pilsētas plānošanu un dizainu saistītos uzdevumus, ir jauni mērķi, lai veicinātu ilgtspējīga pārvietošanās moduļa izvēli, tādejādi samazinot ietekmi uz vidi un iedzīvotāju veselību. Uzstādīti jauni mērķi veselības jomā, jaunajā programmā tai paredzēta nozīmīgāka loma, atsaucoties uz iedzīvotāju viedokli. Tiek plānots uzlabot vietējo ekonomiku, padarot to dinamiskāku, pielietojot ilgtspējības principus. Mazāk domāts par plānošanas mērķu pielāgošanu starptautiskiem nosacījumiem ilgtspējīgas attīstības veicināšanai un iesaistīšanos globālo problēmu risināšanā.

Apskatot 11.2. tab., redzams, kā jaunā attīstības programmas 2008.-2010. projekta mērķi mainījušies salīdzinot ar pilsētas attīstības programmu 2003.-2010. gadam.

Sabiedrību iesaistoša pārvaldība – saskaņoti mērķi ar rīcībām par iedzīvotāju līdzdalības iespējām, lai veicinātu sabiedrību iesaistošu pārvaldību, taču ir parādījušies mērķi, kas varētu sekmēt sadarbību ar kaimiņu pašvaldībām, citām pilsētām un pārvaldes līmeņiem.

Mērķos nav redzami uzlabojumi, lai veicinātu *pilsētu pārvaldi ceļā uz ilgtspējīgu attīstību*. Vārds ‘ilgtspējība’ parādās pilsētas vīzijās un plānotajās rīcībās, taču šajā saistību grupā nav saskaņas ar Olborgas saistībām.

Kopējie dabas resursi – plānots veikt energoefektivitātes pasākumus, lai samazinātu kopējās enerģijas patēriņu, kā arī mērķis, kas paredz pasākumus, lai mazinātu gaisa piesārņojumu no stacionārajiem piesārņojuma avotiem un autotransporta. Nav mērķi, kas paredzētu ūdens taupīšanas un bioloģiskās daudzveidības palielināšanu pilsētā. Plānota ūdens kvalitātes uzlabošana un zaļo teritoriju sakopšana.

Atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle – tāpat kā iepriekšējā attīstības programmā, ir mērķi, kas izvirzīti, lai veicinātu ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu, uzlabotu energoefektivitāti, taču trūkst mērķi un plānotās rīcības, lai atbalstītu ilgtspējīgu iepirkšanos un veicinātu ekomarķēto un bioloģiskās lauksaimniecības preču atbalstu.

Pilsētas plānošana un dizains – jaunais attīstības programmas projekts ir papildināts ar mērķiem, kas varētu sekmēt pilsētas attīstību urbanizētajās teritorijās, kvalitatīvas arhitektūras attīstību un veiksmīgu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.

Labākas pārvietošanās iespējas, mazāka satiksme – parādījušies mērķi, kas sekmētu mazāku personiskā transporta izmantošanu, plānots uzlabot sabiedriskā transporta un velo sistēmu pilsētā, kā arī plānoti transporta ietekmes uz vidi samazināšanas pasākumi. Izvirzīts mērķis par pilsētas transporta sistēmas sakārtošanu.

Rīcības veselības jomā – jaunā attīstības programmas projekta lielāka atbilstība Olborgas saistībām. Izvirzīti mērķi veselības jomā, lai attīstītu veselības plānošanu pilsētā, samazinātu nevienlīdzību, t.i., padarītu pieejamu veselības nodrošināšanu ikvienam pilsētas iedzīvotājam.

Dinamiska un ilgtspējīga vietējā ekonomika - papildus iepriekšējiem attīstības programmas mērķiem, jaunajā attīstības programmas projektā ir mērķi, kas varētu sekmēt labas uzņēmējdarbības prakses veicināšanu, pielietojot ilgtspējības principus, kā arī veicināt vietējo ražošanu un tirdzniecību.

Sociālā līdztiesība un taisnīgums – daudz jaunu mērķu saskaņā ar Olborgas saistībām, lai īstenotu kopienas integrējošu un atbalstošu politiku. Mērķos ir skarts gan sociālās atstumtības mazināšanas jautājums, kur uzstādīti mērķi apzināt, skaitliski apkopot visas Cēsu pilsētas sociālam riskam pakļautās iedzīvotāju grupas, izveidot un ieviest sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības programmu, uzlabot sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sniegšanas infrastruktūru, kā arī ieviest starpinstitucionālās sadarbības sistēmu sociālo pakalpojumu sniegšanai. Nav tiešu mērķu, lai nodrošinātu iedzīvotājus ar labas kvalitātes un sociāli integrētiem mājokļiem.

No vietējā līmeņa uz globālo – tāpat kā attīstības programmā 2003.-2010., arī jaunajā attīstības programmas 2008.-2014. nav izvirzīti mērķi, lai iesaistītos globāla līmeņa problēmās: atbildībā par mieru, līdztiesību, ilgtspējīgu attīstību un klimata aizsardzību pasaulē. Tieši klimata pārmaiņu jautājumi, kuru ietekme jau ir izpētīta un izmaiņas ir manāmas, nav skarti nevienā no attīstības plānošanas dokumentiem, arī jaunajā 2008. gada izstrādātajā attīstības programmā 2008.-2014. gadam. Būtu ļoti lietderīgi Cēsu pilsētai savā jaunajā attīstības programmā vai turpmākā darbībā izvirzīt mērķus, lai līdzdarbotos ar klimata pārmaiņu saistītajos jautājumos. Tā varētu būt, piemēram, iesaistīšanās projekta „ASTRA – politikas un adaptāciju stratēģiju izstrāde Baltijas jūras reģionā”, lai veiksmīgi attīstītu turpmākās stratēģijas klimatu pārmaiņu ietekmēm.

SECINĀJUMI

- Darbā analizēto Cēsu pilsētas attīstības dokumentu mērķi galvenokārt ir virzīti uz pilsētas plānošanas un dizaina, kā arī kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma jautājumiem, tādejādi virzoties saniegt pilsētas izstrādāto vīziju attīstīties kā nozīmīgākajam radošo industriju centram ar pievilcīgu pilsētvidi un augstu kultūrvēsturisko statusu.
- Cēsu pilsētas attīstības dokumentos uzstādītie mērķi nereti ir pārāk vispārīgi, lai tiem varētu piemērot attiecīgas rīcības to sasniegšanai, kā arī to vispārīguma dēļ ir grūtības precīzi noteikt to atbilstību Olborgas saistībām.
- Ilgtspējīga attīstība attīstības dokumentos neparādās kā mērķis, tas drīzāk tiek izmantots kā populārs termins mērķu izstrādāšanā, tādejādi norādot uz lēmējvaras nepilnīgo izpratni par ilgtspējīgu attīstību un tās nozīmīgumu.
- Cēsu pilsētas attīstības plānošanas dokumentos nav apskatītas jomas, kuras ir svarīgas ilgtspējīgai attīstībai globāla līmenī (paaugstināt apziņas līmeni par klimata izmaiņu cēloņiem un iespējamām sekām, un integrēt preventīvas rīcības pašvaldības klimata izmaiņu politikā). Nav vajadzīgā pamata – nacionāla līmeņa ilgtspējīgas attīstības stratēģija, kura Latvijā pašlaik ir izstrādes procesā.
- Cēsu dome patstāvīgi nodrošina iedzīvotājus ar jaunāko informāciju par aktualitātēm domes darbā, iedzīvotājiem ir iespējas uz līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos, piedaloties sabiedriskajās apspriešanās vai izsakot savu viedokli pilsētas mājas lapā. Tomēr domes veiktās aptaujas dati parāda, ka iedzīvotāji nav apmierināti ar līdzdalības iespējām, uzskatot, ka tiem ir maza loma lēmumu pieņemšanas procesos. Tas skaidrojams ar iedzīvotāju nepilnīgo izpratni par viņu līdzdalības iespējām un pārāk lielo neieinteresētību jautājumos, kas nav izprotami.
- VPP Pilsētas vides politikas plāns (2005. gadā apstiprinātais) turpina jau iesākto Agenda 21 ideju kā integrēts vides politikas plāns, kas ietver vides jomu plašākā skatījumā, arī tūrisma, kultūras, būvniecības jomas kontekstā, tādejādi turpinot iesāktās Agenda 21 idejas.
- Lai arī jaunajā Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projektā ir uzlabojumi, tomēr liela daļa mērķu ir nepilnīgi, lai būtu atbilstība Olborgas saistībām visās sektoru grupās, tādejādi samazinot iespēju par izstrādās programmas spēju koordinēt ilgtspējīgu attīstību Cēsu pilsētā.

- Vislielākā Cēsu pilsētas attīstības dokumentu saderība ar Olborgas saistībām ir saistību grupās: sabiedrību iesaistoša pārvaldība, kopējie dabas resursi un pilsētas plānošana un dizains, kas tiek apskatīti visos sektoru plānos un kuriem pastāv mērķu un rīcību saderība. Mazākā saskaņa ar Olborgas saistībām ir grupās pilsētu pārvaldība ceļā uz ilgtspējīgu attīstību, atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle, rīcības veselības jomā, sociālā līdztiesība un taisnīgums, kā arī mērķi un rīcības, kas sekmētu pāreju no vietējā līmeņa uz globālo.
- Topošā Cēsu pilsētas attīstības programma 2008.-2014. gadam plānota kā galvenais dokuments, kas atspoguļos ilgtspējīgas attīstības ieviešanu Cēsu pilsētā, ir nozīmīgi mērķos ietvert visus jautājumus, kas veicinātu pilsētas ilgtspējīgu attīstību. Svarīgi izvirzīt mērķus ne tikai pilsētas plānošanas un dizaina, kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas jautājumos, bet arī citos sektoros, kas svarīgi ilgtspējīgas attīstības ieviešanai pilsētā.
- Olborgas saistības, kurām būtu jāpievērš uzmanība izstrādājot jauno Cēsu pilsētas attīstības programmu 2008.-2014. gadam, ir tās, kurām pašlaik ir vismazākā atbilstība ar visvājākām ilgtspējīgas attīstības sasniegšanas iespējām. Tās ir saistības:

- *pilsētu pārvaldība ceļā uz ilgtspējīgu attīstību;*

Būtiski veikt uz ilgtspējību vērstu integrētu pārvaldību, nodrošināt ilgtspējības vadošo lomu lēmumu pieņemšanā, balstoties uz stingriem un plaši atzītiem ilgtspējības kritērijiem.

- *kopējie dabas resursi;*

Lai arī izvirzīti daudz svarīgi mērķi dabas resursu aizsardzībai un saglabāšanai, taču nepieciešams pievērsties arī jautājumiem efektīvāku ūdens izmantošanu, bioloģiskās daudzveidības, zaļo teritoriju paplašināšanu, ne tikai aizsardzību.

- *atbildīga patēriņa un dzīvesveida izvēle;*

Nepieciešams izvirzīt mērķus, kas sekmētu energoefektivitātes pasākumus, ilgtspējīgu iepirkšanos, kā arī aktīvāk atbalstīt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, paredzot lielāku atbalstu ekomarķētām, bioloģiskās lauksaimniecības, ētiskām un godīgām tirdzniecības precēm.

- *no vietējā līmeņa uz globālo.*

Programmā nav skartas globālas problēmas, nav mērķi, kas samazinātu pilsētas ietekmi uz globālo vidi, nav izstrādātas pašvaldības klimata aizsardzības politika.

- Kopumā jaunais Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts izveidots samērā sekmīgi, jo ir jauni mērķi, kas var risināt iepriekšējās pilsētas attīstības programmas 2003.-2010. gadam, ir būtiski uzlabojumi veselības jomā, satiksmes, ekonomikas sektorā, kā arī jauni mērķi lai veicinātu sociālo līdztiesību un taisnīgumu.
- Cēsu pilsētas domes darbs vērtējams vairāk kā ilgtspējīgs, par to liecina dokumentu analīzes rezultāti, iedzīvotāju iesaistīšanās iespējas, uzlabojumi jaunajā attīstības programmas projektā un Cēsu pilsētas domes uz sadarbību vērsta pārvalde.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. A Transition Toward Sustainability, U.S. National Research Council, Policy Division, Board on Sustainable Development, Our Common Journey, Washington, National Academy Press, 1999
2. Āboliņa, K.(2005), Latvijas pilsētu līdzsvarotas attīstības rādītāju izstrādes kritēriji, Promocijas darba kopsavilkums, Latvijas Universitāte, Rīga
3. Andersons, H., Bergs, P., u.c., 2001., Pilsētas un kopienas. Apdzīvotu vietu ilgtspēja, Baltijas reģiona ilgtspēja, 7. lekcija, Rīga, 58 lpp.
4. Attīstības plānošana reģionos, Nacionālais attīstības plāns, skat. 06.03.2008. http://www.nap.lv/lat/attistibas_planosana/attistibas_planosana_rejonos/
5. Bellagio Principles, International Institute for Sustainable Development, skat. 07.04.2008. <http://www.iisd.org/measure/principles/progress/bellagio.asp>
6. Brizga, J., 2007, Latvijas Nevalstisko vides organizāciju ziņojums par ilgtspējīgu attīstību Latvijā, Rīga, 12-13. lpp.
7. Brūmelis, G. 2002., Vides likumdošana, Brundtlandes atskaite (Mūsu kopējā nākotne), Pasaules Vides un Attīstības Komisijas ziņojums ANO, Dabas aizsardzība, skat. 09.01.2008. <http://latvijas.daba.lv/aizsardziba/likumdosana/#v2>
8. CEMAT ministru konferences apstiprinātā Eiropas telpiskās attīstības politikās lietoto svarīgāko terminu vārdnīca, Telpiskā plānošana, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, skat. 14.05.2008. http://www.rapl.gov.lv/lat/saites/telpiska_planosana/
9. Cēsu pilsētas attīstības programma 2003.-2010., 2003. <http://www.cesis.lv/?d=352>
10. Cēsu pilsētas attīstības programmas 2008.-2014. projekts, 2008. <http://www.cesis.lv/?d=1018>
11. Cēsu pilsētas domes veiktās aptaujas rezultāti, Cēsu dome (I. Ādamsone), 2007.
12. Cēsu pilsētas līdzsvarotas attīstības rīcības programmas vadlīnijas (Local Agenda - 21), 2001., Cēsis, 8 lpp.
13. Cēsu pilsētas mājas lapa, www.cesis.lv
14. Cēsu pilsētas vides politikas plāns 2005-2017, 2005., Cēsis, 40 lpp.
15. Cēsu pilsētas vides rīcības programma 2005-2009, 2005., 10 lpp.

16. Cutler J. Cleveland , 2007., Sustainable development triangle, Encyclopedia of Earth. (Published in the Encyclopedia of Earth February 10, 2007), skat. 21.04.2008.
http://www.eoearth.org/article/Sustainable_development_triangle
17. Earth Summit 2002, skat. 09.01.2008. <http://www.johannesburgsummit.org>
18. Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu harta (Olborgas harta), Latvijas Pašvaldību savienība, skat. 03.04.2008.
<http://www.lps.lv/Dokumenti/Kampana-Olborgas%20harta.doc>
19. Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu harta (Olborgas harta), Olborga, Dānija, 1994.
20. Encyclopedia of Sustainable Development, 2001, skat. 09.01.2008.
<http://www.ace.mmu.ac.uk/esd/index.html>
21. George, C., and Kirkpatrick C. (2007). Impact Assessment and Sustainable Development: European Practice and Experience, Evaluating Sustainable Development, Great Britain, MPG Books Ltd, pp 43.
22. Ilgtspējība, brīvā enciklopēdija Vikipēdija, 2008, skat. 16.04.2008.
<http://lv.wikipedia.org/wiki/Ilgtsp%C4%93j%C4%ABba>
23. Ilgtspējīga attīstība, Vides ministrija, skat. 16.04.2008.
http://www.vidm.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspejiga_attistiba/
24. Informatīvais ziņojums „Latvijas Republikas nacionālais pārskats par ilgtspējīgas attīstības īstenošanu”, Ilgtspējīga attīstība, Vides ministrija, skat. 16.04.2008.
http://www.vidm.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspejiga_attistiba/?doc=5109
25. Kirstuka, I., u.c., 2007, Ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats 2006, v/a "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra", skat. 14.01.2008.
<http://www.lvgma.gov.lv/produkti/liaip2006/>
26. Latvijas Nacionālais ziņojums “Rio + 10” ANO Vides un attīstības konferencei Johannesburgā, Rīga, 2002.,6. lpp
27. Likums "Latvijas Republikas Satversme", LR likums: Latvijas Vēstnesis,15.02.1922.
28. Likums "Reģionālās attīstības likums", LR likums: Latvijas Vēstnesis 21.03.2002.
29. LR Ministru kabineta (13.09.2002.) apstiprinātas Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes (2002).
30. Olborgas harta, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs Agenda 21, skat. 16.04.2008.
<http://www.agenda21riga.lv/web/?id=300063>
31. Our Common Future (the Brundtland Commission 1987), skat. 21.02.2008.
<http://www.management.stir.ac.uk/teaching/Business%20Studies/Units/Autumn/ManagementEnvironment/40ta1.ppt>

32. Raduša, R., intervija ar Dr. Joahimu Spangenbergu (*Joachim H. Spangenberg*), Sabiedriskās politikas portāls politika.lv, 2008. skat. 08.04.2008. <http://politika.lv/index.php?id=15241>
33. Rīgas attīstības ilgtspējība: Skatījums no Eiropas pilsētu vērtējuma viedokļa, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs „Agenda 21”, skat. 18.01.2008. http://www.agenda21riga.lv/upload_file/RD_Agenda21_IA.ppt
34. Rīgas dome, Latvijas Universitāte, Rīgas vides centrs “Agenda 21” (2005). Rīgas pilsētas vides un attīstības politikas vērtējums attiecībā pret Olborgas saistībām. Rīgas vides centrs “Agenda 21” un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte. Rīga.
35. Rīgas dome, Rīgas vides un ilgtspējības profils, 2005., Rīgas dome, Rīgas vides centrs „Agenda 21”, Rīga, 48 lpp.
36. The Aalborg Commitments, Rīgas ilgtspējīgas attīstības centrs Agenda 21, skat. 16.04.2008., 2.lpp. http://www.aalborgplus10.dk/media/draft_aalborg_commitments_online.pdf
37. United Nations Conference on Environment and Development (UNCED), Rio de Janeiro 3-14 June 1992, The Earth Summit, 1997. <http://www.un.org/geninfo/bp/enviro.html>
38. What is sustainable development?, Government's Sustainable Development Unit, 2008. <http://www.sustainable-development.gov.uk/what/index.htm>
39. Zaļoksnis, J., Informatīvais ziņojums ”Latvijas Republikas nacionālais pārskats par ilgtspējīgas attīstības īstenošanu, 1. pielikums, Vides ministrija, 2007., 4.lpp.
40. Zilans, A. and Abolina, K. (2007). A methodology for assessing urban sustainability: Aalborg commitments baseline review for Riga, Latvia, Environment, Development and Sustainability. <http://www.springerlink.com/content/cw2w701551781016/>

PIELIKUMI

OLBORGAS SAISTĪBAS

1. VADĪBA

Mēs apņemamies padarīt efektīvākus mūsu lēmumu pieņemšanas procesus, aktivizējot demokrātisku līdzdalību.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) tālāk attīstītu kopīgu ilgtermiņa redzējumu par ilgtspējīgu pilsētu;
 - 2) veidotu līdzdalības un ilgtspējīgas attīstības iespējas vietējā sabiedrībā un pašvaldības administrācijā;
 - 3) aicinātu visus vietējās sabiedrības sektorus aktīvi piedalīties lēmumu pieņemšanā;
 - 4) padarītu mūsu lēmumus atklātus, atbildīgus un caurspīdīgus;
 - 5) efektīvi, uz partnerības pamatiem sadarbotos ar citām pilsētām un citām vadības sfērām.
-

2. PILSĒTU PĀRVALDĪBA CEĻĀ UZ ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU

Mēs apņemamies īstenot efektīvas pārvaldības cikls, sākot ar formulēšanu, ieviešanu un beidzot ar izvērtēšanu.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) stiprinātu vietējo *Agenda 21* vai citus vietējā līmeņa ilgtspējīgas attīstības procesus un iekļautu tos pašvaldības darbības centrā;
 - 2) realizētu integrētu pārvaldi ceļā uz ilgtspējīgu attīstību, balstoties uz piesardzības principu un rīkojoties saskaņā ar ES Pilsētu tematisko stratēģiju;
 - 3) noteiktu mērķus un termiņus Olborgas saistību ietvaros, kā arī izstrādātu Olborgas saistību pārraudzības ziņojumu un sekotu tam;
 - 4) nodrošinātu to, ka ilgtspējīgas attīstības jautājumi ir pilsētas lēmumu pieņemšanas procesa centrā, kā arī to, lai resursu piešķiršana balstītos uz stingriem un plašiem ilgtspējīgas attīstības kritērijiem;
 - 5) sadarbotos ar Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu un tās sadarbības tīkliem, pārraudzītu un izvērtētu mūsu panākumus ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
-

3. VISIEM PIEEJAMIE DABAS RESURSI

Mēs pilnībā uzņemties atbildību par to, lai aizsargātu un saglabātu visiem pieejamos dabas resursus.

Šajā nolūkā mēs strādāsim kopā ar sabiedrību, lai:

- 1) samazinātu tiešo nergijas patēriņu un palielinātu atjaunojamo un tīro energoresursu daļu;
 - 2) uzlabotu ūdens kvalitāti un izmantotu ūdeni daudz efektīvāk;
 - 3) veicinātu un palielinātu bioloģisko daudzveidību un rūpētos par aizsargājamām dabas teritorijām un zaļajām zonām;
 - 4) uzlabotu augsnes kvalitāti un saglabātu ekoloģiski produktīvu zemi;
 - 5) uzlabotu gaisa kvalitāti.
-

4. PATĒRIŅA UN DZĪVESVEIDA ATBILDĪGA IZVĒLE

Mēs apņemamies aktīvi sekmēt resursu taupīgu izmantošanu un veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu.

Šajā nolūkā mēs strādāsim kopā ar sabiedrību, lai:

- 1) izvairītos no atkritumu rašanās un samazinātu to apjomu, kā arī palielinātu otrreizējo izmantošanu un pārstrādi;
 - 2) apsaimniekotu un pārstrādātu atkritumus atbilstoši labākajiem paraugiem;
 - 3) izvairītos no nevajadzīga enerģijas patēriņa un uzlabotu energoefektivitāti;
 - 4) uzsākt ilgtspējīgu iepirkuma procedūru;
 - 5) aktīvi veicinātu ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.
-

5. TERITORIJAS PLĀNOŠANA UN IZMANTOŠANA

Mēs apņemamies pildīt stratēģisku lomu pilsētu teritorijas plānošanā un izmantošanā, risinot vides, sociālos, ekonomiskos, veselības un kultūras jautājumus visas sabiedrības labā.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) atkārtoti izmantotu un atjaunotu pamestas vai „neizdevīgas” teritorijas;
 - 2) izvairītos no pilsētu izplešanās, panākot atbilstošu iedzīvotāju blīvumu pilsētās, kā arī dodot priekšroku degradēto teritoriju pārveidošanai un izvairoties no esošo dabas teritoriju urbanizācija;
 - 3) nodrošinātu ēku un attīstības iespēju jauktu izmantošanu, saglabājot līdzsvaru darbavietu, mājokļu un pakalpojumu jomās, priekšroku dodot pilsētu centru izmantošanai dzīvojamos nolūkos;
 - 4) nodrošinātu mūsu pilsētu kultūras mantojumu pienācīgu saglabāšanu, atjaunošanu un izmantošanu.
 - 5) noteiktu prasības ilgtspējīgai teritorijas izmantošanai un būvniecībai, sekmētu augstas kvalitātes arhitektūras rašanos un būvniecības tehnoloģiju izmantošanu.
-

6. OPTIMĀLĀKA PĀRVIETOŠANĀS, MAZĀK SATIKSMES

Mēs apzināmies saistību starp transportu, iedzīvotāju veselību un vidi un apņemamies aktīvi veicināt ilgtspējīgu pārvietošanās modeļu izvēli.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) samazinātu nepieciešamību pēc privātā motorizētā transporta;
 - 2) veicinātu pārvietošanos ar sabiedrisko transportu, kājām vai ar divriteni;
 - 3) veicinātu pievilcīgas alternatīvas privāto motorizēto transporta līdzekļu izmantošanai;
 - 4) izstrādātu integrētu un ilgtspējīgu mobilitātes plānu pilsētai;
 - 5) samazinātu transporta ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību.
-

7. VIETĒJĀ RĪCĪBA VESELĪBAS JOMĀ

Mēs apņemamies aizsargāt un uzlabot mūsu iedzīvotāju veselību un labklājību.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) celtu sabiedrības apziņu un aktivizētu rīcību attiecībā uz plašākiem veselību ietekmējošiem apstākļiem, vairums no kuriem atrodas ārpus veselības aizsardzības sektora;
 - 2) veicinātu pilsētas veselības attīstības plānošanu, kas nodrošinātu mūsu pilsētām iespējas veidot un uzturēt stratēģiskas partnerattiecības veselības jomā;
 - 3) samazinātu nevienlīdzību veselības aizsardzības jomā un risinātu iedzīvotāju nabadzības problēmu, sniedzot regulārus ziņojumus par panākumiem atšķirību mazināšanā;
 - 4) veicinātu veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšanu, kas dotu iespēju visos sektoros galveno uzmanību pievērst veselībai un dzīves kvalitātei;
 - 5) mobilizētu pilsētu plānotājus integrēt iedzīvotāju veselības faktoros savās plānošanas stratēģijās un iniciatīvās.
-

8. DINAMISKA UN ILGTSPĒJĪGA VIETĒJĀ EKONOMIKA

Mēs apņemamies radīt un nodrošināt dinamiska vietējo ekonomiku, kas rada darbavietas, nenodarot postījumus videi.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) sekmētu un atbalstītu vietējo nodarbinātību un uzņēmējdarbības uzsākšanu;
 - 2) sadarbībā ar vietējiem uzņēmumiem sekmētu un ieviestu veiksmīgu korporatīvo praksi;
 - 3) izstrādātu un ieviestu ilgtspējīgas attīstības principus uzņēmumu izvietojumā;
 - 4) attīstītu tirgu vietējai un reģionālajai produkcijai;
 - 5) sekmētu ilgtspējīgu vietējo tūrismu.
-

9. SOCIĀLĀ VIENLĪDZĪBA UN TAISNĪGUMS

Mēs apņemamies nodrošināt sabiedrībai integrējošas un atbalstošas politikas.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) veiktu pasākumus nabadzības samazināšanai;
 - 2) nodrošinātu vienlīdzīgu pieeju sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītībai, nodarbinātības iespējām, apmācībai un informācijai;
 - 3) aptvertu visus sociālos slāņus un veicinātu dzimumu līdztiesību;
 - 4) uzlabotu sabiedrisko drošību un kārtību;
 - 5) nodrošinātu labus mājokļus un dzīves apstākļus.
-

10. NO VIETĒJĀ UZ GLOBĀLO

Mēs apņemamies rīkoties vietējā līmenī, lai panāktu pasaulē mieru, taisnīgumu, vienlīdzību un ilgtspējīgu attīstību.

Šajā nolūkā mēs strādāsim, lai:

- 1) stiprinātu starptautisko sadarbību un attīstītu vietējā līmeņa rīcību atbilstoši globālajām problēmām;
- 2) samazinātu mūsu ietekmi uz globālo vidi, jo īpaši uz klimatu;

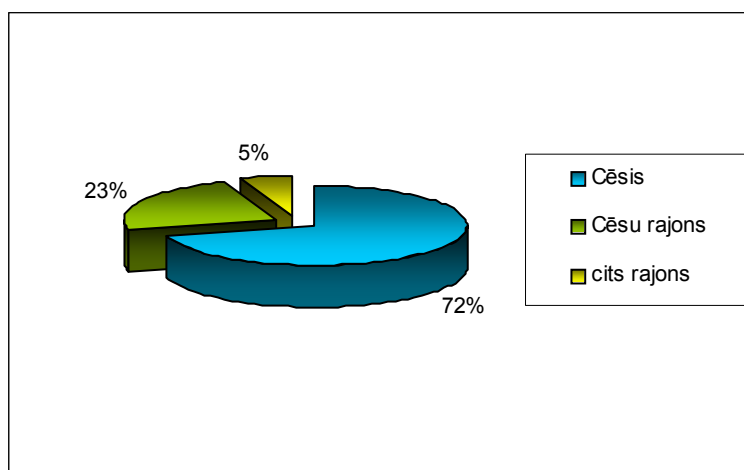
- 3) veicinātu godīga tirgus produktu pieejamību un patēriņu;
- 4) veicinātu tiesiskuma principu attiecībā uz vidi;
- 5) uzlabotu vietējā līmenī izpratni un apziņu par globālo ilgtspējību.

Iedzīvotāju aptauja (11.2007.)

Cēsu pilsētas attīstības programmas aktualizācijas ietvaros tika izstrādāta iedzīvotāju aptaujas anketa. Aptauja notika trīs nedēļas 2007.gada novembrī un tās ietvaros tika izdalītas apmēram 3000 anketas 11 dažādās pilsētas vietās (veikalos, kafejnīcās, valsts, pašvaldības iestādēs, frizētavās, skolās un citur). Anketu bija iespēja aizpildīt arī elektroniski pilsētas mājas lapā. Aptaujas ietvaros tika saņemtas 1300 anketas, no kurām par derīgām tika atzītas 1219 anketas. Par nederīgām tika uzskatītas tās anketas, kas bija aizpildītas nepilnīgi (neatbildēti lielākā daļa jautājumu, neaizpildīti jautājumi par respondenta vecumu un dzimumu).

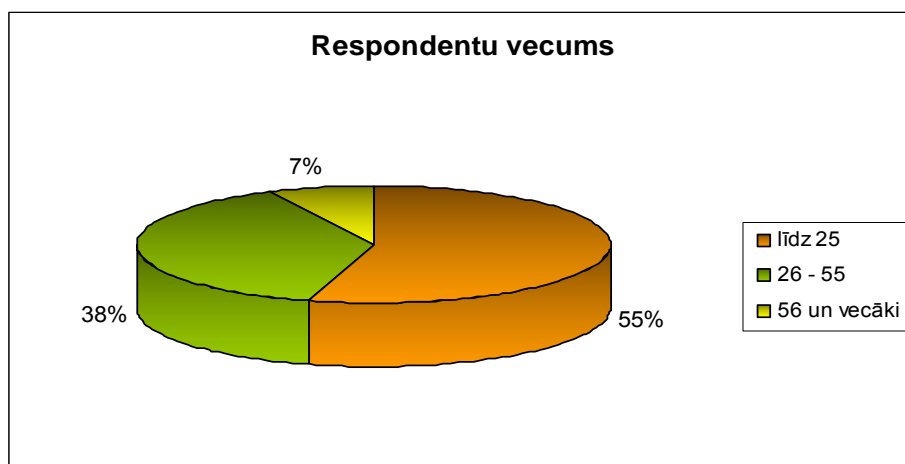
Aptaujas mērķis bija uzzināt Cēsu iedzīvotāju un pilsētas apmeklētāju viedokli par aktualitātēm pilsētā un veidot aktīvāku iedzīvotāju un pašvaldības sadarbību.

Pavisam kopā anketu aizpildījuši 1219 cilvēki, no tiem 72% Cēsnieki, 23% dzīvojoši Cēsu rajonā un 5% no citiem Latvijas rajoniem. No Cēsu rajona lielākā daļa respondentu ir no Priekuļu pagasta, Amatas novada, Liepas pagasta, Raiskuma pagasta. Savukārt respondenti no citiem Latvijas rajoniem galvenokārt ir no Rīgas. Vēl anketas ir aizpildījuši Siguldas, Valmieras, Balvu u.c. Vidzemes reģiona pilsētu iedzīvotāji.

Grafiks Nr.1 Respondentu sadalījums pēc dzīves vietas

Dalījumā pa vecumiem 55% respondentu ir vecumā līdz 25 gadiem, 38% vecumā no 26 – 55 gadiem un 7% vecumā no 56 gadiem un vecāki (grafiks Nr.2). savukārt dalījumā pēc dzimuma 68% respondentu ir sievietes un 32% vīrieši.

Grafiks Nr.2 Respondentu sadalījums pēc vecuma

Atbildot uz jautājumu, kas Cēsis atšķir no citām pilsētām Latvijā, tika atzīmētas apmēram 80 dažādas lietas. Dažu respondentuprāt Cēsis ir unikālas ar Vidzemes pērles tēlu, ar Cēsu alu, ar labi uzturētu infrastruktūru, ar augstajām komunālo pakalpojumu cenām, ar sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, ar to, ka pilsētai ir savs mazās pilsētas “ES” u.c. Bet visvairāk aptaujāto uzskata, ka Cēsis ir skaista, sakopta pilsēta un no citām pilsētām to atšķir vēsturiskais mantojums, kultūrvide un pilsētas parki un daba (tabula Nr.1). Pielikumā Nr.1 detalizētāk aprakstīti anketās minētie varianti un skaits cik respondentu atzīmējuši šo variantu.

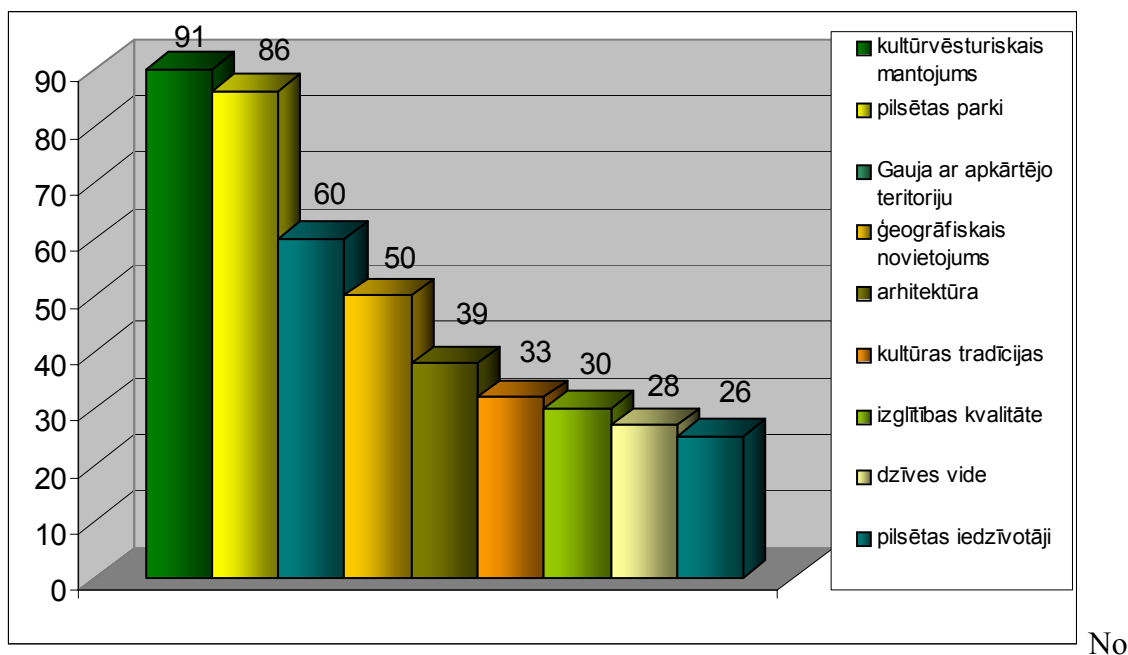
Tabula Nr.1

Cēsis ir ļoti skaista pilsēta	145
Sakoptība	135
Vēsturiskais mantojums, vēsture	128
Vecpilsēta	106
Parki	105
Pilsdrupas	97
Daba	90
Kultūra/kultūrvide	71
Senatnīgums	64
Cilvēki/iedzīvotāji	53
Mierīga, klusa	45
Skaistāka, labāka par citām	37
Aura, atmosfēra	32
Maza	31

Cēsis no citām Latvijas pilsētām atšķir

Uz jautājumu, kas ir nozīmīgākās Cēsu vērtības, Cēsu iedzīvotāji līdzīgi kā jautājumā par Cēsu atšķirībām ir uzsvēruši pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu un pilsētas zaļās teritorijas – parkus un Gaujas malu (grafiks Nr.3). Kā mazāk nozīmīgas vērtības tiek atzītas izglītības kvalitāte, dzīves vide un pilsētas iedzīvotāji.

Grafiks Nr.3

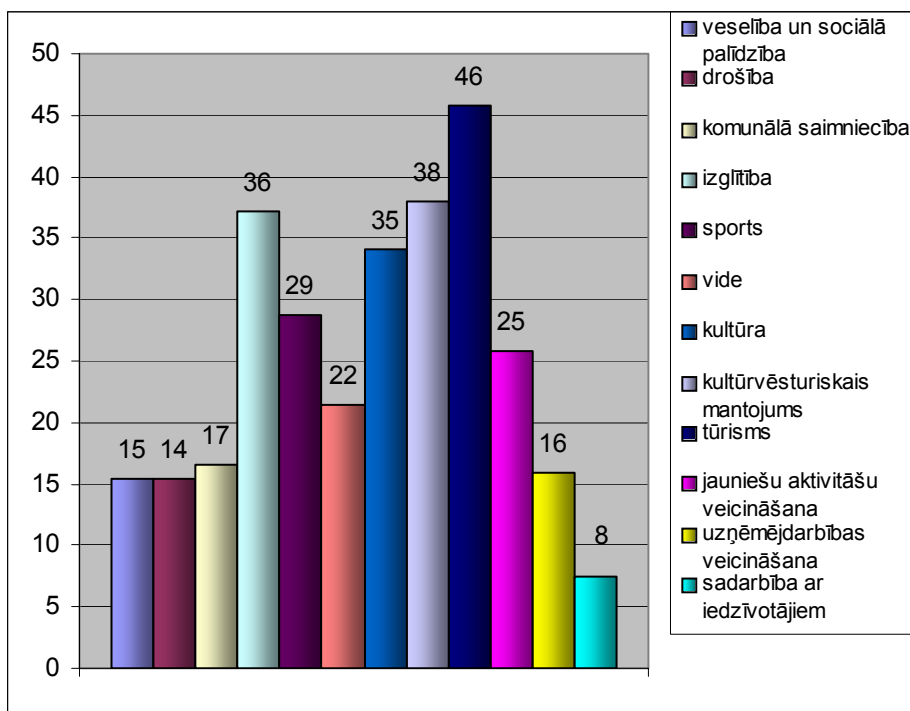
zīmīgākās Cēsu vērtības

Ja datus analizē atkarībā no respondentu vecuma, tad redzams, ka kopumā visās vecuma grupās kā svarīgākās pilsētas vērtības tiek minētas vienas un tās pašas – kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas parki un Gauja ar apkārtējo teritoriju. Lielākas atšķirības ir vērtējumam par pilsētas kultūras tradīcijām, arhitektūru un pilsētas iedzīvotājiem. Lielāku vērtību kultūras tradīcijām piešķir respondenti vecumā virs 56 gadiem (40% respondentu kultūras tradīcijas uzskata par nozīmīgu vērtību), savukārt pilsētas iedzīvotājus kā vērtību vairāk atzīmē respondenti vecumā līdz 25 gadiem un arī vecumā no 26 līdz 55 gadiem.

Ārpus Cēsīm dzīvojošie respondenti kā divas galvenās pilsētas vērtības līdzīgi kā cēsnieki ir atzīmējuši kultūrvēsturisko mantojumu un pilsētas parkus. Savukārt pārējās atbildes ir atzīmētas daudz mazāk un visretāk ir novērtēta pilsētas dzīves vide un pilsētas iedzīvotāji.

Lai noskaidrotu respondentu domas par Cēsu pašvaldības darbību, anketā tika lūgts atzīmēt trīs galvenās jomas, kam, respondenta prāt, pilsētas dome pievērš visvairāk uzmanības. Visbiežāk anketās minētās jomas ir tūrisms, kultūrvēsturiskais mantojums un izglītība (grafiks Nr.4). Vēl kā pašvaldībai svarīgas jomas tika atzīmētas kultūra un sports. Respondenti vecumā virs 56 gadiem uzskata, ka otra nozīmīgākā joma, kam pašvaldība pievērš uzmanību ir veselība un sociālā palīdzība, savukārt respondenti vecumā līdz 25 gadiem vairāk uzsver pašvaldības rīcības izglītības un jauniešu aktivitātes veicināšanas jomās.

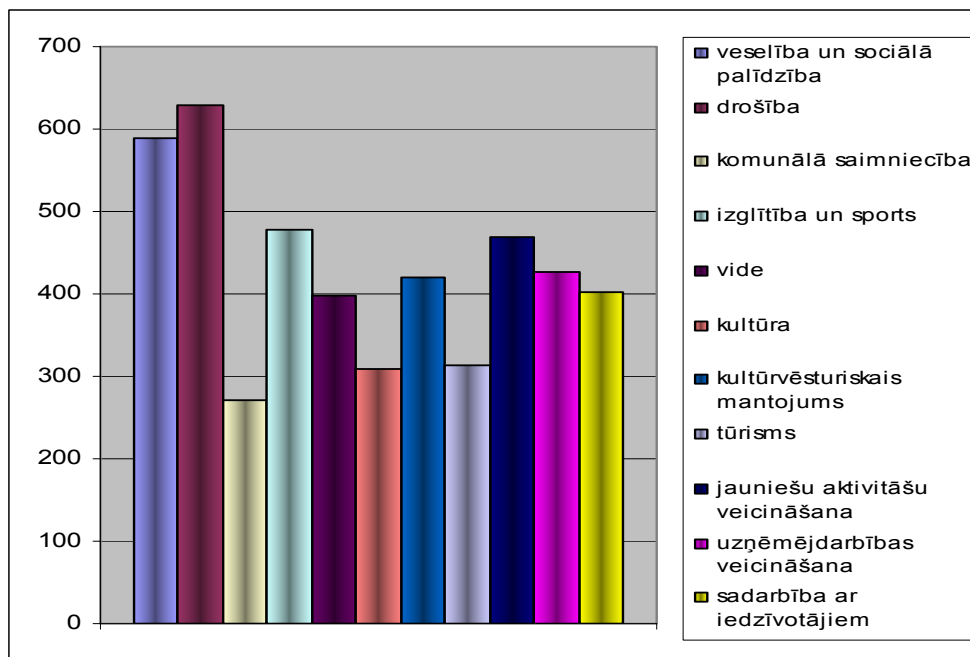
Grafiks Nr.4

Jomas, kam Cēsu pašvaldība pievērš vairāk uzmanības

Savukārt uz jautājumu, kurām būtu jābūt Cēsu pilsētas pašvaldības prioritātēm kā vissvarīgākās ir atzīmētas drošība un veselība un sociālā palīdzība (grafiks Nr.5). Kā svarīgas jomas respondenti ir noteikuši arī izglītību un sportu, komunālo saimniecību, kultūru un vidi. Kā mazāk svarīgas jomas ir atzīmētas tūrisms un uzņēmējdarbības veicināšana

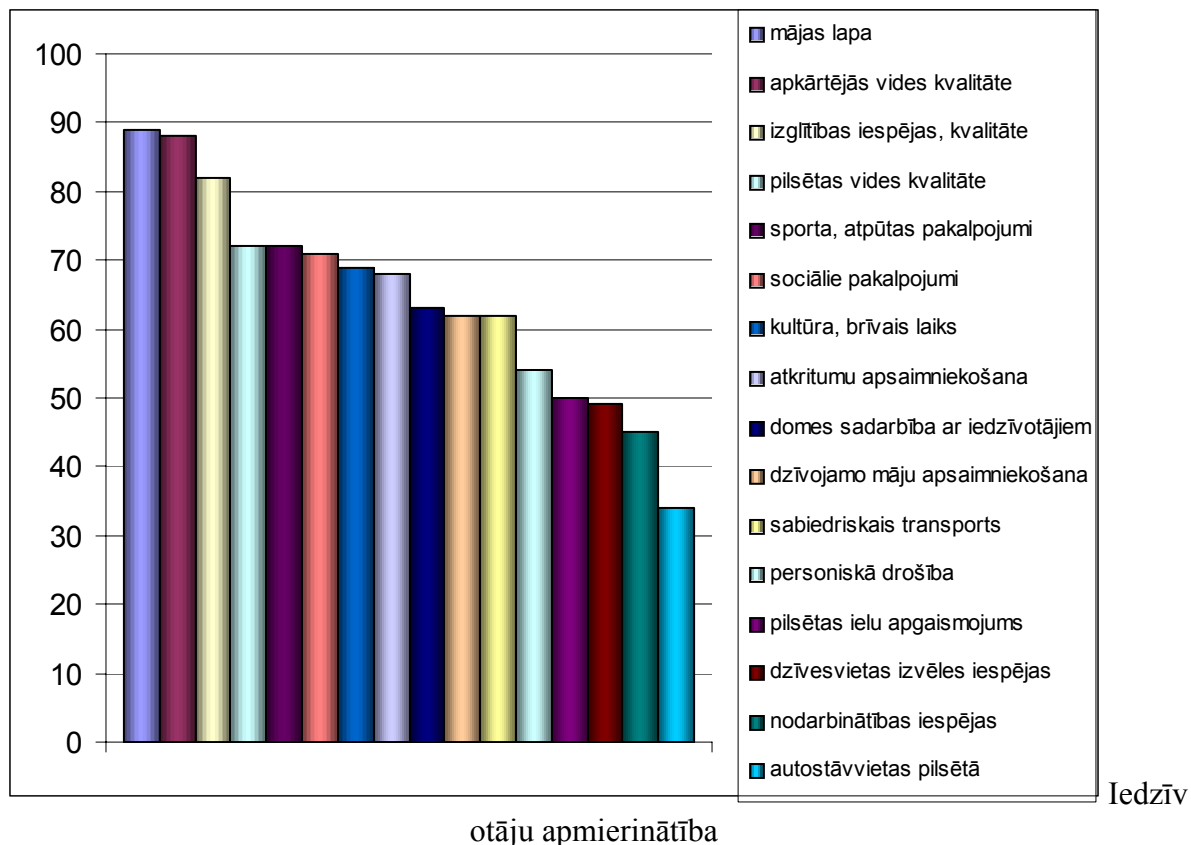
Grafiks Nr.5

Jomas, kurām būtu jābūt pašvaldības prioritātēm

Vērtējot iedzīvotāju apmierinātību ar dažādām jomām pilsētā, var secināt, ka respondenti visvairāk apmierināti ir ar mājas lapu un apkārtējo vidi, par kuru apmierināti vai drīzāk apmierināti ir gandrīz 90% aptaujāto. Augsts apmierinātības līmenis respondentiem ir arī par izglītības kvalitāti un iespējām pilsētā.

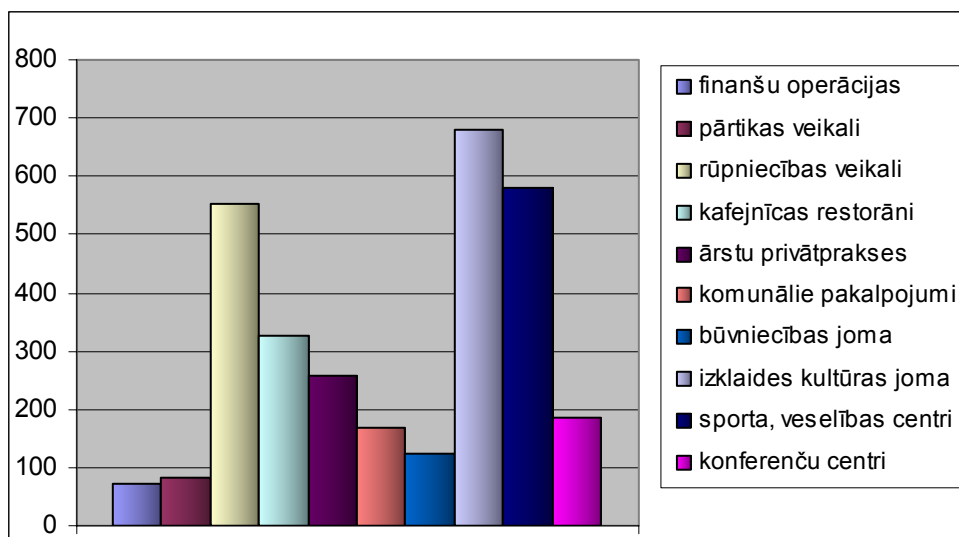
Grafiks Nr.6

Savukārt zems respondentu apmierinātības līmenis ir saistībā ar autostāvvietām pilsētā, nodarbinātības, dzīves vietas izvēles iespējām un personisko drošību.

Lai arī jautājumā par apmierinātības līmeni, respondenti ar sporta, atpūtas un kultūras jomu ir diezgan apmierināti, tomēr jautājumā par pilsētā trūkstošiem pakalpojumiem visvairāk ir minētas tieši šīs jomas. Pakalpojumi izklaides un kultūras jomā ir nosaukti kā visvairāk trūkstošie. Pēc tam seko sporta un veselības centru pakalpojumi (grafiks Nr.7).

Grafiks Nr.7

Pakalpojumu veidi, kas pietrūkst pilsētā

Analizējot kādi pakalpojumi trūkst respondentiem konkrētā vecumā, var secināt, ka jaunāka vecuma aptaujātie vairāk izjūt izklaides pakalpojumi, savukārt gados vecāki vairāk jūt nepieciešamību pēc veselības centru un medicīnas pakalpojumiem. Tomēr kopējā tendence visiem ir līdzīga visvairāk pietrūkst atpūtas iespējas un rūpniecības veikalu.

Arī jautājumā, ko nepieciešams uzlabot pilsētā, viena no biežāk minētajām lietām ir izklaides un atpūtas iespējas. Visvairāk respondenti norāda uz ielu un ietvju tehnisko stāvokli, kā arī sliktu ielu apgaismojumu (tabula Nr.2, pielikums Nr.3).

Tabula Nr.2

Ielu, ietvju tehniskais stāvoklis	412
Ielu apgaismojums	124
Izklaides/atpūtas vietas, iespējas	84
Sakopt vecās ēkas, ēku fasādes	50
Polijas darbs, pašvaldības policija, sabiedriskā. Kārtība un drošība	46
Auto novietošana, stāvvietas	45
Tīrība, sakoptība	42
Transports, satiksme, transporta plūsma	39
Vairāk darba vietu	34
Veikalu klāsts	24
Sabiedriskais transportu	24
Viss apmierina	21
Vairāk WC	20
Stadions	19

Lietas, ko Cēsīs nepieciešams uzlabot

Jautājumā par lietām, kuras nepieciešams izskaust no pilsētas un vecpilsētas, galvenokārt respondenti min jautājumu, kas saistīti ar drošību, sabiedrisko kārtību, transporta risinājumiem un pilsētas vizuālo kvalitāti (tabula Nr.3, pielikums Nr.4).

Tabula Nr.3

Spēļu zāles, bāri	95

Maksas autostāvvietas	78
Dzērāji, bezpajumtnieki	68
Jauniešu masveida alkohola lietošana, demolēšana	63
Vecās mājas	51
Bezasfalta ielas, sliktos ceļus	45
Nesakoptos stūrus, nomales	31
Lielveikalu būvniecība, veikalu būvn.	29
Kautiņus	27
Atkritumus, nesakoptību	24
Tumšās ielas	24
Neko	20
Smēķēšana	16
Apstāšanās un stāvēšanas aizliegumus	13
Točkas	13

Lietas, ko vajadzētu izskaust pilsētā

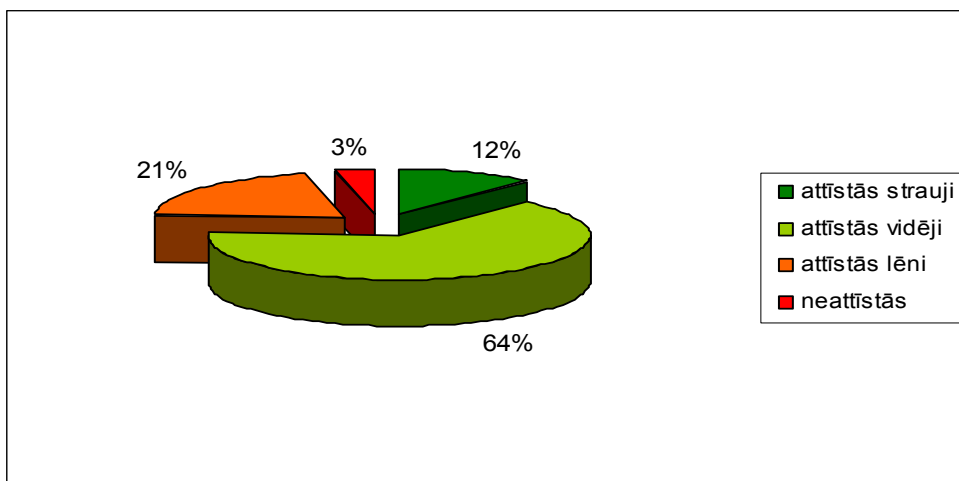
Tabula Nr.4

Graustus, restaurēt vecās ēkas	190
Transporta kustību, automašīnas	163
Bezpajumtniekus, dzērājus	67
Vandālismu, noziedzību	48
Neko	49
Ceļu segumu	46
Netīrību	31
Spēļu zāles, bārus	26
Maksas autostāvvietas	24
Jauniešu masveida alkohola lietošanu; demolēšanu	23
Daudzos veikalus	17

Lietas, ko vajadzētu izskaust no vecpilsētas

Skatoties uz pilsētas attīstību un tās tempiem, lielākā daļa respondentu 64% uzskata, ka pilsēta attīstās vidēji un tikai 21% respondentu uzskata, ka Cēsis attīstās lēni vai neattīstās vispār (grafiks Nr.8). Uz pilsētas attīstību līdzīgi skatās gan gados jaunāki gan vecāki aptaujātie. Nedaudz pozitīvāk uz pilsētas attīstību skatās respondenti vecumā no 25 līdz 36 gadiem, kur 20% uzskata, ka pilsēta attīstās strauji. Pozitīvāk par pilsētas attīstību izsakās arī respondenti, kas dzīvo ārpus Cēsu rajona.

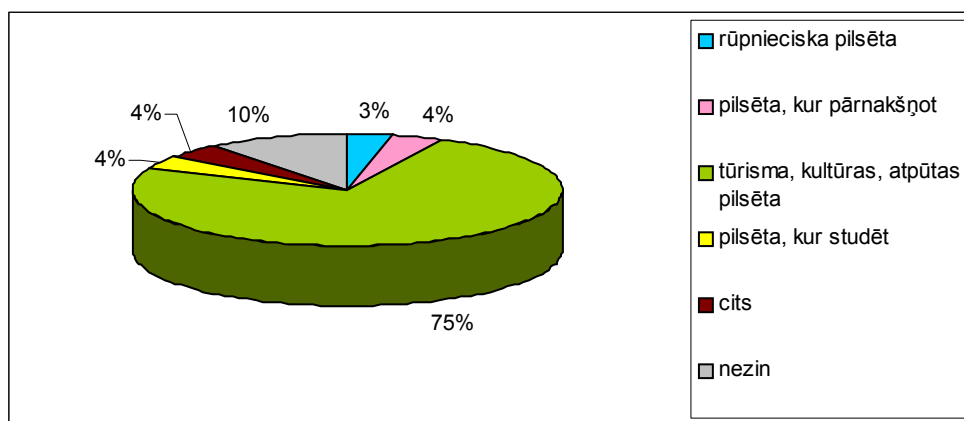
Grafiks Nr.8

Vērtējums par Cēsu pilsētas attīstību

Savukārt vērtējot Cēsu attīstības virzienu lielākā daļa respondentu redz Cēsis kā tūrisma, kultūras un atpūtas pilsētu (grafiks Nr.9). Vecumā līdz 25 gadiem ir vairāk respondentu, kas pilsētu redz kā rūpniecisku un pilsētu, kur pārnakšņot, savukārt starp respondentiem virs 56 gadiem ir vairāk tādu, kas nevar pateikt pilsētas attīstības virzienu.

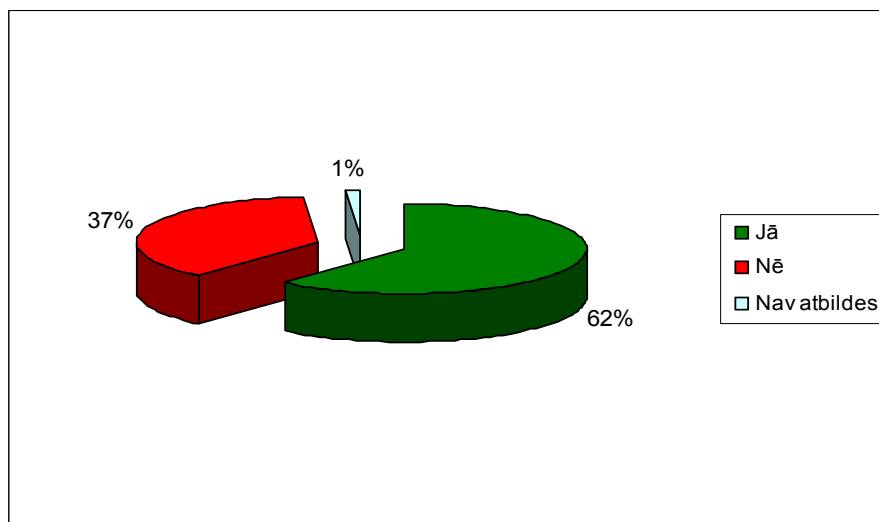
Grafiks Nr.9

Cēsu pilsētas attīstības virziens

Anketā tika uzdots jautājums arī par administratīvi teritoriālo reformu un Cēsu novada veidošanu. 62% no aptaujātajiem atzīmē, ka ir informēti par administratīvi teritoriālo reformu (grafiks Nr.10). Jāmin, ka informētība ir atšķirīga pa vecumiem. Jaunāka gadagājuma cilvēki ir mazāk informēti par šo procesu.

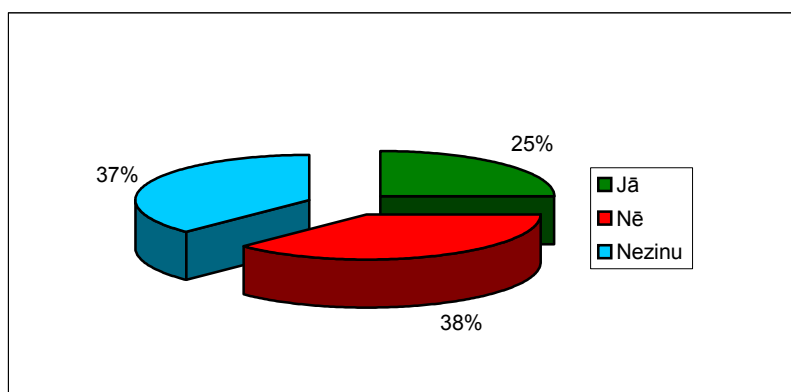
Grafiks Nr.10

Respondentu informētība par ATR

Cēsu novada veidošanu atbalsta 25% no respondentiem, 38% respondentu neatbalsta novada veidošanu un apmēram tik pat daudz respondentu 37% nevar pateikt konkrētu viedokli un viņus tas īsti neinteresē (grafiks Nr.11). Analizējot viedokļus par Cēsu novada veidošanu vecuma griezumā, jāmin, ka negatīvāki ir respondenti virs 25 gadiem. 43% respondentu vecumā no 26 – 55 gadiem un 53% respondentu, kas ir vecāki par 56 gadiem neatbalsta novada veidošanu. Savukārt respondenti vecumā līdz 25 gadiem dalās divās līdzīgās daļās 28% atbalsta un 29% neatbalsta Cēsu novada veidošanu.

Grafiks Nr.11

Atbalsts Cēsu novada veidošanai

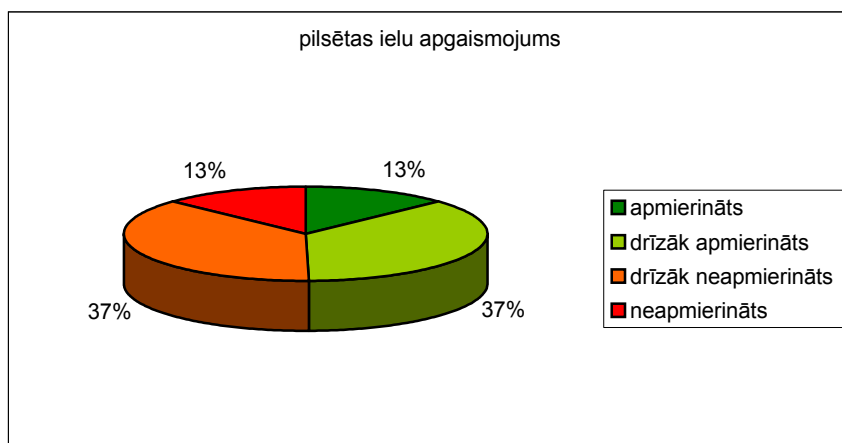
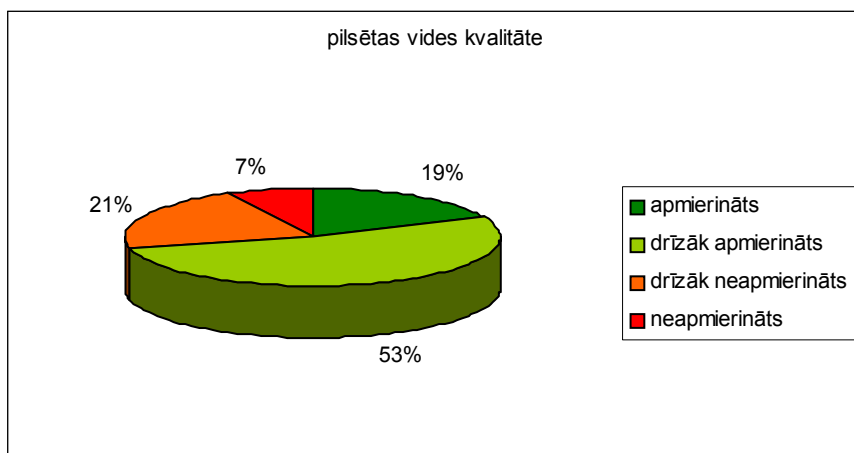
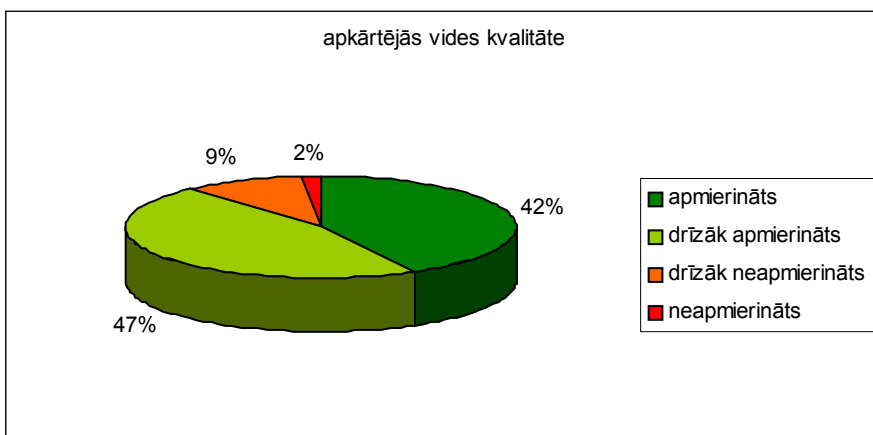
Ja analizē atbalstu Cēsu novada veidošanai starp respondentiem, kas ir Cēsnieki un tiem, kas dzīvo potenciālā Cēsu novada robežās, tad jāsecina, ka lielas atšķirības nav. Pagastu iedzīvotāji ir izlēmīgāki un savs viedoklis par novada veidošanu nav 24 procentiem, salīdzinoši ar 38% Cēsnieku. Bet atbalsts novada veidošanai ir dalīts 33% no potenciālajā novadā dzīvojošajiem aptaujātajiem atbalsta un 43% neatbalsta novada veidošanu.

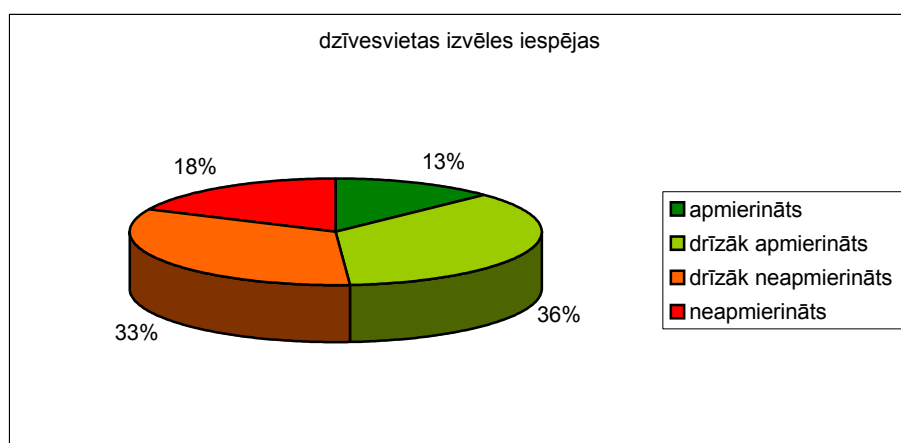
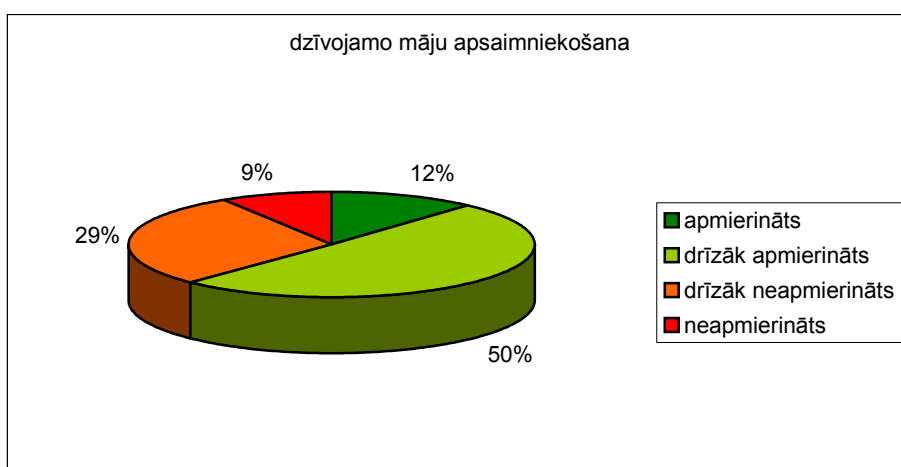
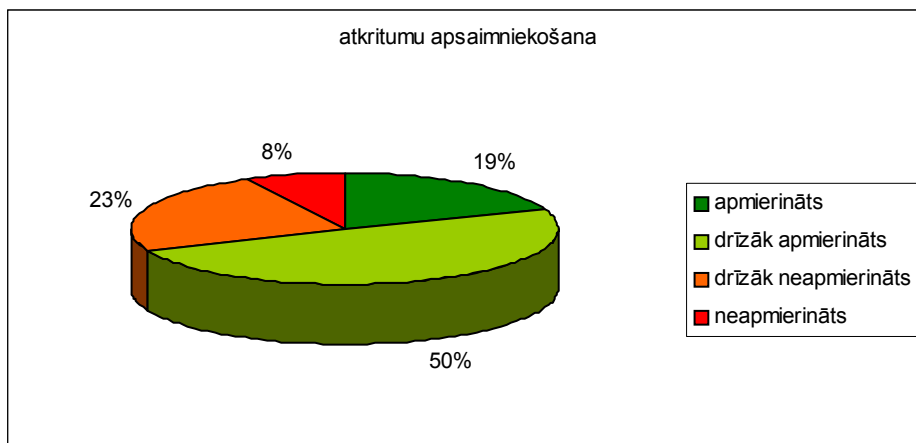
Ar ko Cēsis atšķiras no citām Latvijas pilsētām

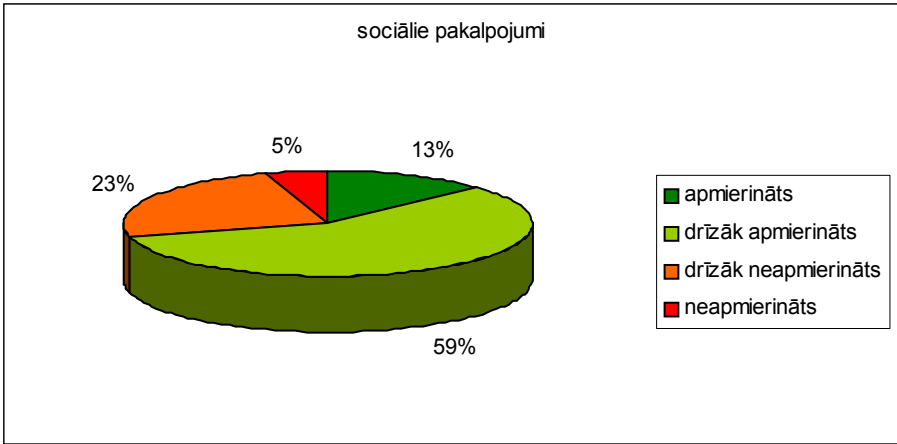
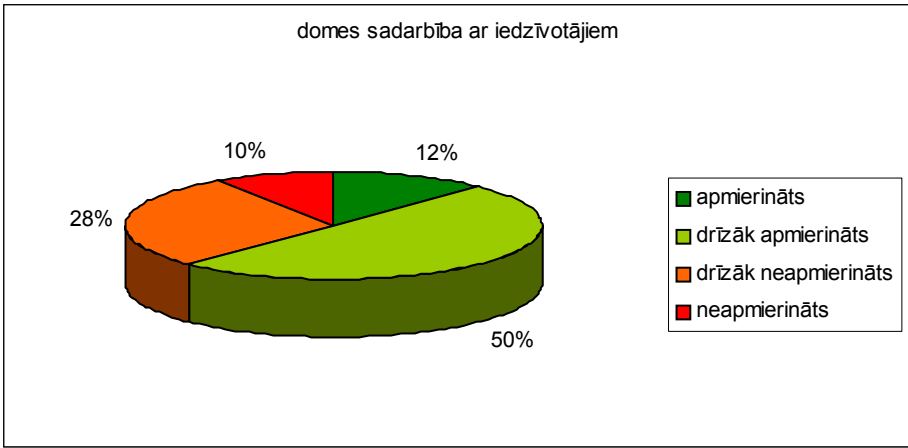
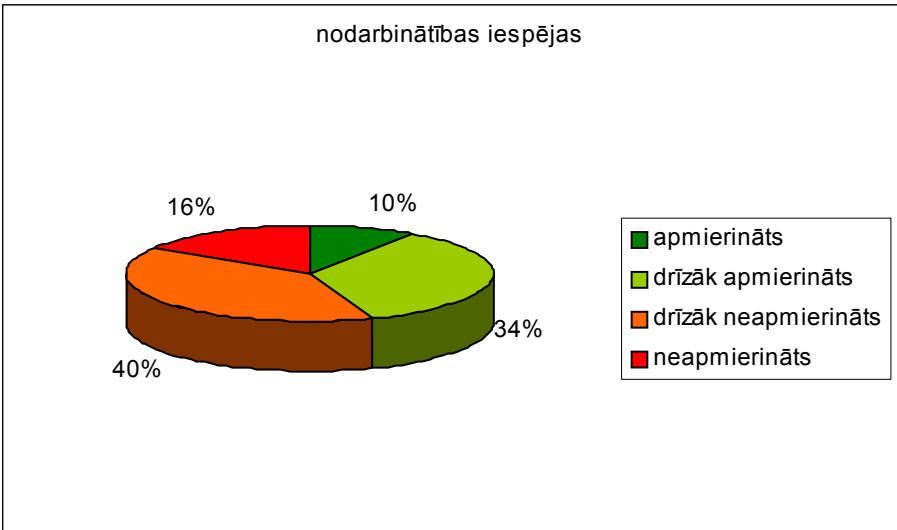
Cēsis ir ļoti skaista pilsēta	145
Sakopta	135
Vēsturiskais mantojums, vēsture	128
Parki	105
Pilsdrupas	97
Vecpilsēta	106
Daba	90
Senatnīgums	64
Kultūra/kultūrvide	71
Cilvēki/iedzīvotāji	53
Mierīga, klusa	45
Skaistāka, labāka par citām	37
Maza	31
Aura, atmosfēra	32
Arhitektūra	28
Mājīgums	26
Dzimtā pilsēta	31
Sarežģīta satiksmes organizācija, transports	24
Ar neko neatšķiras	23
Latviska	24
Kompakta	23
Autostāvvietas	21
Vēsturiskā apbūve	22
Apskates/tūrisma objekti	23
Atpūtas/izklaides iespējas	17
Ainava	18
Ģeogrāfiskais novietojums	15
Atpazīstama pilsēta	25
Maz atpūtas vietas	13
Tradīcijas	13
Slikts ielu segums	11
Cēsis ir Cēsis	12
Mākslas izstādes/pasākumi	11
Viesmīlīga, draudzīga, sirsnīga	12
Reljefs	9
Latvijas karoga dzimtene	8
Sakārtotas ielas	8
Tūrisms	9
Nekārtība uz ielām	6
Visas pilsētas atšķirīgas	6
Ziemassvētku noformējums, rotājumi	6
Pils estrāde	5
Unikāla	5
Labi uzturēta infrastruktūra	5
Baznīca	6
Kolorīta mazpilsēta	6
Pilsēta attīstās	4
2 valsts ģimnāzijas	4
Sabiedrībā pazīstami cilvēki	4

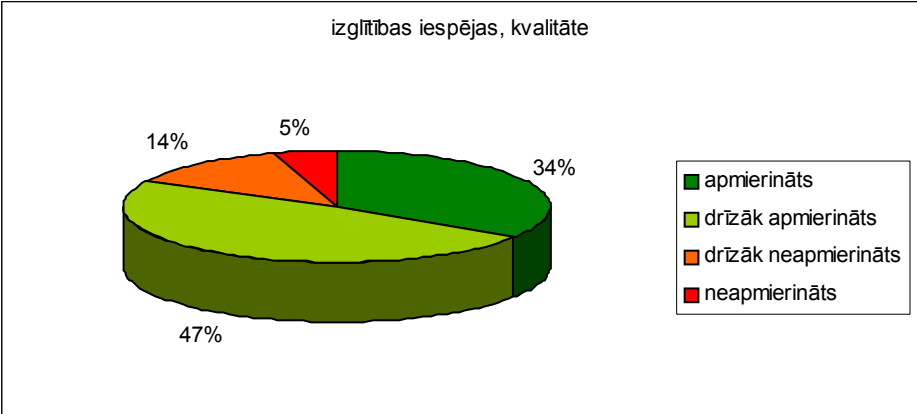
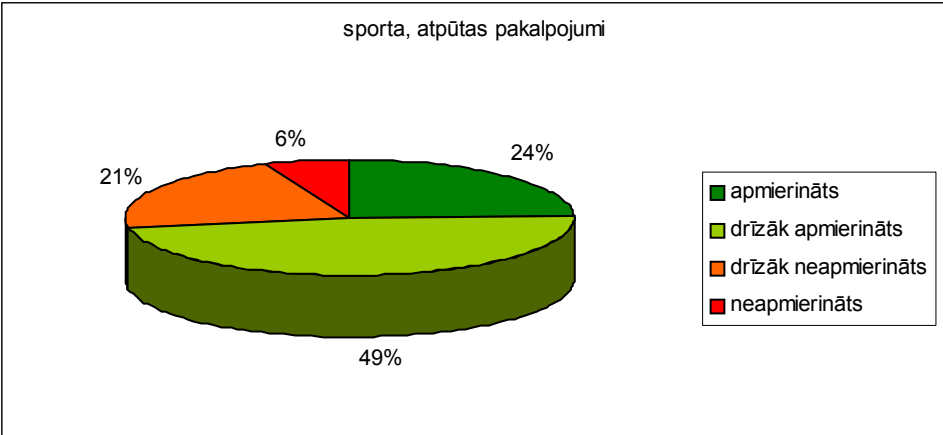
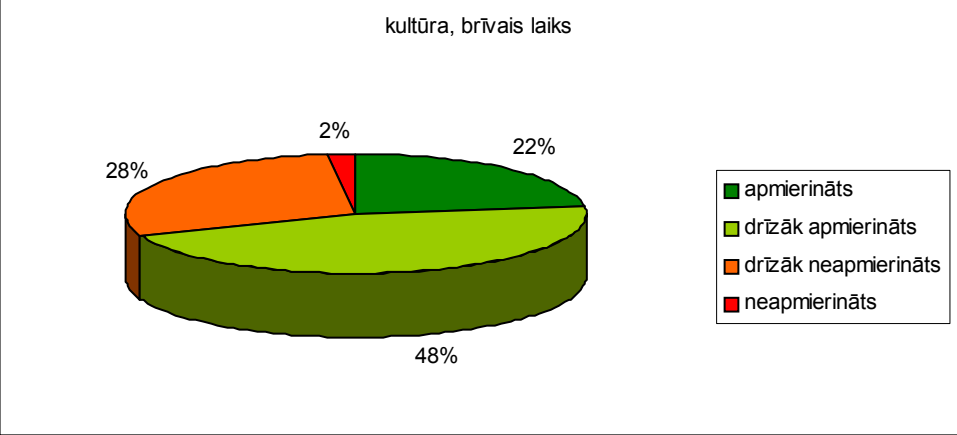
Lielveikali, veikali	4
Attīstības stratēģija	4
Cēsu alus	4
Ar nosaukumu	3
Aktīvs jauniešu centrs & jauniešu dome	3
Pilsēta ar savu "seju", savas mazās pilsētas "Es"	5
Augstas komunālo pakalpojumu cenas	3
Pilsēta/lauki	3
Nav sastrēgumi	3
Nesakoptās ēkas vecpilsētā	2
Viens otru pazīst	2
Haotiski izvietotas galvenās pilsētas ēkas	2
G.Šķendera vadība, dome	2
Par daudz lielveikalu	2
Moderna	3
Autoosta un stacija vienā vietā	2
Cēsīs ir daudz kafējnīcu	1
"Vidzemes pērles" tēls	2
estētiskais viedoklis	2
zemas kvalitātes preču lielveikalu daudzums	1
nav hokeja halles	1
augsts dzīves līmenis	1
Nav rūpniecības	1

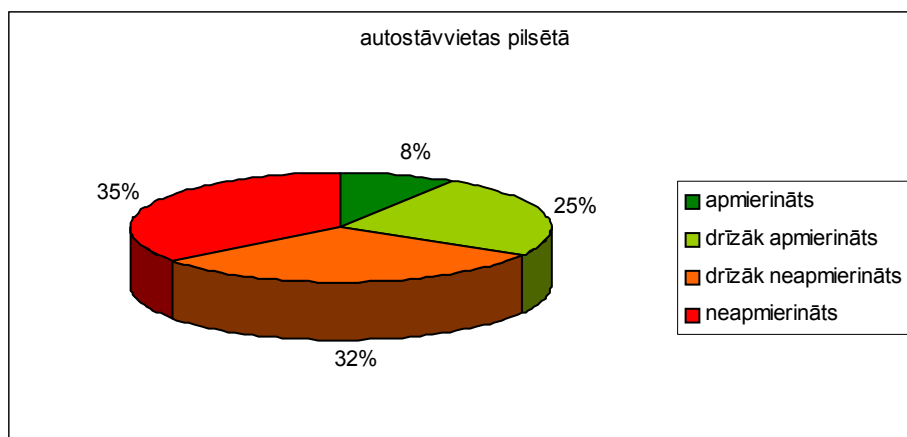
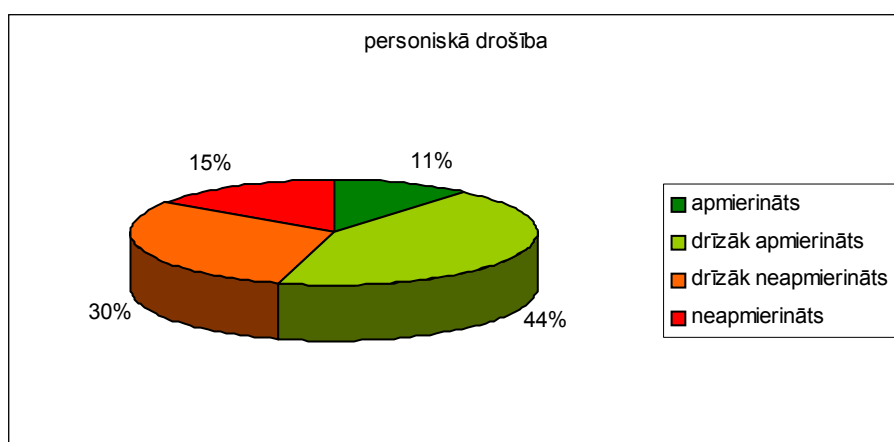
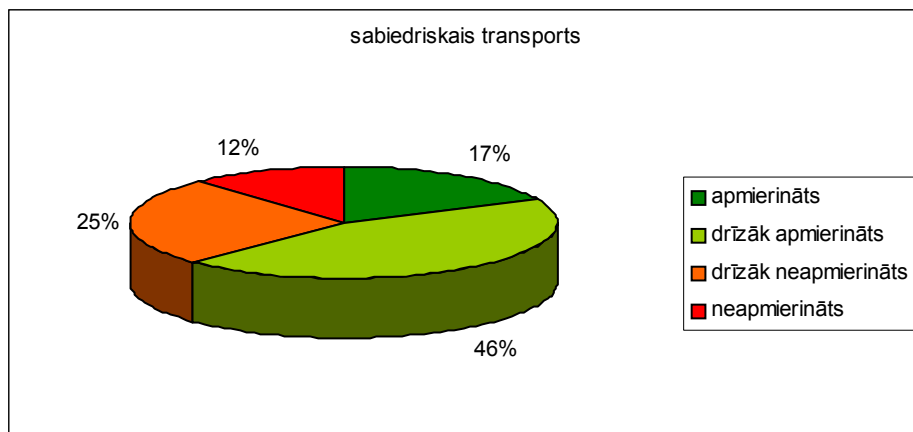
Iedzīvotāju apmierinātība

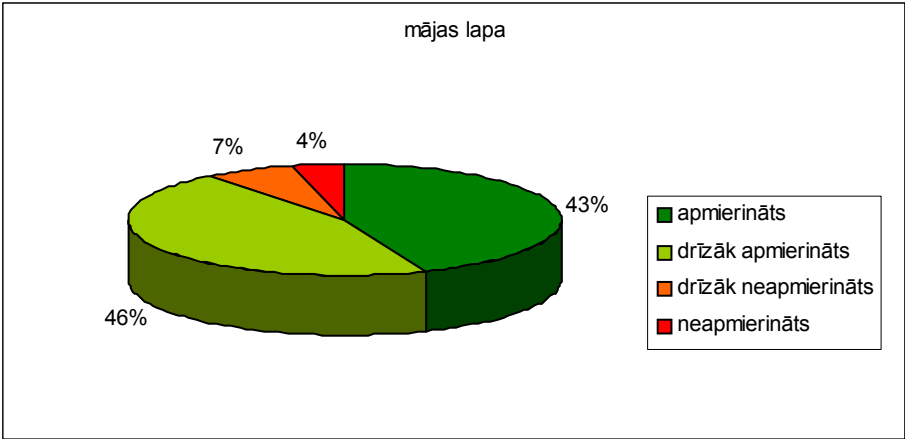

Ko nepieciešams Cēsīs uzlabot

Ielu, ietvju tehniskais stāvoklis	412
Ielu apgaismojums	124
Izklaides/atpūtas vietas, iespējas	84
Sakopt vecās ēkas, ēku fasādes	50
Policijas darbs, pašvald. policija, sabiedriskā. kārtība un drošība	46
Auto novietošana, stāvvietas	45
Tīrība, sakoptība	42
Transports, satiksme, transporta plūsma	39
Vairāk darba vietu	34
Viss apmierina	21
Veikalu klāsts	24
Vairāk WC	20
Sabiedriskais transportu	24
Stadions	19
Infrastruktūra	18
Iedzīvotāju dzīves apstākļus	17
Vecpilsētas sakārtošana	15
Ēdināšanas pakalpojumi, kafejnīcas	13
Dzīvojamu rajonu labiekārtojums	12
Kultūras centrs remonts	10
Izglītības iespējas	12
Jāattīstās	10
Sporta vide	11
Tūrisma iespējas	9
Uzlabot dzīves līmeni	7
Atkritumu apsaimniekošana	7
Sakopt pilsētas nomales	7
Apģērbu veikalu kvalitāti	7
Uzņēmējdarbība	8
Vairāk apstādījumu/puķu pilsētā	6
Nodrošināt darbu jauniešiem pēc stundām	5
Dzīvojamā platība	6
Atjaunot autoostu	5
Kinoteātri	5
Mazāk birokrātijas	5
Medicīnas aprūpe	4
Komunālā saimniecība	4
Centrs	4
Ceļu apzīmējumi	4
Aktivitātes bērniem	4
Azartspēles	4
Vairāk atkritumu tvertnes	6
Sociālie pakalpojumi	3
Mazgadīgo uzturēšanās uz ielas vēlās vakara stundās, jauniešu uzvedība	3
Paplašināt jauniešu atpūtas laukumus	3

Vides pieejamību invalīdiem, māmiņām	5
Rūpniecība	3
Bāriņtiesas darbu, sociālo sistēmu	3
Ziemassvētku rotājumus	3
Ziņas par Cēsīm	3
Koncertzāle	2
Bērnu laukumi	2
Atvērt bezpajumtnieku mītnes	3
remontdarbus	2
gājēju drošība	2
tūrisma klāstu	2
Cēsu alu	2
informācija (par pasākumiem, piem.)	1
radīt vairāk mājīgas vietas	1
zemākas cenas	1
Izaugsmes iespējas	1
Pilsētu krāšņāku	1
Sakārtot daudzstāvu dzīvojamās mājas pa pilsētas naudu	1
Valdību	3
Visiem iedzīvotājiem vienādas tiesības	1
Baznīca	1
atpūtas,izklaides iespējas,aktīvā atpūta	2

Lietas, ko nepieciešams izskaust pilsētā

Spēļu zāles, bāri	95
Maksas autostāvvietas	78
Dzērāji, bezpajumtnieki	68
Jauniešu masveida alkohola lietošana, demolēšana	63
Vecās mājas	51
Bezsfalta ielas, sliktos ceļus	45
Lielveikalu būvniecība, veikalu būvn.	31
Kautiņus	27
Nesakoptos stūrus, nomales	31
Atkritumus, nesakoptību	24
Tumšās ielas	24
Neko	20
Smēķēšana	16
Apstāšanās un stāvēšanas aizliegumus	13
Točkas	13
Autosacensības	10
Nepieklājīgus šoferus	9
Dažas ceļa zīmes	10
Bezdarbniekus	8
Birokrātiskās formalitātes, kas traucē attīstīties	5
Rakšanas darbus	4
Narkotiku iegādi	5
Normālas WC (sab. tualetes)	3
Sadzīves apstākļus	3
Graffiti	2
Koku izciršanu	2
Pieminekļus	2
Tautas partiju domē	2
Drūmus darbiniekus, naidu	2
Siltums	1
Nekvalitatīvu darba veikšanu	1
Kokus	1
Tirgus būdiņas	1
lielveikalus	1

Lietas, ko vajadzētu izskaust vecpilsētā

Graustus, restaurēt vecās ēkas	190
Transporta kustību, automašīnas	163
Bezpajumtniekus, dzērājus	67
Vandālismu, noziedzību	48
Neko	49
Ceļu segumu	46
Netīrību	31
Spēļu zāles, bārus	26
Jauniešu masveida alkohola lietošanu; demolēšanu	23
Maksas autostāvvietas	24
Daudzos veikalus	17
"Iebraukt aizliegt" zīmes	13
Rakšanu uz ielām	8
Tumšas ielas	7
Mazos veikalus	9
Smēķēšanu	5
Cittautiešus	5
Narkomānus, dīlerus	4
Dzīvniekus	3
Uzņēmējdarbību	3
Biežo ceļazīmju maiņu	3
Vasaras terases kafējnīcām	2
Tukšos skatlogus	2
Veikalos rupjību	2
Ātru, agresīvu braukšanu	2
Ceļu strādniekus	1
Salabot kanalizācijas akas	1
Ļuksaforus	1
izklaides iespējas kopā ar ģimeni	1
mūsdienīgumu	1
garlaicīgumu	1
ziemassvētku rotājumus	1
plastmasas logus	1